

INTEGRACIJSKE POLITIKE I PRAKSE U SUSTAVU AZILA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Uključivanje azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u hrvatsko društvo

INTEGRACIJSKE POLITIKE I PRAKSE U SUSTAVU AZILA U REPUBLICI HRVATSKOJ

*Uključivanje azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom
u hrvatsko društvo*

2012.

IMPRESSUM

Urednica: Emina Bužinkić

Autorice: Emina Bužinkić, Julija Kranjec

Suradnice/i:

Maja Kadoić, Hrvatski crveni križ

Antonija Petričušić, Pravni fakultet

Senada Šelo Šabić, Institut za međunarodne odnose

Mirjana Vergaš, UNHCR

Tea Vidović, Centar za mirovne studije

Tatjana Vlašić, Vladin Ured za ljudska prava

Drago Župarić Iljić, Institut za migracije i narodnosti

Izdavač: Centar za mirovne studije

Godina: 2012.

Oblikovanje: Mladen Katanić

Tisak: ACT Printlab d.o.o.

Lektura: Sara Sharifi

Transkripcija: Uroš Živanović

ISBN: 978-953-7729-14-1

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 809296

Publikacija 'Integracijske politike i prakse u sustavu azila u Republici Hrvatskoj. Uključivanje azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u hrvatsko društvo.' nastala je u okviru projekta Potpora integraciji izbjeglica koji se izvodi kroz partnerstvo i financijsku potporu UNHCR-a u Hrvatskoj.

HRVATSKA
(K)RAJ NA ZEMLJI
Kampanja za afirmaciju prava na azil

[Centar za]mirovne[studije]

www.cms.hr

SADRŽAJ

Uvod	4
Integracijske politike i prakse u sutavu azila – osvrt na izazove u Republici Hrvatskoj	5
Integracijske politike i prakse – Uključivanje azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u hrvatsko društvo	18
Izveštaj s konferencije “Integracijske politike i prakse – uključivanje azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u hrvatsko društvo”	19
Report on the “Conference on Integration policy and practice - inclusion of refugees and persons under subsidiary protection in Croatian society”	22
Transkript konferencijske rasprave i popis sudionika/ica konferencije	25
Stajališta organizacija civilnoga društva o integraciji izbjeglica u hrvatsko društvo	51
O projektu <i>Potpora integraciji izbjeglica</i>	53

UVOD

U proljeće 2005. godine, godinu dana nakon uspostave zakonodavnog okvira za azil te godinu dana prije dodjele prvog statusa azila, organizirali smo prvu međunarodnu konferenciju na temu integracijskih politika. U to vrijeme činilo nam se značajnim upitati predstavnike vlasti, točnije ministarstava zaduženih za donošenje i provedbu zakonskih normi u sustavu azila Republike Hrvatske, kakve je uvjete osigurala za očekivane azilante/kinje u bližoj budućnosti te kako će se nositi s brojnim izazovima koje će svaki pojedinac, a potom i šira zajednica azilanata/tkinja, donijeti sa sobom. Država uglavnom nije imala odgovore i govorila je tek o budućim planovima za izgradnju sustava integracije. U objavljenj konferencijskoj publikaciji *Azil u Hrvatskoj – Integracijske politike* iznijeli smo niz preporuka za temeljna integracijska područja temeljem prijenosa međunarodnih iskustava s problemima i rješenjima integracijskih praksi i modela. Pet godina nakon objave naše publikacije, UNHCR je organizirao okrugli stol *Integracija osoba kojima je odobrena zaštita u Republici Hrvatskoj – što smo postigli i koji su sljedeći koraci?* na kojemu je ustanovljeno da je Republika Hrvatska dodijelila zaštitu 27 osoba te da preporuke razvoju integracijskog sustava stoje iste i neostvarene. Štoviše, zaključci naglašavaju urgentnost izgradnje receptivnog i koordiniranog sustava.

Ove smo godine, u ožujku, organizirali još jednu konferenciju *Integracijske politike i prakse – uključivanje azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u hrvatsko društvo*. Na početku rada nove Vlade željeli smo iskoristiti priliku i istaknuti nužnost razvoja integracijskih politika i integracijskog sustava, koordiniranog među ministarstvima i drugim tijelima državne i lokalne samouprave na temelju analize dosadašnjih praksi i izazova. Publikacija koju čitate inspirirana je ovom konferencijskom raspravom.

U Republici Hrvatskoj više je od 50 osoba dobilo status azila ili supsidijarne zaštite, no nedostatak integracijskih politika njihov život čini nezaštićenim i nesigurnim. Azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom nailaze na niz poteškoća u svakodnevnome životu i vlastitoj integraciji, od uključivanja u obrazovni sustav, preko nemogućnosti zapošljavanja do uključivanja u društveni, kulturni i politički život Republike Hrvatske.

Nadamo se da će ova publikacija biti naš skroman doprinos razvoju jednog od mogućih uspješnih modela integracijskih politika te sigurnog, otvorenog i pravednog integracijskog sustava kako za azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom koji žive s nama u ovome društvu, tako i s onima koji će tek doći. Želimo im dobrodošlicu.

Emina Bužimkić, Julija Kranjec

INTEGRACIJSKE POLITIKE I PRAKSE U SUSTAVU AZILA – OSVRT NA IZAZOVE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Pristupi i modeli integracije

Migracije su svakodnevna pojava. Danas u svijetu ima oko 215 milijuna migranta te 33. 9 milijuna osoba koje uživaju zaštitu UNHCR-a i nacionalnih vlada¹. U današnjem kontekstu prisilnih migracija, svako društvo, odnosno država koja odgovorno i planski pristupa vlastitom razvoju i zaštiti ljudskih prava, a pri tome je suočena s manje ili više intenzivnim dolaskom imigranata, treba na zadovoljavajući način osmisliti vlastitu integracijsku politiku.

Integracijska politika podrazumijeva određivanje ciljeva i načela te niza mjera, aktivnosti i njima pripadajućih dionika koji će raditi na uključivanju imigranata i specifično izbjeglica u određeno društvo. Pri tome je važno istaknuti činjenicu da je integracija proces te da integracijske politike u obzir trebaju uzeti vrijeme kao jedan od ključnih faktora uspješne integracije. Integracijske politike razlikuju se s obzirom na ciljeve prema kojima su prepoznati modeli integracije ili njihova kombinacija, a izbor modela uvelike ovisi o dominantnim društvenim vrijednostima te modelu uređenja društva. Danas se u teoriji i praksi govori o tri najčešća modela: asimilacijski model, multikulturalizam i interkulturalizam.

Godine 2004. pod predsjedanjem Nizozemske Europskom unijom, donesen je dokument **Zajednički osnovni principi za integracijske politike u Europskoj uniji**.² Oni su zamišljeni kao smjernice za zemlje članice pri formuliranju i provedbi nacionalnih integracijskih politika. U dokumentu je istaknuto 11 važnih principa integracije koji ujedno obuhvaćaju temeljna područja koja integracijski procesi nužno trebaju pokriti. Za samu provedbu integracije prvenstveno je potrebno razviti jasne ciljeve, indikatore i evaluacijske mehanizme, a potom i evaluirati proces integracije i osigurati dobru razmjenu informacija među svim dionicima. Integracija se definira kao dinamičan, dvosmjernan proces međusobne prilagodbe kako imigranata, tako i stanovnika određene zemlje, a temeljni mehanizam kojim se postiže je učestala interakcija između imigranata i građana određenog društva te imigranata i institucija. Kao primjere dobre prakse poticanja interakcije navode se zajednički forumi, interkulturalni dijalog edukacija o imigrantima i njihovoj kulturi te stimulatívni životni uvjeti u urbanim zajednicama. Moguće aktivnosti su i interkulturalni dijalog na temelju artefakata koji su zajednički svim pojedincima; npr. hrana, glazba itd., predavanja imigranata o njihovim zemljama porijekla te edukacija novinara o razlozima migracije. Sve ove aktivnosti dodatno omogućavaju informiranje i senzibilizaciju šire javnosti što posredno utječe na smanjenje predrasuda i diskriminacije prema imigrantima i izbjeglicama. Osim toga, bitno je i omogućiti sudjelovanje imigranata u demokratskim procesima i njihovom kreiranju - osobito na lokalnom nivou - te pristup institucijama, privatnim i javnim dobrima i uslugama koji treba biti temeljen na nediskriminaciji i jednakom pristupu, i za državljane i one koji to (još) nisu. Omogućavanje imigrantima da ovladaju temeljnim znanjima o jeziku društva, povijesti i radu institucija esencijalno je za uspješnu integraciju, dok su napori u obrazovanju najznačajniji za pripremu imigranata, a posebno njihovih potomaka kako bi bili što uspješniji i aktivniji članovi društva. Uz obrazovanje, zapošljavanje je središnji dio integracijskog procesa ključan za participaciju imigranata u društvo i njegov razvoj. Sloboda izražavanja kulture i vjeroispovijesti svakako mora biti zajamčena, osim u slučaju kada se prakticiranje istih ne kosi s nekim zakonom propisanim pravima drugih.

¹ UNHCR Global Trends 2010. (<http://www.unhcr.org/4dfa11499.html>, preuzeto 1. svibnja 2012.)
² http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/82745.pdf

Ranije spomenuti modeli integracije: asimilacija, multikulturalizam i interkulturalizam imaju različite odnose prema politikama i praksama obrazovanja, zapošljavanja, izražavanja kulturnog identiteta i vjeroispovijesti te drugih područja integracije.

Asimilacijski model proces je adaptacije u kojem imigrant ili čitava skupina preuzme običaje, norme, vrijednosti i socijalne osobine društva u koje je došao, tako da je potpuno kulturno apsorbiran u dominantno većinsko društvo. J.W.Barry asimilaciju definira kao spoj akulturacije (postajanje kulturno sličnim), identificiranja s većinskom skupinom i prihvaćanja od strane te skupine³. Ovaj se proces odvija na dvije razine – vanjska akulturacija na razini vanjskog ponašanja kada migranti preuzimaju tipična ponašanja dominantne kulture pri čemu preuzimaju svakodnevni jezik i uloge, kao i materijalna kultura (hladnjak, telefon, auto) prihvaćajuće kulture. Kada se akulturacija događa samo na vanjskoj razini ponašanja, tada etnička orijentacija migranta ostaje rezervirana samo za privatne okvire. Interna akulturacija odnosi se na preuzimanje vrijednosti dominantne kulture i to na način da se tipični stavovi i ponašanja prihvaćaju kao samorazumljivi. Ovaj je proces **jednosmjernan**, a najveći je teret na imigrantima dok je uloga države da omogući adekvatan mehanizam i potporu za učinkovito i hitno usvajanje, odnosno preuzimanje dominantne kulture. Također, kulturna asimilacija, kao i vanjska akulturacija, ne znače da će država poduzeti mjere kako bi se imigranti i strukturno asimilirali, odnosno da će imati jednaku šansu sudjelovati u donošenju odluka ili biti prihvaćeni u institucije dominantne grupe. Ovaj model **ne poznaje kulturne različitosti**.

Multikulturalizam je model koji se temelji na **prepoznavanju i poštovanju postojanja različitih grupa unutar jednog društva koje koegzistiraju**, nenasilno i jednakopravno. Taj pluralizam kultura kao društvena vrijednost i cilj zahtijeva da društvo dopusti postojanje multikulturnih zajednica koje mogu živjeti u skladu sa svojim stilom, običajima, jezikom i vrijednostima. Ovaj model s jedne strane osnažuje kulturnu raznolikost no ujedno preuzima rizik **da zastrani u separatizam ili segregaciju**, budući da je praksa pokazala reciprocitet između jačanja multikulturalizma i fiksiranja, okamenjenosti kultura, odnosno učvršćivanja distance među njima. Također, uključenost u društvo i sudjelovanje komplementarno je kulturalnim razlikama. Pravna integracija mjeri se u terminima prava građana, a ne u terminima formalnog statusa državljana. Razvoj tzv. grupnih prava rezultirao je u boljem razumijevanju i poštovanju različitosti kultura te pozitivnoj konotaciji multikulturalizma koji prepoznaje pozitivne vrijednosti u različitosti te prihvaćanje različitih kultura i poštovanje njihovih vrijednosti, tradicija i dubokih moralnih različitosti.⁴

Interkulturalizam je model koji se temelji na procesu interkulturalnog dijaloga koji obuhvaća otvorenu razmjenu stavova između individua i grupa različitog etničkog, kulturnog, vjerskog i jezičnog podrijetla i nasljeđa, na temelju međusobnog razumijevanja i poštovanja. On stremi etici maksimalne tolerancije za individualni izbor i nulte tolerancije za totalitarne i teoističke sustave. Ovaj model zahtijeva **konstantni dijalog i kritičko propitivanje integracije i društvene kohezije temeljene na zajedničkim vrijednostima, jednakosti dostojanstva, ali i na percepciji povjerenja, odanosti i predanosti**. Ovaj model kreće od činjenice da se kulture mijenjaju pod različitim utjecajima i zahtijeva interdisciplinarnan pristup. Ovaj model temelji se na višeslojnim odnosima i pristupima.

³ Berry, J. W., Poortinga, Y. H., Segall, M. H. & Dasen, P. R. (2002). Cross-cultural psychology: Research and applications. New York: Cambridge University Press.

⁴ Benčić i sur. – Azil u Hrvatskoj – Integracijske prakse, Centar za mirovne studije, 2005.

Tablični prikaz tri modela integracije i načina na koji uređuju različita područja života⁵

Fenomen/Model	Asimilacija	Multikulturalizam	Interkulturalizam
Manjine i organizacije civilnog društva koje zastupaju njihova prava	Država ih ne prepoznaje	Država ih podržava kao agente osnaživanja	Država ih podržava kao agente integracije
Tržište rada	Podrška u daljnjem obrazovanju zasnovana je na neuvažavanju etničkih specifičnosti	Anti-diskriminacijska politika - afirmativna akcija za nastavak obrazovanja i zapošljavanje	Anti-diskriminacijska politika - naglašavaju se interkulturalne kompetencije i jezične vještine
Smještaj	Jednak pristup socijalnom zbrinjavanju - ne-etnički kriteriji. Ignorira diskriminaciju na osnovi etničke pripadnosti pri pronalaženju smještaja.	Anti-diskriminacijska politika pronalaženja smještaja. Afirmativni pristup socijalnom stanovanju.	Anti-diskriminacijska politika pronalaženja smještaja. Poticanje stanovanja na istom prostoru različitih etničkih grupa.
Obrazovanje	Naglasak je na službenom jeziku, povijesti, kulturi. Država ignorira ili potiskuje dopunsko školovanje.	Posebni poticaji za odvojene škole. Materinji jezik, vjerski i kulturalni proces odgoja i obrazovanja.	Učenje i službenog i materinjeg jezika. Interkulturalne kompetencije za sve. Ukidanje segregacije.
Rad policije	Velika prisutnost policije u mjestima gdje žive imigranti.	Policajci kao socijalni radnici. Proaktivno antirasističko djelovanje.	Policajci kao agenti transformacije interetničkih sukoba
Javno mnijenje	Kampanje za poticanje tolerancije manjina, ali netolerancije prema onima koji se ne žele asimilirati.	„Slavljenje različitosti“ kroz gradske festivale i kampanje.	Kampanje za isticanje interkulturalnog zajedništva.
Prostorna koncentracija populacije	Etničke enklave smatraju se problemom. Politika raspršenosti i gentifikacije ¹ .	Priznaje vodstvo u etničkim enklavama i etničkim zajednicama. Priznaje etnički utemeljena područja i simboličku razinu, npr. minareti.	Poticanje etnički miješanih četvrti i javnog prostora. Vještine transformacije sukoba vidi kao nužne za djelatnike u javnim službama i OCD-ima.
Upravljanje i državljanstvo	Olakšava naturalizaciju. Ne postoje etnička savjetodavna tijela.	Vodstvo u zajednicama. Postoje savjetodavna tijela za etničke skupine kao i usmjeravanje resursa prema etničkim grupama.	Poticanje vodstva sastavljenog od pripadnika različitih miješanih kultura, djelovanje organizacija i savjeta. Naglasak na funkcionalnom, ne simboličkom korištenju javnog prostora.

5

Salama, P: Migrants and Fighting Discrimination in Europe, Council of Europe, 2011

European Council on Refugees and Exiles definira integraciju⁶ kao proces promjene koji je:

- **dinamičan i dvosmjern:** stvara zahtjeve i za receptivno društvo i za pojedince, odnosno zajednice. Iz perspektive imigranta, odnosno izbjeglice, integracija zahtijeva spremnost na prilagodbu životnom stilu društva doseljenja bez gubitka njihovog kulturnog identiteta. Iz perspektive društva doseljenja zahtijeva se spremnost na prilagodbu javnih institucija s obzirom na promjene u profilu populacije, prihvatanja izbjeglica kao dijela nacionalne zajednice i poduzimanje akcija kako bi im se olakšao pristup resursima i procesima donošenja odluka;
- **dugoročan:** iz psihološke perspektive, integracija počinje trenutkom dolaska u ciljanu zemlju i završava se kada izbjeglica postane aktivan član tog društva iz pravne, sociološke, ekonomske, edukacijske i kulturne perspektive;
- **multidimenzionalan:** integracija se odnosi kako na uvjete za stvarnu participaciju izbjeglica u svim aspektima ekonomskog, društvenog, kulturnog, građanskog i političkog života zemlje u koju dolaze, tako i na percepciju izbjeglica o prihvaćenosti i pripadanju tom društvu.

Ovakva definicija integracije nije sama sebi svrha, već primarno pruža smjer razmišljanja koji bi vlade trebale usvojiti pri definiranju integracijske politike. Različite političke opcije, teoretičari/ke, organizacije civilnoga društva, zauzimaju različite stavove o tome kakav model integracije imigranata i izbjeglica treba primijeniti.

Integracija u Hrvatskoj

Republika Hrvatska trenutno nema razvijen model integracije koji je jasan, sustavan, dugoročno planiran i temeljen na raspoloživim resursima. Međutim, razvijene su brojne integracijske praske nakon postupaka priznavanja azila i subvencionirane zaštite izbjeglicama iz Afganistana, Somalije, Konga, Ruske federacije i drugih zemalja.

Zakon o azilu – NN 79/2007, 88/2010

Članak 2.

»Azil je zaštita kojom se ostvaruje ustavna odredba o pružanju utočišta izbjeglici u Republici Hrvatskoj, na temelju odluke nadležnog tijela o ispunjavanju uvjeta iz članka 4. ovoga Zakona.«

Članak 4.

U Republici Hrvatskoj odobrit će se azil strancu koji se ne nalazi u zemlji svog državljanstva ili osobi bez državljanstva koja se nalazi izvan zemlje uobičajenog boravišta, a koja se zbog osnovanog straha od proganjanja zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili političkog mišljenja ne može ili, zbog tog straha, ne želi staviti pod zaštitu te zemlje. Subvencionirana zaštita odobrit će se strancu koji ne ispunjava uvjete za odobrenje azila, a za kojeg postoje opravdani razlozi koji ukazuju da će se, ako se vrati u zemlju podrijetla, suočiti sa stvarnim rizikom trpljenja ozbiljne nepravde i koji nije u mogućnosti, ili se zbog takvog rizika ne želi staviti pod zaštitu te zemlje.«

U hrvatskoj praksi integracije, izuzev kroničnog nedostatka politika utemeljenih na ciljevima, načelima, aktivnostima i dionicima integracije ove grupe izbjeglica, primjećujemo tri strukturalna problema:

- nedostatak suradnje i koordinacije među tijelima državne upravne kao i između državnih i institucija lokalne samouprave u osiguranju uvjeta integracije izbjeglica,

⁶ The Good Practice Guides on Integration of Refugees in EU-ECRE (<http://www.ecre.org/component/content/article/57-policy-papers/184-the-good-practice-guide-on-integration-of-refugees-in-european-union.html>, preuzeto, 10. ožujka 2012.)

- nedostatak suradnje državnih i lokalnih institucija s organizacijama civilnoga društva i građanima u pružanju potpore u integraciji izbjeglica,
- nedostatak dugoročno kvalitetnih rješenja u svim područjima integracije, primarno u učenju hrvatskoga jezika, obrazovanju, zapošljavanju i stambenom zbrinjavanju kao i ostvarivanju drugih socijalnih prava te uključivanju u društveno-političke procese i kulturne sadržaje.

Senada Šelo Šabić, Saša Čvrljak i Vedrana Baričević, Institut za međunarodne odnose

Istraživanje problema integracije azilanata u hrvatsko društvo provedeno 2011. godine (lipanj/srpanj) ukazuje da se integracijske politike u Hrvatskoj još uvijek nalaze na rudimentarnim razinama. Usprkos razvoju hrvatskog sustava azila i povećanom broju tražitelja azila i azilanata u posljednjih nekoliko godina, nekoordiniranost ili nefunkcioniranje institucija zaduženih za provođenje integracijskih mjera onemogućili su azilantima u Hrvatskoj ostvarivanje zakonskih prava i njihovo uključivanje u hrvatsko društvo.

Prema navodima ključnih aktera uključenih u kreiranje i/ili provedbu azilnih politika (MUP, UNHCR, Hrvatski pravni centar, Crveni križ, Centar za mirovne studije), u Hrvatskoj ne postoji strategija integracije iako je Zakon o azilu propisao obvezu Hrvatske da osigura integraciju azilanata te im omogući stjecanje ključnih socio-ekonomskih (i drugih) prava. Odgađanje pojedinih institucija da preuzmu svoje zakonom propisane dužnosti, nekoordiniranost institucija uključenih u problem integracije te nedostatna ljudska, tehnička i financijska opremljenost ministarstava za brigu o integraciji azilanata onemogućavaju azilante u prakticiranju njihovih zakonom propisanih prava. Prema nalazima analize, azilanti u Hrvatskoj suočavaju se, između ostalog, sa sljedećim problemima:

- 1.) otežanim pristupom tečajevima hrvatskog jezika;
- 2.) otežanim pristupom programima obrazovanja;
- 3.) niskim praktičnim mogućnostima za prekvalifikaciju i doškolovanje;
- 4.) poteškoćama u pristupu socijalnim pravima;
- 5.) niskim šansama za zaposlenje;
- 6.) nemogućnošću integracije i društvenom izolacijom.

Unatoč apelima navedenih aktera i usprkos pozivima Europske komisije, hrvatske političke elite do sada nisu pokazale interes za ovo pitanje. Budući da će stav političkih elita odrediti iniciranje i sadržaj integracijske strategije, kao i funkcioniranje ključnih institucija, njihov je interes za ova pitanja od temeljne važnosti. Izostanak strategije integracije za azilante značit će život u društvenoj izolaciji i egzistenciju na socijalnom minimumu, za državu ne samo dodatni materijalni trošak nego i teret neispunjene zakonske i moralne odgovornosti prema zahtjevima Europske unije i međunarodnim sporazumima, a za građane nedostatak javnog dijaloga i mogućnosti aktivnog sudjelovanja u oblikovanju društva u kojem živimo.

Policy analiza: integracija azilanata u Hrvatskoj (2011.)

Welcome? Challenges of integrating asylum migrants in Croatia

<http://www.imo.hr/files/azil%20brosura%20fin%202%20web.pdf>

Nedostatak suradnje i koordinacije među tijelima državne uprave sustavan je problem gotovo cijeloga desetljeća egzistiranja sustava azila u Republici Hrvatskoj. Dok nadležno Ministarstvo unutarnjih poslova ukazuje na pozitivan primjer zapošljavanja službenika/ice zaduženih za integraciju, druga nadležna ministarstva ne pokazuju ni minimalne korake u ispunjavanju vlastitih zadataka, iako su im zakonske obveze jasno definirane. Nadležna su ministarstva i druga tijela državne uprave ona za socijalnu politiku i skrb, zdravlje i zdravstvenu zaštitu, rad i poduzetništvo, obrazovanje, kulturu, unutarnje poslove, ljudska prava i dr.

Zakon o azilu (NN 79/2007)

Članak 40.

Azilant i stranac pod supsidijarnom zaštitom ima pravo na:

- boravak u Republici Hrvatskoj,
- smještaj,
- rad,
- zdravstvenu zaštitu,
- školovanje,
- slobodu vjeroispovijesti i vjerskog odgoja djece,
- besplatnu pravnu pomoć,
- socijalnu skrb,
- spajanje obitelji.

Osim prava navedenih u stavku 1. ovoga članka azilant ima pravo na pomoć pri uključivanju u društveni život.

Članak 50.

Nadležna ministarstva osigurat će uvjete za uključivanje azilanta u kulturni, gospodarski i društveni život.

Pri tome će posebnu pozornost usmjeriti na:

- organiziranje tečajeva hrvatskog jezika,
- organiziranje tečajeva, seminara i drugih oblika obrazovanja i stručnog osposobljavanja,
- pružanje obavijesti o hrvatskoj povijesti, kulturi i državnom ustrojstvu.

Taj nedostatak ispunjavanja obaveza, a time i međusobne suradnje i koordinacije, djeluje pogubno na živote sve brojnije populacije azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom. Njihovi problemi tiču se nemogućnosti ostvarivanja prava propisanih Zakonom o azilu uslijed institucionalne inertnosti i pomanjkanja stručnog pristupa. S tim u vezi, očiti su propusti i u nedostatku suradnje države i lokalnih institucija osobito glavnoga grada u kojemu danas živi velika većina izbjeglica s ostvarenom zaštitom. Taj propust osobito je vidljiv u područjima zapošljavanja i pronalaženja stambenog rješenja. Izuzev primjera ostvarivanja socijalne pomoći i drugih srodnih prava u ovoj lokalnoj sredini, pristupi lokalnoj integraciji u značajnoj su mjeri zapostavljeni.

Odluka o socijalnoj skrbi Grada Zagreba – 12/11

Članak 3.

Prava socijalne skrbi utvrđena ovom odlukom, izuzevši prava na novčanu pomoć umirovljenicima, prava na pomoć za stanovanje, prehranu u pučkoj kuhinji i uslugu smještaja beskućnika, ostvaruju državljani Republike Hrvatske s prebivalištem u Gradu Zagrebu i azilanti s boravištem u Gradu Zagrebu, kojima je odobren azil sukladno Zakonu o azilu.

Nedostatak suradnje državnih i lokalnih institucija s organizacijama civilnoga društva i građanima u pružanju potpore u integraciji izbjeglica, indikacija je niske razine političke kulture i međusobnog povjerenja političkih institucija i organizacija civilnoga društva. Ovaj problem upotpunjen je i zatvorenosću sustava azila za kritička propitivanja adekvatnosti i kvalitete sustava kao i integracijskih praksi. Na razini usluga koje u azilnom sustavu i integracijskim praksama pružaju političke institucije, nedostaje često stručnih kapaciteta koji bi se mogli nadomjestiti iskustvima i stručnim znanjima brojnih stručnjaka i organizacija civilnoga društva koje su svoje djelatnosti razvijale u polju socijalnih usluga i integracije manjinskih skupina. Rijetki su primjeri organizacija civilnoga društva uključenih u pružanje socijalnih usluga i drugih oblika potpore socijalnom uključivanju i široj integraciji azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, poput aktivnosti Hrvatskoga crvenoga križa ili Centra za mirovne studije.

Maja Kadoić, Hrvatski crveni križ

Djelatnici i volonteri Hrvatskog Crvenog križa svojim radom pomažu azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom u njihovoj integraciji u društvo od samog početka. Aktivnosti se provode u koordinaciji s Ministarstvom unutarnjih poslova, drugim relevantnim ministarstvima, institucijama i organizacijama civilnoga društva. Za potrebe provođenja programa, Hrvatski Crveni križ uredio je prostor na Dubravkinom trgu u Zagrebu, gdje se azilantima i osobama pod supsidijarnom zaštitom omogućuje dolazak u prostor i korištenje istog za njihovo druženje i provođenje raznih aktivnosti. Rad sa azilantima zahtijeva puno više od samog kontakta i savjeta pa smo zbog opsežnog i kontinuiranog rada uključili nekoliko volontera. Oni izuzetno puno pomažu u svakodnevnom kontaktu s azilantima, pomažu im u rješavanju njihovih potreba te se aktivno uključuju u sve aspekte integracije, u koordinaciji sa socijalnom radnicom HCK-a koja vodi program integracije.

Aktivnosti koje se provode u području integracije su sljedeće:

- Pružanje psiho-socijalne podrške svim osobama tijekom prilagodbe na novu sredinu,
- Pružanje informacija i savjeta u prostoru HCK-a, upoznavanje sa susjedstvom, običajima, lokalnim zdravstvenim, socijalnim, obrazovnim i kulturnim institucijama,
- Redovni telefonski kontakti s azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom,
- Pomoć pri odlasku na Zavod za zapošljavanje, Centar za socijalnu skrb i druge institucije zadužene za ostvarivanje prava,
- Pomoć kod uključivanja u dodatnu edukaciju, pomoć pri pisanju životopisa, traženju posla i zapošljavanju,
- Tematske i edukativne radionice, preventivni zdravstveni programi, savjetovanje (razgovorom do rješavanja problema),

- Pomoć pri ostvarivanju kontakta s UNHCR-om i drugim institucijama (financiranje školovanja i drugih potreba),
- Pomoć u učenju djeci azilanata i pomoć pri učenju hrvatskog jezika djeci i odraslima (volonteri),
- Kontakti sa školom koju djeca polaze (razgovor sa ravnateljem ili pedagogom),
- Materijalna pomoć: plaćanje medicinskih pomagala, lijekova koje ne podržava HZZO, nabava higijenskih i prehrambenih potrepština koje su potrebne dok se sustavno ne riješe njihova prava; opskrba odjećom i obućom iz skladišta HCK-a, nabava kroz donacije; novogodišnji pokloni za djecu i odrasle,
- Pomoć pri opremanju stambenog prostora,
- Organiziranje odlaska u kazališta, na koncerte ili muzeje, prema interesu,
- Organiziranje izleta, ljetovanja za djecu,
- Uključivanje azilanata u volonterski rad HCK,
- Provođenje zajedničkih programa s domaćim stanovništvom u svrhu prevencije diskriminacije i ksenofobije te poštivanja različitosti i multikulturalnosti.

Nedostatak dugoročno kvalitetnih rješenja u svim područjima integracije vidljiv je primarno u nesustavno organiziranom učenju hrvatskoga jezika, pristupu i uključivanju u obrazovni sustav, pristupu tržištu rada i različitim oblicima zapošljavanja, nesustavno organiziranim srednjoročnim i dugoročnim stambenim rješenjima, ostvarivanju niza drugih socijalnih prava. Praćenje kulturnih sadržaja, šire uključivanje u društvo i društveno-političke procese gotovo je na margini integracije. Ovaj problem ukazuje i na nedostatak opće i stručne usmjerenosti na afirmaciju položaja izbjeglica kako od strane državnih i lokalnih institucija, tako i od strane civilnoga društva i građana uopće.

Maja Kadoić, Hrvatski crveni križ

Poteškoće koje se pojavljuju u praksi:

1. Nepostojanje dokumentacije o završenom školovanju ili nepriznavanje inozemnih obrazovnih kvalifikacija u RH (nadležna Agencija za znanost i visoko obrazovanje, Agencija za odgoj i obrazovanje u nekim slučajevima ne priznaje diplomu, npr. kada dolaze iz država koje RH nije priznala);
2. Pronalaženje i plaćanje smještaja nakon što isteknu 2 godine prava na pomoć države (ukoliko se ne pronade posao);
3. Svladavanje jezika (pojedincima nije dovoljan broj sati koji je nadležno Ministarstvo odobrilo);
4. Vrlo male mogućnosti zapošljavanja;
5. Komunikacija s institucijama i ostvarivanje prava;
6. Teže snalaženje posebno ranjivih skupina: djeca bez pratnje, osobe koje su doživjele traumu ili torturu, osobe s problemom ovisnosti, osobe koje imaju poteškoće mentalnog zdravlja.

Preporuke za izgradnju integracijskih politika i unapređenje integracijskih praksi

Model integracije koji Hrvatskoj tek predstoji za osmisлити treba:

- biti utemeljen na stvarnim potrebama društva i izbjeglica, a ne tek puko preuzimanje nekih praksi, uglavnom preuzetih iz EU koje su se pokazale ili neučinkovite ili su pak neprimjenjive na specifičan kontekst Hrvatske kao post-ratne zemlje,
- imati snažno uporište u lokalnom kontekstu i lokalnoj integraciji uzimajući u obzir društveno-politički život, kulturne sadržaje, strukturu stanovništva, pristup svim životnim područjima i ostvarenju socijalnih prava,
- biti prožet kulturalno senzitivnim pristupima afirmirajući interkulturalne prakse te ljudska prava i slobode,
- sadržavati specifične pristupe društvenim skupinama osjetljivog karaktera (djeca bez pratnje, žrtve nasilja i dr.),
- uspostaviti snažnu koordinaciju i otvorenu suradnju između svih nadležnih tijela državne uprave, lokalnih institucija te lokalne zajednice i organizacija civilnoga društva.

Maja Kadoić, Hrvatski crveni križ

Preporuke za integraciju

- Integracija treba biti proces koji pomaže azilantima i osobama pod supsidijarnom zaštitom da ostvare aktivnu ulogu u društvu razvijanjem svojih kompetencija, vještina i vrijednosti,
- HCK potiče uspostavu “društva dobrodošlice” koje vrednuje i prihvaća različitost te se učinkovito suprotstavlja svim oblicima netolerancije, diskriminacije i ksenofobije, kao osnovni preduvjet uspješne integracije,
- Integracijske strategije trebaju biti inkluzivne za sve uključene osobe kako bi se izbjegla socijalna otuđenost i isključenost azilantata i osoba pod supsidijarnom zaštitom,
- Pristup informacijama, tečaju jezika i kulture društva, osposobljavanju i zapošljavanju, ključni su za uspješnu integraciju u društvo.

Povećani fokus integracijskih strategija treba biti na sljedećem:

- jačanje socijalnih prava i zaštite azilantata, osoba pod supsidijarnom zaštitom i drugih migranata u potrebi, posebno ranjivih skupina kao djeca, starije osobe, djeca bez pratnje,
- mogućnost spajanja obitelji, poštujući najbolji interes djeteta i pravo na obiteljski život,
- poboljšani pristup obrazovanju, tržištu rada i osposobljavanju za zapošljavanje, poštujući specifične potrebe azilantata i osoba pod supsidijarnom zaštitom,
- suprotstavljanje diskriminaciji, ksenofobiji i rasizmu.

Zbog svega navedenog zadaća koju je nužno čim prije ispuniti je razviti politiku, mjere i inicijative koje će olakšati integraciju izbjeglica u društvo. Integraciju je pritom, prema ranije navedenoj definicije ECRE, dvosmjernan, dugotrajan i dinamičan proces temeljen na obostranim pravima i obvezama doseljene osobe i receptivnog društva koji zahtijeva međukulturalnu komunikaciju i upoznavanje stranaca s društvom u kojem žive, kao i upoznavanje okoline s njima. Uzimanje u obzir različitosti neizbježno je i temeljno ako se želi prikladno odgovoriti na izazove socijalne pravde i društvene kohezije. Socijalna pravda odnosi se na principe društvene solidarnosti i jednakih mogućnosti među svim pripadnicima društva. Socijalnu koheziju ovdje poimamo kao sposobnost društva da osigura dobrobit svim svojim članovima, umanjiti razlike i izbjegne polarizaciju. Kohezivno društvo međusobno je podržavajuća zajednica slobodnih pojedinaca. Ovakav pristup nužno traži prevladavanje manjinsko-većinskog percipiranja društva, odnosno

grupa u društvu. To znači da promovirajući dobrobit izbjeglica nije nešto drugo ili oprečno promociji dobrobiti svih članova društva. Integracija nije „izdvojeni“ problem za društvo već stvar veće harmonije i koegzistencije. Također, ako nedostaje socijalne pravde i društvene kohezije, postoji rizik od pogoršanja položaja i marginalizacije izbjeglica, njihove podzastupljenosti u predstavničkim i tijelima javne uprave te klime međusobnog nepovjerenja i tenzija.

Kako bi i zajednica i izbjeglica postigli maksimalan dobitak temeljen na jednakosti, pravednosti i uvažavanju, potrebno je omogućiti svakom članu da dostigne svoj puni potencijal kao dio društva, da doprinese zajednici, kao i stvoriti uvjete koji će im omogućiti preuzimanje prava i izvršavanje dužnosti kao članova zajednice te stvoriti poticajno okruženje sprječavajući diskriminaciju i ksenofobiju te promičući međukulturalni dijalog. Štoviše, punim uključivanjem stranaca u svakodnevni život zajednice u kojoj prebivaju i sama zajednica stječe maksimalni dobitak. U Migracijskoj politici RH za 2007/08. navodi se da je: *U svrhu postizanja tog cilja, potrebno omogućiti strancima da dostignu svoj puni potencijal kao članovi društva, da pridonose zajednici, kao i stvoriti uvjete koji će im omogućiti preuzimanje prava i izvršavanje dužnosti kao članova zajednice. Kako bi se prethodno rečeno postiglo, neophodno je stvoriti pravni okvir koji će omogućiti integraciju u hrvatsko društvo te stvoriti poticajno okruženje sprječavajući diskriminaciju i ksenofobiju te promičući međukulturalni dijalog. Navedeno zahtijeva sveobuhvatan pristup državnih institucija, nevladinih organizacija kao i vlasti na lokalnoj razini.*

Zdravstvene politika jedno je od ključnih područja koja treba urediti prvenstveno poznavajući potrebe izbjeglica. Naime, prema definiciji Svjetske zdravstvene organizacije zdravlje je „stanje potpunog tjelesnog, duševnog i socijalnog blagostanja, a ne samo odsustvo bolesti i iznemoglosti“. Za razliku od većine građana određenog društva, izbjeglice često pokazuju zdravstvene poteškoće koje svoje uzroke vuku iz iskustva političkog progona, zatvaranja, torture te uvjeta dolaska u dotičnu zemlju. Osim toga, veliki utjecaj i posljedice na njihovo zdravlje mogu ostaviti i način života koji žive u zemlji odredišta (kvaliteta smještaja, nezaposlenost, socijalna marginalizacija i niski prihodi), ali i briga za vlastitu egzistenciju i egzistenciju obitelji kao i za članove obitelji koji su nestali, odnosno ostali u zemlji porijekla. Na mentalno zdravlje značajne posljedice ostavljaju kvaliteta prilagodbe na nove okolnosti života, na novo društvo te diskriminatorni i ksenofobni stavovi i ponašanja društva u koje su stigli. Iz tih razloga važno je posvetiti se kreiranju i ovog aspekta integracijske politike kako bi se čim više prevenirali i ublažili potencijalni zdravstveni problemi izbjeglica. Nužno bi se trebalo usredotočiti na prevenciju bolesti, pristup zdravstvenim institucijama (razumijevanje djelokruga njihovog rada; prevladavanje jezičnih barijera; interkulturalne vještine djelatnika/ica) te osmišljavanje savjetodavnih i rehabilitacijskih programa prorade traumatičnih iskustava.

Stambeni aspekt

Razlika između kuće i doma je razlika između mjesta za boravak i mjesta za život. Dom je sigurno i stabilno mjesto, a nedostatak istog upravo je razlog zbog kojeg izbjeglice napuštaju svoju državu porijekla.“ (*citat jedne izbjeglice*) Iako se ovaj aspekt života izbjeglica često zanemaruje prilikom osmišljavanja politika, važno ga je istaknuti budući da kvaliteta smještaja uvelike utječe na brojne aspekte života izbjeglice, prije svega na kvalitetu života, zdravlje, dostupnost sadržaja i institucija, itd. Također, 1997. godine je Europski parlament usvojio **Rezoluciju o socijalnim aspektima stambene politike**⁷ koja treba biti temeljena na „naporima da se svima omogući adekvatan smještaj“, putem konkretnih mjera na relevantnim administrativnim i institucionalnim razinama. Praksa zemalja Europske unije upozorava da pažnju treba usmjeriti na sljedeća područja i teme: struktura i funkcioniranje tržišta iznajmljivanja nekretnina (je li većina stanova u privatnom sektoru, postoje li stanovi u državnom ili vlasništvu lokalne samouprave?) jer većina izbjeglica ne može priuštiti kupovinu nekretnine; prevalencija diskriminacije u društvu (koliko su privatni iznajmljivači skloni davati u najam stanove izbjeglicama /strancima općenito, tko ih nadgleda, može li ih se kazniti?) te prevencija mogućih rješenja nesigurnog smještaja izbjeglica i beskućništva.

⁷ FEANTSA, “Parliament calls for Europe-wide action to tackle housing problems in FEANTSA Newsletter, Nr.1,9-10, page 5-6, 1997.

Obrazovanje

Edukacija je vrlo snažan instrument za proces adaptacije i socijalne integracije. Pridonosi i samoj izbjeglici, ali i društvu u kojem živi (povećanje vještina i kompetencija, veća zapošljivost i dr.) Da je edukacija ključ integracije, poznato je svakom društvu - ne samo u slučajevima izbjeglica i tražitelja azila, već i kod svih njegovih članova putem socijalizacije. Ovom cilju trebalo bi stremiti svako društvo koje želi postati zajednica konstruktivnih, odgovornih i aktivnih članova i članica. Ono što svakako treba izbjeći je jednosmjerni edukacijski proces s ultimativnim ciljem asimilacije novopridošle osobe u društvo, odnosno proces učenja jezika, vještina i pravila u kojem izbjeglica postaje puki objekt bez mogućnosti utjecaja na isti. Kvalitetan i uspješan edukacijski proces svakako treba biti uključujući, interaktivan i temeljen na vrijednostima interkulturalizma. Interkulturalni pristup obrazovanju (koji uključuje fleksibilan pristup učenju jezika prilagođen potrebama osoba koje ga uče, prilagodbu nastavnih materijala i stvaranje novih, dodatna edukacija nastavnika i profesora koji će se susretati s ovom populacijom) može uvelike doprinijeti i biti iskorišten za unapređenje različitosti određenog društva te zadovoljstvu svake osobe. Prilikom osmišljavanja odgovarajućeg sustava, fokus treba biti stavljen na tri jednako važna područja: integracija djece izbjeglica i interkulturalizam u školama, tečajevi jezika za odrasle te pristup i dostupnost visokog obrazovanja za izbjeglice koje neizostavno uključuje priznavanje dotadašnjih kvalifikacija određene osobe. Svako od tih područja u sebi sadrži niz problema i specifičnosti koje svakako treba uzeti u obzir i čijim se ignoriranjem, kao što je vidljivo u trenutnoj situaciji u Hrvatskoj, događaju kršenja temeljnih ljudskih prava i pridonosi atmosferi nedobrodošlice i neprijateljstva.

Zapošljavanje

Statistike u Europskoj uniji, a i Hrvatskoj pokazuju kako su upravo izbjeglice grupa s visokom stopom nezaposlenosti, ali i u velikom riziku dugotrajne nezaposlenosti i velikih barijera pri zapošljavanju. Preporučuje se da se s integracijom treba započeti što ranije, a najbolja opcija je sam trenutak dolaska izbjeglice u određenu zemlju. Već tada bi trebalo provoditi edukacijske programe, programe prekvalifikacije, dokvalifikacije kako bi osoba čim prije stekla uvjete za zaposlenje u novoj sredini. Kada osoba već dobije status, treba joj omogućiti što brže uključivanje na tržište rada, odnosno kroz različite mjere omogućiti brzu financijsku samostalnost i osjećaj korisnosti, sebi, obitelji i društvu. Kao i u brojnim drugim područjima, posebnu pažnju treba usmjeriti na suzbijanje diskriminacije i informiranje poslodavaca, sindikata te djelatnika službe zapošljavanja o tome tko su te osobe i zašto je potrebno biti osjetljiv na njihovu situaciju. Preporuka je da se prilikom osmišljavanja ovog aspekta integracije ova populacija istakne kao ranjiva i koja zbog svoje situacije treba poseban tretman - koji uključuje: otklanjanje barijera za stjecanje kvalifikacija za rad; olakšavanje procedura nostrifikacije diploma i svjedodžbi; jednostavne procedure priznavanja prethodno stečenih kvalifikacija; upoznavanje poslodavaca s ovom populacijom, njihovim pravima i eventualnim povlasticama koje će imati ako ih zaposle; pomoć i podrška izbjeglicama da prevladaju poteškoće i nađu posao; poticati međusobnu razmjenu iskustva izbjeglica; jasno definirati obveze poslodavaca i sindikata; poticati samozapošljavanje izbjeglica te svakako osigurati jednake mogućnosti za zaposlenje. Iz priručnika o dobrim primjerima integracije koje su provodile različite organizacije civilnog društva u Europskoj uniji, za ovo područje uvelike može biti koristan donji tabelarni prikaz⁸.

<i>- Najveće barijere s kojima se susreću izbjeglice iz perspektive OCD-a</i>	<i>Koje su najveće barijere s kojima se susreću izbjeglice iz perspektive izbjeglica?</i>	<i>Percepcija poslodavaca o barijerama pri zapošljavanju iz perspektive izbjeglica?</i>
Jezik i problemi komunikacije	Jezik i problemi komunikacije	Ignoriranje situacije izbjeglica, strah od sukoba kultura
Nerazumijevanje radne kulture	Predrasude i diskriminacija	Jezik i problemi komunikacije
Predrasude i diskriminacija	Niska plaća, niski status, nesigurnost posla	Predrasude i diskriminacija
Nepriznavanje kvalifikacija	Nerazumijevanje radne kulture	Zakonodavne barijere, radne dozvole
Niska plaća, niski status, nesigurnost posla	Nepriznavanje kvalifikacija	Nedostatak potrebnih vještina

⁸ The Good Practice Guides on Integration of Refugees in EU- ECRE (<http://www.ecre.org/component/content/article/57-policy-papers/184-the-good-practice-guide-on-integration-of-refugees-in-european-union.html>, preuzeto, 10. ožujka 2012.)

Izuzev navedenih integracijskih područja, iznimno je važno graditi pristupe i načela provedbe integracijskih politika i sustava. Prema UNHCR-ovom *Programu za integraciju izbjeglica u Srednjoj Europi*, načela integracije su:

- Jačanje partnerstava između najvažnijih dionika,
- Procjena potreba i ciljane mjere za integraciju,
- Potpora povezivanju s lokalnim zajednicama,
- Stvaranje poveznica između prihvatila i integracije u zemljama udomiteljicama,
- Siguran pravni status i jednak pristup pravima,
- Pristup sigurnom i prihvatljivom smještaju,
- Aktivno sudjelovanje u gospodarskom životu zemlje primateljice,
- Sudjelovanje u obrazovnom procesu,
- Učenje jezika kao putu ekonomskoj neovisnosti te
- Praćenje i vrednovanje učinaka integracijskih politika, programa i mjera.

Antonija Petričušić, Pravni fakultet

Postojeća manjinska politika kao mogućnost ubrzanja razvoja integracijske politike za azilante/azilantkinje

U posljednjih deset godina hrvatska je manjinska politika uspjela od (djelomično) ekskluzivističke, iz prvog desetljeća hrvatske demokracije, razviti se u inkluzivističku i integracijsku. Pripadnicima nacionalnih manjina u Hrvatskoj pripada niz prava čijim provođenjem se osigurava istovremeno njihova (doduše uglavnom politička) integracija, ali i očuvanje njihovih kulturalnih i tradicijskih specifičnosti. Tako manjine imaju mogućnost sudjelovati u političkom procesu na svim razinama vlasti, biraju na neposrednim izborima konzultativna tijela koja su sukreatori lokalnih politika koje su važne za očuvanje manjinskog identiteta. Osim toga, manjine imaju pravo uporabe svoga jezika, privatno i javno, u školstvu i putem medija. Kao rezultat politike uvjetovanja Europske unije, ali i velikim dijelom kroz proces političke maturacije hrvatskog društva, danas se na manjine gleda kao jednakopravne članove društva, a manjinska politika je (posebice u očima političkih elita) legitimna i potrebna hrvatskom društvu.

Hrvatsko iskustvo etabliranja manjinske politike model je na kojem bi mogla (i morala) počivati integracijska politika azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom. Kako je izgledan rast njihova udjela u hrvatskom stanovništvu u desetljećima koji slijede, a i trenutno važeće (štire) zakonske norme daju mogućnost (između ostalog) smještaja, školovanja, pravo na slobodu vjeroispovijesti i vjerskog odgoja djece te pravo na pomoć pri uključivanju u društveni život – upravo postojeći manjinski model i prakse njegove primjene mogu omogućiti i učinkovito ostvarenje propisanih prava azilanata/azilantkinja, ali i doprinijeti širenju opsega njihovih trenutnih prava.

Nometehnički je lako nadopuniti već postojeće zakonske odredbe koje omogućavaju uspješnu integraciju pripadnika nacionalnih manjina. Na primjer, odredbu Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi koja propisuje da se državljanima RH, koji ne znaju ili nedostavno znaju hrvatski jezik, osigurava učenje hrvatskog jezika, treba tek nadopuniti širenjem ovog postojećeg prava na djecu azilanata/azilantkinja pa čak i tražitelja/ica azila.

Osim zakonskih odredbi, primjenom mjera sadržanih u temeljnim strategijskim dokumentima Vlade RH (namijenjenih npr. romskoj manjini, ali i onima koji uređuju obrazovni kurikulum), možemo se na azilantima/azilantkinjama osigurati već uhodane mehanizme inkluzije i integracije.

Iz napredne manjinske politike, kojom se hrvatski političari vole pohvaliti kao oglednim modelom kojeg bi trebale slijediti i buduće zemlje kandidatkinje za članstvo u Uniji, već danas možemo izvući sadržaje i odredbe koje će omogućiti ostvarenje prava azilanata/azilantkinja, njihovu integraciju u hrvatsko društvo te obogaćenje istoga zbog aktivnog doprinosa azilanata/azilantkinja koji će postati vidljivi i relevantni članovi/članice zajednica u kojima će obitavati.

INTEGRACIJA AZILANATA U HRVATSKO DRUŠTVO

Republika Hrvatska je donošenjem Zakona o azilu (Narodne novine, br. 103/03, 79/07) te Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o azilu (Narodne novine, br. 88/10) uskladila hrvatsko zakonodavstvo na području azila s odredbama pravne stečevine Europske unije. Time je ostvaren značajan napredak u smislu unapređenja sustava zaštite tražitelja azila, azilanata i osoba pod supsidijarnom zaštitom kao osoba kojima su u državama porijekla ograničena osnovna ljudska prava. Rezultat novog, odnosno izmijenjenog zakonskog okvira na području azila očitovao se u većoj zaštiti tražitelja azila i azilanata. Posebna pažnja usmjerena je na odredbe kojima se reguliraju postupak i uvjeti dobivanja zaštite. Također je poseban naglasak stavljen na potrebu usavršavanja svih osoba koje sudjeluju u postupku azila. Posebnu ulogu u području azila imalo je Povjerenstvo za azil kao neovisno drugostupanjsko tijelo koje je odlučivalo o žalbama podnositelja zahtjeva za azil, a čije je sjedište bilo u Uredu za ljudska prava, koji je ujedno Povjerenstvu pružao logističku pomoć. Članovi Povjerenstva bili su predstavnici Ministarstva unutarnjih poslova, Visokog prekršajnog suda, Sveučilišta u Zagrebu te Hrvatskog Crvenog križa. U razdoblju u kojem ovo Povjerenstvo djelovalo bili su vidljivi rezultati, posebice u kontekstu dodjeljivanja supsidijarne zaštite.

U cilju dodatnog osiguranja boljih uvjeta za integraciju azilanata u hrvatsko društvo, Ured za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske godišnje financira organizacije civilnoga društva koje djeluju na području zaštite ljudskih prava tražitelja azila i azilanata. Unatoč poduzetim naporima u cilju što bolje integracije osoba koje uživaju zaštitu Republike Hrvatske, uočeni su odgovarajući izazovi vezani za već postojeće mehanizme integracije. Najvećim izazovima smatraju se učenje hrvatskog jezika, osobito za osobe koje su smještene izvan Grada Zagreba, osiguranje smještaja iznajmljivanjem stanova od fizičkih osoba te zapošljavanje sukladno kvalifikacijama tih osoba.

Kako bi sustav integracije azilanata u hrvatsko društvo bio što učinkovitiji, od velikog je značaja nastaviti s podizanjem javne svijesti o pitanjima azila i pravima tražitelja azila, azilanata i osoba pod supsidijarnom zaštitom kako bi se smanjile pojave ksenofobije i netolerancije. U tom kontekstu od presudne je važnosti uska suradnja i dobra koordinacija nadležnih tijela u rješavanju pitanja iz područja azila s posebnim naglaskom na integraciji u hrvatsko društvo. U promicanju tolerancije i pozitivne akcije prema tražiteljima azila u Republici Hrvatskoj važnu ulogu imaju i organizacije civilnoga društva. Nadalje, potrebno je dodatno obrazovati poslodavce o suzbijanju diskriminacije i poticanju raznolikosti na hrvatskom tržištu rada, posebno zbog otpora istih kada je riječ o zapošljavanju azilanata. Značajnu ulogu pritom imaju i mediji u smislu veće zastupljenosti tema iz područja azila, koje je stoga potrebno dodatno informirati i obrazovati o predmetnoj problematici.

Unatoč već postignutom značajnom napretku u razvoju sustava azila u Republici Hrvatskoj, zbog uočenog rastućeg broja tražitelja azila, azilanata i osoba pod supsidijarnom zaštitom, što će biti posebno izraženo ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju, predstoji dodatan rad radi postizanja još viših standarda zaštite prava tražitelja azila, azilanata i osoba pod supsidijarnom zaštitom. U tom će kontekstu biti potrebno dodatno usklađivati i prilagođavati hrvatsko zakonodavstvo pravnoj stečevini Europske unije, kao i unaprijediti administrativne i tehničke kapacitete.

Osim o odgovarajućoj prilagodbi zakonskog okvira na području azila, učinkovitost sustava zaštite prava tražitelja azila, azilanata i osoba pod supsidijarnom zaštitom u Republici Hrvatskoj ovisi i o kontinuiranom radu i suradnji svih nadležnih institucija, kao i o velikom doprinosu organizacija civilnoga društva.

IZVJEŠTAJ S KONFERENCIJE “INTEGRACIJSKE POLITIKE I PRAKSE – UKLJUČIVANJE AZILANATA I STRANACA POD SUPSIDIJARNOM ZAŠTITOM U HRVATSKO DRUŠTVO”

U utorak 20. ožujka, U Hrvatskom saboru održana je konferencija *Integracijske politike i prakse – uključivanje azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u hrvatsko društvo*. Konferenciju je organizirao Centar za mirovne studije u suradnji s **UNHCR-om**⁹ i **Koordinacijom za integraciju**¹⁰. Cilj konferencije bio je potaknuti **razvoj integracijskih politika ministarstava i drugih tijela državne uprave** na temelju analize dosadašnjih praksi i izazova s kojima se proces integracije izbjeglica do sada suočavao. Konferenciju su moderirale **Mirjana Vergaš** iz UNHCR-a i **Senada Šelo Šabić** iz **Instituta za međunarodne odnose**¹¹.

Konferenciju su na početku otvorile **Sandra Benčić**, programska voditeljica Centra za mirovne studije i **Zrinka Vrabec Mojzeš**, savjetnica za društvene djelatnosti Predsjednika Republike Hrvatske. Obje su naglasile kako je važno danas hrvatsko društvo upoznavati s različitostima stvarajući pozitivno ozračje i umanjujući ksenofobne i druge vrste napada na strance. Hrvatsko društvo treba biti receptivno za izbjeglice¹² i omogućiti punu integraciju azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom. Nadalje, pozdravni govor uputio je izvršni predsjednik Hrvatskoga crvenoga križa (HCK), **Nenad Javornik** koji je istaknuo humanitarnu ulogu HCK u cijelome svijetu i nužnost uključivanja u procese integracije onima kojima je pomoć potrebna. Sudionicima konferencije obratio se **Terence Pike**, predstavnik Agencije Ujedinjenih naroda za izbjeglice. Gospodin Pike istaknuo je kako vjerojatno nismo mogli ni sanjati da će Hrvatska danas postati dom izbjeglicama iz Afganistana, Somalije, Eritreje, Sudana, Konga i drugih država, ali da nas to kao i skori ulazak u Europsku uniju upozorava da Hrvatska mora brzo djelovati u ispunjavanju svojih obaveza iz međunarodnoga izbjegličkoga prava. **Paul Vandoren**, šef Delegacije Europske Unije u Hrvatskoj istaknuo je da sposobnost hrvatskoga društva da integrira ranjive skupine osoba iz različitih kultura koji govore različitim jezicima i žive drugačije vrijednosti, ukazuje na stupanj demokratičnosti ove zemlje. Ukazao je na pomoć Europske unije u izgradnji azilnog sustava i očekivanja koje Europska unija ima od Republike Hrvatske u pogledu kvalitetne integracije izbjeglica. Naposljetku istaknuo je da je posao države velik i da se očekuje kvalitetna koordinacija, kao i jasno preuzimanje uloga svih ministarstava u integraciji izbjeglica u hrvatsko društvo.

U Republici Hrvatskoj gotovo je 50 osoba ostvarilo azil ili supsidijarnu zaštitu¹³, no nedostatak integracijskih politika njihov život čini nezaštićenim i nesigurnim. Azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom višestruko su diskriminirani kako svojim ranijim iskustvom, tako i iskustvom boravka u Republici Hrvatskoj u kojoj često nailaze na zatvorena vrata institucija i ksenofobne prakse hrvatskoga društva. Azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom nailaze na

9 Uz potporu UNHCR-a Centar za mirovne studije drugu godinu za redom provodi projekt ‘Potpora integraciji izbjeglica’.

10 Koordinacija za integraciju (KzI) neformalna je mreža organizacija civilnoga društva koja pruža socijalne usluge u integraciji i zagovara integracijske politike za azilanate i strance pod supsidijarnom zaštitom. Stajališta KzI priložena su ovom izvještaju. KzI čine: Centar za mirovne studije (koordinator), UNHCR, HCK, HPC, Izazov, Iskra, Ženska soba, Koordinacija udruga za djecu, Poligraf, Kuća ljudskih prava, CESI, Mreža mladih Hrvatske.

11 Institut za međunarodne odnose objavio je u okviru TRAIN programa policy dokument ‘Welcome? Challenges of integrating asylum migrants in Croatia’ u 2011. godini.

12 Riječ izbjeglica podrazumijeva osobe koje su ostvarile zaštitu u nekoj zemlji. To su svakako azilanti, stranci pod supsidijarnom zaštitom i oni koji su ostvarili i druge oblike zaštite (npr. privremena zaštita).

13 Definicije azila i supsidijarne zaštite kao i definicije drugih oblika zaštite mogu se pronaći u Zakonu o azilu (NN 79/2007 i 88/2010). Pored ostvarenih azila i supsidijarnih zaštita, dodijeljeni su i privremeni boravci dvjema obiteljima.

niz poteškoća u svakodnevnome životu i vlastitoj integraciji, od uključivanja u obrazovni sustav, preko nemogućnosti zapošljavanja do uključivanja u društveni, kulturni i politički život Republike Hrvatske.

U prvoj raspravi konferencije **Integracija – dosadašnji i budući izazovi**, **Emina Bužinkić**, suradnica Centra za mirovne studije istaknula je kako je integracija azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom goruća posljednjih godina. Još 2005. godine održana je prva međunarodna konferencija o integraciji izbjeglica¹⁴ na kojoj su izrečene preporuke za oblikovanje integracijskih politika u 4 područja: obrazovanje, zapošljavanje, stambena rješenja i zdravlje. Sve one trebaju bit u skladu s različitim potrebama izbjeglica, a posebno kulturalno senzibilne. Niti na jednom planu te politike nisu razvijene, a posljedica toga je nekvalitetan i nesiguran život izbjeglica u hrvatskom društvu. Sustav pokazuje nevoljkost da poradi na integracijskim politikama, a nedostatak refleksije vlastitog ratnog iskustva i izbjeglištva u Hrvatskoj tijekom 1990.-ih godina, zapanjujuć je. Problemi s kojima se suočavaju izbjeglice u Hrvatskoj danas brojni su, a njihova rješenja vidimo u koordiniranom, jasno oblikovanom i usmjerenom procesu integracije. Svi prijedlozi zabilježeni su u tekstu **Stajališta organizacija civilnoga društva o integraciji izbjeglica u hrvatsko društvo**.

Temeljna stajališta su sljedeća:

- Usvajanje integracijskog protokola s jasno propisanim zaduženjima tijela državne uprave i obvezama lokalnih samouprava – protokol donosi niz obaveza pojedinačnim tijelima uz postavljene rokove i obveze zajedničke koordinacije.
- Uspostavljanje ili dodjela odgovornosti koordinacije u provedbi integracijskog protokola – imenovanje osobe za integraciju u svim nadležnim ministarstvima i drugim tijelima.
- Uspostavljanje operativne radne skupine u sastavu koordinatora, drugih obvezujućih tijela državne uprave i organizacija civilnoga društva (neposredno ili posredno uključenih u sustav azila i integraciju azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom).
- Programska i financijska potpora organizacijama civilnoga društva koje su neposredno uključene u pružanje socijalnih usluga, odnosno koje rade na integraciji azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom.

Ministar unutarnjih poslova, **Ranko Ostojić**, predstavio je napore Ministarstva unutarnjih poslova (MUP) u izradi azilnog sustava i integracije istaknuvši kako je MUP opterećen nizom zadataka uslijed neaktivnosti drugih ministarstava. Ukazujemo da je MUP jedino ministarstvo koje je zaposlilo osobu zaduženu za integraciju te kako bi poželjna praksa bila da svako nadležno ministarstvo ima takvog djelatnika/icu s jasnim zadacima u integraciji. Tako ministar Ostojić predlaže da Republika Hrvatska razvija modele integracije poput integracijskih kuća i potpore mreži volontera koji će pomagati integraciju izbjeglica. Osim toga, jasne preporuke je dao i drugim nadležnim ministarstvima. Predložio je da Ministarstvo socijalne politike i mladih preuzme zakonsku obavezu organizacije smještaja tijekom prve dvije godine i da nakon toga Hrvatski zavod za zapošljavanje omogući kvalitetan pristup informacijama, pomoć u traženju posla i sustav dokvalifikacije i prekvalifikacije. Predložio je i da Ministarstvo zdravlja preuzme svoje obaveze u pogledu izmjena Zakona o zdravstvenom osiguranju i uloži napore u osiguranje sustava odgovarajuće zdravstvene zaštite. Od Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta očekuje oblikovanje i provedbu programa učenja hrvatskoga jezika, organizacije tečajeva jezika, pomoć djeci u školama s učenjem jezika i drugih predmeta te olakšano upisivanje izbjeglica na visoka učilišta. **Marijan Cesarik**, zamjenik ministra zdravlja, iskazao je otvorenost za daljnje razgovore s ministarstvom oko unapređenja prava i mogućnosti izbjeglica u zdravstvenom sustavu, kao i podršku u rješavanju problema sa dopunskim zdravstvenim osiguranjem. Viši stručni savjetnik u Ministarstvu kulture (MK), **Boris Jurinić**, napomenuo je kako ministarstvo ima nadležnost nad zakonskom odredbom (čl. 40 Zakona o azilu) o pomoći

¹⁴ Međunarodna konferencija 'Integracijske politike' održana je u Zagrebu, u hotelu Central, u proljeće 2005. u organizaciji Centra za mirovne studije. Nakon konferencije objavljen je priručnik 'Azil u Hrvatskoj – integracijske politike'.

u uključivanju u društvo te kako će ministarstvo uložiti napore da organizacije civilnoga društva (OCD), koje u svoj rad uključuju izbjeglice, imaju prednost prilikom dodjele projektnih i programskih potpora. Pozvao je i OCD da se uključe u donošenje nove strategije kulturnog razvitka. Upozorio je na preklapanje kompetencija MZOS-a i MK-a u Zakonu te predložio unapređenje tih odredbi, ali i istaknuo nužnost međusektorske suradnje. **Luka Mađerić**, v.d. ravnatelja Ureda za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske, naglasio je karakteristiku multidisciplinarnosti integracijskih politika koje zahtijevaju koordinaciju među tijelima državne uprave. S obzirom na ranije inicijative Ureda za ljudska prava, podržao je ideju o uspostavljanju središnjeg koordinacijskog operativnog tijela kao i donošenje integracijskog protokola.

Druga rasprava nosila je temu **Obrazovanje azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom**. Koordinatorica CMS-ova programa *Afirmacija prava na azil*, **Julija Kranjec**, uvodno je rekla da je edukacija ključ integracije. Edukacija je snažno povezana i nedjeljiva od ostalih aspekata integracije. S jedne strane, ona je pokretač, prvi korak u integraciji - ako izbjeglica može razumjeti i zna pričati jezik društva u kojem živi, mogućnosti za integraciju se višestruko povećavaju. S druge strane, da bi edukacijski procesi bili što uspješniji, osnovne potrebe svakog pojedinca moraju biti zadovoljene - stanovanje, socijalna i zdravstvena zaštita. Također, rezultat adekvatnog i kvalitetnog osmišljenog sustava edukacije i usavršavanja, povećava mogućnosti zapošljavanja i nalaženja dugoročnog zaposlenja, a logikom toga smanjuje ovisnost o socijalnim davanjima i nezadovoljstvo vlastitim životom. Kvalitetan i uspješan edukacijski proces svakako treba biti uključujući, interaktivan i temeljen na vrijednostima interkulturalizma. Istaknula je da prilikom osmišljavanja odgovarajućeg sustava fokus treba biti stavljen na tri jednako važna područja: integracija djece izbjeglica i interkulturalizam u školama, tečajevi jezika za odrasle te dostupnost visokog obrazovanja za izbjeglice koje neizostavno uključuje priznavanje dotadašnjih kvalifikacija određene osobe.

U raspravi je sudjelovala i predstavnica Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta **Kristina Gerber Sertić**, viša stručna savjetnica u Upravi za međunarodnu suradnju. Gospođa Sertić iskazala je kako Ministarstvo znanosti doista treba preuzeti snažniju ulogu u obrazovanju izbjeglica i učenju hrvatskoga jezika kao primarnom vidu integracije. Istaknula je kako prioriteti njihova rada trebaju ležati u priznavanju diploma i školovanju izbjeglica, omogućavanju X-ica i smještaju u studentske domove za studente te omogućavanje potpore u učenju i integraciji djeci kroz mogućnosti NOK-a (asistenti u nastavi) i mogućnostima projekata pod IPA financijskim instrumentom.

Završna rasprava konferencije otvorila je mogućnost upućivanja prijedloga i davanja osvrta na razne aspekte integracije. U njoj su sudjelovali predstavnici/e raznih institucija i organizacija civilnoga društva. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, **Višnja Ljubičić**, ukazala je na rodni aspekt odobrenih zaštita po spolu. Istaknula je da su azilanti osjetljiva društvena skupina unutar koje posebno osjetljivu društvenu skupinu čine žene, LGBT-populacija, djeca, osobe s invaliditetom i sl. U tom smislu je potrebno voditi računa o njihovim potrebama kao i razvijati svijest o davanju razmjernog broja odobrenja ženama-azilanticama. **Lovorka Marinović**, voditeljica Centra za nove inicijative napomenula je kako se stipendiranje azilanata i drugih ranjivih skupina poput žrtava trgovanja ljudima može oblikovati kroz programe stipendiranja Nacionalne zaklade za poticanje učeničkog i studentskog standarda. Osim toga, naglasila je da se integracijska politika ne može gledati odvojeno od migracijske politike koju Republika Hrvatska treba donijeti. Predstavnica Europske komisije, **Caroline Friehe Chevalier**, naglasila je kako Europska komisija očekuje donošenje migracijske strategije u skorije vrijeme i vidi to kao obavezu Republike Hrvatske. Zorana Uzelac, djelatnica Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i branitelj Grada Zagreba rekla je kako se Grad Zagreb želi kvalitetnije uključiti u integracijski proces. Prvi korak koji su učinili jest uključivanje azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Odluku o socijalnoj skrbi Grada Zagreba. **Antonija Petričušić** s Pravnog fakulteta predložila je da oblikovanje integracijskih politika slijedi dobar primjer oblikovanja i provedbe manjinskih politika. Tijekom i nakon konferencije niz sudionika/ica istaknuo je kako je nužno usvojiti integracijski protokol te uspostaviti operativnu radnu skupinu i koordinaciju na razini svih nadležnih tijela državne uprave za stvaranje kvalitetnog integracijskog procesa.

REPORT ON THE “CONFERENCE ON INTEGRATION POLICY AND PRACTICE - INCLUSION OF REFUGEES AND PERSONS UNDER SUBSIDIARY PROTECTION IN CROATIAN SOCIETY”

On Tuesday, 20 March 2012, the “Integration policy and practice – Inclusion of refugees and persons under subsidiary protection in Croatian society” conference was held in the premises of the Croatian Parliament. The conference was organized by **Center for Peace Studies (CPS)** in cooperation with **UNHCR**¹⁵ and **Coordination for Integration**¹⁶. The purpose of the conference was to provide impetus for the further **development of integration policies within ministries and other Governmental bodies**, based on current practices and challenges that integration process of refugees faced so far. The conference was jointly moderated by **Mirjana Vergaš** from **UNHCR** and **Senada Šelo Šabić** from the **Institute for International Relations**¹⁷.

Sandra Benčić, Program Coordinator of the Centre for Peace Studies and **Zrinka Vrabec Mojzeš**, Advisor for Social activities of the President of the Republic of Croatia, opened the event, both emphasizing the importance that Croatian society accept diversity and that a positive atmosphere should be created by reducing xenophobic and other types of discrimination and attacks against foreigners. Croatian society should be more receptive to refugees¹⁸ and should allow full integration of refugees and persons under subsidiary protection. The Executive President of Croatian Red Cross (CRC), **Nenad Javornik**, in his speech emphasized the humanitarian role of CRC in the whole world and the necessity of the integration of those in need of help. **Terence Pike**, Representative of the UNHCR, addressed participants underlining that we probably never ever dreamed of Croatia becoming a home for refugees from Afghanistan, Somalia, Eritrea, Sudan, Congo and other countries, and that Croatia’s imminent entry into the European Union requires the fulfilment of its obligations under international and European refugee law. **Paul Vandoren**, Head of EU Delegation in Croatia, stressed that the ability of Croatian society to integrate vulnerable groups of people from different cultures, speaking different languages and with different values, indicates the degree of democracy in this country. Furthermore, he underlined that the European Union is ready to assist Croatia in building its asylum system as well as the expectations that the European Union has in terms of quality of integration of refugees. Finally, he stressed that good coordination and clear role distribution among ministries is crucial for the integration of refugees into Croatian society.

Up to date, almost 50 people have been granted refugee status or subsidiary protection¹⁹ in Croatia, however, the lack of an integration policy leaves them unprotected, vulnerable and with no sense of security. Refugees and persons

15 Center for Peace Studies is implementing the project ‘Support to refugees’ integration’ for the second year in a row as UNHCR’s implementing partner.

16 Coordination for Integration is an informal network of civil society organizations which provides social services in the integration and advocates for establishment of the integration policies for refugees and persons under subsidiary protection. Coordination for Integration consists of: Center for Peace Studies (coordinator), UNHCR, Croatian Red Cross, Croatian Legal Center, Izazov, Iskra, Women’s Room, Coordination of Children’s Associations, Polygraph, Human Rights House, Center for Education, Counseling and Research, Croatian Youth Network.

17 Institute for International Relations published a policy document entitled ‘Welcome? Challenges of integrating asylum migrants in Croatia’ in year 2011 as a part of the TRAIN program.

18 A refugee is a person who is under protection of a certain country. It includes all refugees, persons under subsidiary protection and those who have been granted with other forms of protection (for example temporary protection).

19 Definitions of refugee status and subsidiary protection as well as definitions of other forms of protection can be found in the Asylum Act (NN 79/2007 and 88/2010). Two persons, family members of the recognized refugee, were granted temporary residence for family reunification reasons.

under subsidiary protection are discriminated against not only because of the persecution they formerly faced but also because of their current experience in Croatia. They are often confronted with closed doors of institutions and xenophobic practices of Croatian society. They encounter a number of problems in everyday life which make their integration even more difficult, such as problems related to inclusion in the educational system, in social, cultural and political life of Croatia, and the lack of employment opportunities.

During the first discussion of the conference, **Emina Bužinkić**, associate of the Center for Peace Studies, outlined a number of points listed below, as well as that the integration of refugees and persons under subsidiary protection became a pressing issue in recent years - the first International Conference on Integration of Refugees²⁰ was held in 2005. The outcome of the conference was recommendations which underlined four important aspects of the integration: education, employment, housing and health, which should also correspond to the needs of refugees and should be developed in accordance with their culture. However, none of them were further developed which resulted in insecure and poor quality of life of refugees in Croatia. The root cause is the unwillingness of our institutions to improve integration policies. The lack of remembrance of the Croatian war in the 1990s and refugee experience of Croatian citizens is surprising. Problems faced by refugees today in Croatia are numerous. The solution should lie in coherent, clearly structured and focused integration process. The recommendations on how to achieve full integration are listed in the civil society organizations' position paper on the integration of refugees in Croatian society.

The most important elements are:

- Adoption of a Integration Protocol clearly listing tasks and obligations of relevant Governmental bodies and local authorities - The protocol should contain all tasks of relevant authorities, clearly set deadlines for implementation and obligation for regular coordination of all actors,
- The establishment of a coordination body responsible for the implementation of the Integration Protocol and appointment of focal points for integration in all relevant Ministries and other bodies,
- Establishment of an operational Working Group composed of a coordinator and representatives from relevant Governmental bodies and civil society organizations (those directly or indirectly involved in integration of persons granted protection)
- Financial and programmatic support of civil society organizations that are providing direct assistance with integration to persons granted protection.

The Minister of Interior, **Ranko Ostojić**, presented the work of the Ministry of Interior (MOI) in development of asylum system and integration. He emphasized that due to lack of cooperation of other relevant Ministries, the MoI has undertaken a big number of tasks. The MOI is the only ministry with an integration assistant and recommended that the relevant ministries also appoint one person who will be tasked to work on integration of persons granted protection. Minister Ostojić suggested that Croatia develops models of integration to include integration homes and a support network of volunteers who would assist in the integration of refugees. He recommended to other ministries to take over their role in integration. Moreover, he also suggested that the Ministry of Social Policy and Youth assumes its legal obligation of provision of housing during the first two years and beyond; that the Croatian Employment Agency provides access to information, assistance in job search and vocational training system, and that the Ministry of Health invests efforts in ensuring adequate health care system for refugees through amendments of the Health Insurance Act. It is expected of the Ministry of Science, Education and Sport (MSES) to draft the program for learning of the Croatian language, provide language training courses, support children in schools with learning the language and other subjects and facilitate enrolment to higher education. **Marijan Cesarik**, Deputy Minister of Health, expressed the will for further discussions with the MOI regarding improvement of

²⁰ International Conference on Integration of Refugees was held in Zagreb in 2005 in organization of the Center for Peace Studies. After the conference a manual entitled "Asylum in Croatia - the integration policy" was published.

the rights of refugees related to primary health insurance, as well as in addressing problems with supplementary health insurance. Senior Advisor in Ministry of Culture (MC), **Boris Jurinić**, noted that the MC has a role in integration by facilitating inclusion to Croatian society according to Asylum Act (Article 40) and that the MC will make an effort to include civil society organizations that provide direct assistance to refugees into priority list for allocation of projects and program funds. He invited the NGOs to involve themselves in the drafting of a new strategy for cultural development. He also noted that obligations of MSES and MC according to the Asylum Act overlap and suggested improvements of these provisions. At the same time, he emphasized the need of inter-sectoral cooperation. **Luka Maderić**, Acting Head of the Governmental Office for Human Rights emphasized that integration policies are multidisciplinary and require coordination within State administration. Given the earlier initiatives of the Office for Human Rights, he supported the idea of establishing of a central coordinating body as well as the adoption of the Integration Protocol.

The second topic of discussion was entitled “Education of refugees and persons under subsidiary protection”. **Julija Kranjec**, coordinator of CPS’s project “Affirmation of the right to asylum”, in her introductory speech stated that education is the key to integration and is closely linked and inseparable from other aspects of integration. On one hand, it is the first step in integration - if a refugee understands and speaks the language of the country where she/he enjoys protection, his chances for successful integration increase. On the other hand, in order for educational processes to be successful, the basic needs of an individual - housing, social care and health care - must be met. Also, an adequate and well-designed system of education increases the possibility of employment and therefore decreases dependency on social benefits and discontent in private sphere. She emphasized that during drafting of an educational system for refugees the focus should be divided on three equally important areas: integration of refugee children and multiculturalism in schools, language courses for adults and availability of higher education for refugees which includes recognition of previous educational qualifications.

Kristina Gerber Sertić, Senior Advisor at the Directorate for International Cooperation of the MSES said that the MSES indeed needs to assume a greater role in the education of refugees as well as in their learning of the Croatian language as a primary form of integration. She underlined that the priority for the MSES should be recognition of diplomas and education of refugees; provision of accommodation in students’ halls of residence and student cards for meals, and providing support in learning and integration of children in schools through “teaching assistants” and other possibilities under IPA financial instrument.

The closing discussion, which included representatives of various institutions and civil society organizations, opened the floor for proposals or comments on various aspects of integration. **Višnja Ljubičić**, Ombudswoman for Gender Equality, pointed out the gender aspect of those persons to whom protection was granted. Refugees are vulnerable social group among which there are more vulnerable sub-groups such as women, LGBT persons, children, persons with disabilities, etc. It is necessary to take into account their needs and develop sensitivity in order to grant protection to reciprocal number of female refugees. **Lovorka Marinović**, Head of the Centre for New Initiatives, noted that scholarships for refugees and other vulnerable groups such as victims of trafficking could be allocated through the scholarship programs of the National Foundation for the promotion of pupil’s and student’s standards. In addition, she stressed that the integration policy cannot be observed separately from the broader migration policy which Croatia should adopt. **Caroline Frieh Chevalier**, representative of the European Union Delegation, pointed out that the European Union Delegation expects Croatia to adopt migration strategies in the near future. **Zorana Uzelac** from the City of Zagreb’s Office for Social Welfare and War Veterans said that the City of Zagreb intends to be more involved in the integration process. The first step they had done was the inclusion of refugees and persons under subsidiary protection in the Decision on the Social Welfare of the City of Zagreb. **Antonija Petrićušić** from the Faculty of Law proposed that the drafting of integration policies follow the good example of drafting and implementation of existing minority policies. In the course of the conference and in its aftermath, participants came to the conclusion that it is necessary to adopt an integration protocol and establish a working group and coordination at the level of all respective Governmental bodies in order to create a high quality integration process.

KONFERENCIJA “INTEGRACIJSKE POLITIKE I PRAKSE – UKLJUČIVANJE AZILANATA I STRANACA POD SUPSIDIJARNOM ZAŠTITOM U HRVATSKO DRUŠTVO” - TRANSKRIPT RASPRAVE

Mirjana Vergaš: Dobar dan, dame i gospodo, mi smo čekali naše domaćine iz Sabora, ali nažalost nije se nitko pojavio pa s obzirom da druge osobe imaju svoje obaveze i moraju ranije otići, mi ćemo ipak bez njih započeti pa bih ja sad pozvala gospođu Sandru Benčić u ime Centra za mirovne studije da nam se obrati.

Sandra Benčić: Dobar dan svima, pozdravljam vas ovdje u ime CMS-a i zaista se zahvaljujem, i na vašem interesu, i na tome što ste odvojili vrijeme da razgovaramo o jednoj temi koja se, možda naoko – u medijima ili u javnosti – čini marginalnom, međutim, mi smatramo da je to jedna od tema koja je izuzetno važna, zapravo ne samo za sustav prihvata tražitelja azila i azilanata, nego općenito i za hrvatsko društvo u cjelini. CMS se bavi temom azila od 2003. godine kada smo počeli raditi na dva nivoa: jedan je da se bavimo zakonodavnim okvirom i javnim politikama u području azila i integracije azilanata, a drugi dio je da radimo na pružanju direktnih socijalnih usluga – i tražiteljima azila i azilantima. Posebice tu ističem neformalne tečajeve hrvatskog jezika, što smatramo jednim od najvažnijih preduvjeta za integraciju. Mi smo već 2005. godine održali prvu međunarodnu konferenciju na ovu temu. Tada su nam zapravo svi, pa čak i neke od organizacija koje se bave marginaliziranim skupinama u društvu rekle: – Ali što će nama integracijske politike kad u Hrvatskoj nema nijednog azilanta? Ono što je bila naša teza je da dok nemamo riješeno pitanje integracije i načina na koji ćemo integrirati ljude koji dolaze u ovu državu i vidjeti, da će nam biti jako teško i da će postojati različiti otpori u samom njihovom prihvatu i u postupku odobravanja azila. Kao što smo svi upoznati, Hrvatska je u proteklih 6, 7 godina, odobrila zapravo vrlo mali broj i azila i supsidijarne zaštite. Ako pogledamo to u odnosu na broj aplikacija koje postoje, vidimo da smo daleko ispod brojeva Europske unije u postotku odobrenja zahtjeva za azil. Razlozi za to mogu biti različiti. Ono što mi nalazimo problematičnim je da ne postoje istraživanja, neka društvena istraživanja i istraživanja stavova koja bi nama pokazala koji su sve to društveni i politički uzroci koji dovode do te vrlo male stope odobrenja azila. Ono što smatramo da bi trebalo postići integracijskim politikama i zašto smatramo da je jako važno da ih Hrvatska donese je da zaista odredimo kako ćemo u pojedinačnim slučajevima i pojedinačnim mjerama spriječiti moguću diskriminaciju azilanata u hrvatskom društvu jer ono što je bitno da imamo na umu da diskriminacija nije samo nejednako postupanje s jednakima, nego je to isto tako i jednako postupanje s onima koji su u nejednakom položaju – vrlo jasan primjer je taj da azilanti u Hrvatskoj vrlo teško mogu sklopiti brak jer, primjerice, nemaju sa sobom sve papire, od rodnog lista na dalje, koji su im potrebni za sklapanje braka i preduvjeti da bi tom postupku uopće pristupili, a, s druge strane, vam je vjerojatno jasno da kad netko bježi iz svoje zemlje nije u poziciji da pokupi svu svoju dokumentaciju i papire i vrlo često nije ni u poziciji da do nje dođe. Evo, to su neki možda tehnički problemi, tehničke stvari, ali one im onemogućuju da ostvare svoja bazična prava u RH. Zato smatramo da je bitno donijeti integracijske politike, a s druge strane se koncentrirati napokon na to da radimo s građanima RH javne kampanje, da radimo na edukaciji u borbi protiv ksenofobije i rasizma koji je zaista jedan od problema u Hrvatskoj, iako mi to nekada željeli ili ne željeli priznati. Treba raditi ne samo sa tzv. riskantnim ili supkulturnim skupinama koje to otvoreno pokazuju, nego i s cjelokupnim stanovništvom. Eto, toliko, ja bih vam se zahvalila i nadam se da ćemo imati kvalitetnu raspravu.

Mirjana Vergaš: Zahvaljujem Sandri. Sad bih zamolila gđu Zrinku Vrabec Mojzeš iz Ureda Predsjednika da nam se obrati.

Zrinka Vrabec Mojzeš: Ja ću biti jako kratka, ja sam zaista ovdje da vas, prije svega, pozdravim u ime Predsjednika republike Ive Josipovića, dragi domaćini, dragi sudionici (...) Ja bih, prije svega, htjela istaknuti da je Predsjednik dugi niz godina, i prije nego li je postao predsjednik, surađivao i davao podršku radu CMS-a, i u tom smislu daje podršku i dalje i u svakom slučaju podržava i ovu današnju konferenciju čija je tema daleko šira, kao što smo čuli, od samog stvaranja integracijskih politika. Dakle, apsolutno se slažem da se tu radi i o stvaranju drugačijeg društva, i drugačije atmosfere u društvu, i zapravo preodgoja društva u smislu da svi mi zajedno, a napose mlađe generacije, počnemo prihvaćati različitosti. Predsjednik RH je u više navrata, u situacijama kada se radilo o nasilju na stadionima i kada se govorilo o splitskom Gay Prideu i drugim situacijama, upozoravao na taj veliki problem neprihvatanja različitosti, postojanja različitih fobija, ksenofobija pa i rasizma, i to je zaista nešto na čemu svi mi zajedno moramo raditi – prije svega u obrazovnom sustavu, a nakon toga i uvođenjem politika te nakon toga i njihovim provođenjem. Previše smo puta gledali kako Hrvatska donosi zakone koji su prilagođeni europskim standardima, međutim, sama njihova primjena nažalost nije zaživjela. I to na više planova. Ja se zato doista nadam da će ova konferencija doprinijeti ne samo stvaranju i poticanju stvaranja integracijskih politika, nego da će i potaknuti razmišljanje o tome kako promijeniti atmosferu u društvu i kako pomoći azilantima da se u Hrvatskoj, koja će sljedeće godine postati punopravna članica EU, ipak osjećaju dobrodošli – ne samo u sredini u kojoj nastoje početi živjeti, nego i u školama pa eventualno i radnim mjestima, iako je već jako hrabro na taj način razmišljati jer nažalost radnih mjesta nema ni za hrvatske građane. U ime Predsjednika RH, ja vam doista želim uspjeh s ovom konferencijom i nadam se da će ona rezultirati nekim konkretnim politikama. Hvala.

Mirjana Vergaš: Zahvaljujem i lijepo molim gospodina Nenada Javornika iz Hrvatskog Crvenog križa da nam se obrati.

Nenad Javornik: Dozvolite mi da vas pozdravim na način na koji pozdravlja dragi prijatelj i dugogodišnji predsjednik Crvenog križa, dr. Jadranko Crnić, a to je: – Poštovani i dragi svi – da posebno ne naglašavam, hvala vam da ste danas spremno došli na ovu konferenciju i zahvaljujem organizatoru što je konferencija zapravo ostvarena u najbolje vrijeme. Naime, do sada problem integracije ljudi kojima je odobren azil u Hrvatskoj nismo imali. Problem azilanata, tražitelja azila postoji od 2003. kada smo zapravo donijeli prvi zakon koji je na snazi od 2004. Na koji način s azilantima postupati? Zašto je Hrvatski Crveni križ u čitavoj priči? CK po svojoj funkciji u svijetu ima, između ostalih, i zadaću da štiti sve vulnerabilne skupine, zalaže se za njihova prava. Jedna od tih su sigurno migranti, tražitelji azila i osoba kojima se azil i supsidijarna zaštita odobrava. Mi od 1996. u pokretu CK imamo jednu platformu za suradnju društava CK na rješavanju pitanja azilanata u Europi. Platforma djeluje i mi smo punopravni članovi od 2003. Te iste godine u suradnji s MUP-om i delegacijom visokog komesara za izbjeglice UN-a u RH, Hrvatski CK smjestio je prve tražitelje azila u svoj kamp koji je ranije služio za izbjeglice, a koji se nalazi u Šašnoj Gredi. 2006. premješteni smo u Kutinu zajedno s MUP-om, u organizaciji Ministarstva surađujemo na programima za pružanje svih vidova pomoći azilantima, odnosno tražiteljima azila i kroz to razdoblje do danas mi smo imali 2,094 tražitelja azila u RH. U tim godinama, znate svi, da nije bio odobren nijedan azil, međutim, svega skupa do sada odobreno je 49 prava na azil u RH, odnosno, jedan dio tih ljudi dobio je supsidijarnu zaštitu. Proces integracije nije krenuo do prije nekoliko mjeseci, danas mi imamo šest osoba koje više nisu u centru za smještanje izbjeglica, već ih je dvoje u Rijeci, jedan je u Kutini, tri su u Zagrebu, pokušavaju živjeti izvan Centra, a nastoji im se olakšati dobivanjem svih potrebnih papira i dokumenata kako bi počeli normalan život. Gđa Vrabec Mojzeš je dobro rekla – veliki problem je zapošljavanje, teško je biti optimist u situaciji kada su velike brojke nezaposlenih ljudi u Hrvatskoj i sada pronaći za nekoga tko je sigurno u toj utakmici za radno mjesto u slabijoj poziciji već zbog slabog poznavanje jezika i kulture, nije lagano. Mi radimo sve te programe unutar Centra – organizira se život od strane suradnike CK-a, rade se programi koji pospješuju učenje jezika, radi se s djecom i odraslima, i sad dolazimo do te nove faze, faze integracije koja je za nas vrlo bitna i mi tu nudimo ono što nude druge zemlje, odnosno druga nacionalna društva koja su, usput, prema međunarodnim dokumentima definirana kao pomoćni organi pri Vladinim institucijama u izvršavanju programa, pa i ovoga. Mi nudimo svoju mrežu

gradskih i županijskih društava da sudjeluje i pomaže tim ljudima u integraciji. Naravno da je pitanje ostvarivanja dovoljnih sredstava za taj postupak izuzetno bitno. Za sada moram reći da mi razočaravajuće stojimo s time, nećemo sad lagati, ali je činjenica da je, recimo, samo u centralnoj kući naš budžet manji nego što je u Gradu Zagrebu za psetalutalice. To morate znati, mi imamo mala sredstva i s tim malim sredstvima radimo maksimalno što možemo. Nas podržava još uvijek UNHCR, ali i MUP koje nam plaća jedan dio ljudi koji pomaže u procesima unutar Prihvatilišta za tražitelje azila. Voljeli bismo sustavno napraviti slično kao što je to u zemljama koje s nama sudjeluju na toj platformi za suradnju, slično kao što je to s Danskom, Italijom, Njemačkom, gdje CK i država pružaju zaista jednu cjelovitu zaštitu osobama koje su dovoljno nesretne da moraju pobjeći iz svoje zemlje i potražiti pribježište, ovoga puta, u Hrvatskoj. Hvala vam najljepša da ste pozvali i Hrvatski Crveni križ.

Mirjana Vergaš: Zahvaljujem gospodinu Javorniku. Zamolit ću gospodina Terrencea Pikea, predstavnika UNHCR-a da nam se obrati.

Terrence Pike: Poštovani gospodine ministre, dame i gospodo, dragi prijatelji, iznimno mi je zadovoljstvo pozdraviti vas danas u ime UNHCR-a. Srdačno pozdravljam sve sudionike ove konferencije pod nazivom Integracijske politike i prakse - uključivanje azilanata i osoba pod supsidijarnom zaštitom u hrvatsko društvo. Ponajprije bih želio zahvaliti CMS-u na njihovoj inicijativi i organizaciji današnje konferencije u suradnji s UNHCR-om. Također, zahvaljujem predstavnicima svih ministarstava i nevladinih organizacija što su prihvatili naš poziv kako bi podijelili s nama svoja iskustva u području integracija izbjeglica u hrvatsko društvo. Posebno zahvaljujem predsjedniku Josipoviću koji je iskazao svoj interes za problematiku izbjeglica te za njegovu podršku svim aktivnostima UNHCR-a. Danas je više od 34 milijuna ljudi raseljeno zbog ratnih sukoba i nasilja. Među njima je 10 milijuna izbjeglica, žene, djece i muškaraca koji su zatražili zaštitu u nekoj drugoj državi iz straha od smrti ili zato što su bili žrtve nasilja ili teškog kršenja ljudskih prava. Agencija UN-a za izbjeglice pruža podršku vladama onih država koje su primile izbjeglice, pružili im zaštitu te pronalaze dugotrajna rješenja za njihovo izbjeglištvo pa iako je povratak kući najpoželjnije rješenje za izbjeglice, u njihovu zemlju, povijest je pokazala da to nije uvijek bilo moguće. Posljednjih deset godina oko milijun izbjeglica vratilo se svojim kućama. Nažalost, zbog dugotrajnih ratnih sukoba još je veći broj onih koji se ne mogu vratiti u zemlje porijekla. Zbog toga druga rješenja, posebice integracija u državu prebjega, postaju sve važnija. Nedavno je Tanzanija odlučila integrirati više od 167,000 izbjeglica iz Burundija koji su proveli u izbjeglištvu više od trideset godina. Kada je 1991. prva samostalna Hrvatska vlada zatražila UNHCR da joj pomogne u pružanju pomoći stotinama tisuća prognanika, raseljenih osoba i izbjeglica u okruženju, nitko nije mogao ni sanjati da će dvadeset godina kasnije Hrvatska postati dom izbjeglicama iz Afganistana, Somalije, Eritreje, Sudana, Konga i drugih država koje će u njoj dobiti zaštitu. Do danas 48 osoba, azilanata i osoba pod supsidijarnom zaštitom dobilo je zaštitu u Hrvatskoj. Proteklo je skoro šest godina otkada je prva azilantica iz Sudana dobila status u Hrvatskoj. Od ukupnog broja od 807 tražitelja azila 2011. samo je 15 osoba dobilo zaštitu u Hrvatskoj. Onog momenta kada Hrvatska uđe u EU, broj tražitelja azila vjerojatno će se još više povećati, a time i broj osoba kojima će biti odobrena zaštita. Zato moramo djelovati već sada kako bi se Hrvatska nastavila pridržavati svojih obaveza iz međunarodnog izbjegličkog prava. U lipnju 2010. UNHCR je zajedno s MUP-om RH organizirao okrugli stol posvećen integraciji osoba kojima je odobrena zaštita u Hrvatskoj. Tada smo identificirali pomake, ali i neke probleme u procesu integracije. U srpnju 2010. usvojene su izmjene i dopune Zakona o azilu kojima je azilantima i osobama pod supsidijarnom zaštitom proširen broj prava i time je otvoren put k njihovoj integraciji. Ovaj pozitivan element je u potpunosti bio podržan od UNHCR-a. Pa ipak, usprkos poboljšanim zakonskim propisima i danas – dvije godine kasnije – neki od problema identificiranih na okruglom stolu 2010. još su uvijek neriješeni. Mi vjerujemo da će ova konferencija pružiti izuzetnu priliku da preispitamo zakonsko uređenje i osiguramo provedbu zakona. UNHCR smatra da je integracija dinamičan i dvosmjernan proces koji uključuje napore i izbjeglica i zemlje prebjega da se stvore takvi uvjeti koji će omogućiti izbjeglicama da ponovno započnu svoje živote. To znači, s jedne strane, spremnost izbjeglica da se prilagode društvu zemlje prebjega, a da istovremeno zadrže svoj kulturni identitet te, s druge strane, spremnost lokalne zajednice i javnih institucija da prihvate izbjeglice. Važno je ne zaboraviti da je izbjeglicama teško naučiti jezik, naći posao i dostatno zarađivati. Također, važno je sjetiti se

da je integracija proces i da je za nju potrebno vrijeme. Pristup adekvatnom obrazovanju i stručno osposobljavanje su najvažnije oruđe koje možemo dati izbjeglicama kako bi ponovno izgradili svoje živote ovdje i time dali doprinos hrvatskom društvu. Ne zaboravimo da je i Albert Einstein također bio izbjeglica. Veliki su izazovi na putu k integraciji, međutim, ako zajedno uspijemo pružiti ovu izuzetno potrebnu podršku integraciji, možemo ponosno reći da, iako su izbjeglica izgubile svoje domove, ipak nisu izgubile budućnost. UNHCR je spreman podržati vlasti RH u ovom procesu. Dame i gospodo, hvala vam na pažnji, želim vam mnogo uspjeha u ovom radnom stolu.

Mirjana Vergaš: Zahvaljujemo gospodinu Pikeu na lijepim riječima. Zamolila bih sada gospodina Paula Vandorena ispred Delegacije Europske unije da nam se obrati.

Paul Vandoren: Dobro jutro, dame i gospodo, zadovoljstvo mi je sudjelovati u ovom događanju koje potvrđuje interes hrvatskog društva da pruži mjesto i novi dom onima koji su zbog progona morali napustiti vlastitu zemlju. Društvo otvoreno prema svijetu koje može pokazati svoju sposobnost da pokrene pozitivne promjene u životu ljudi kojima je potrebna međunarodna pomoć je društvo koje preuzima odgovornost i dijeli svoju vrijednost demokracije. Mogućnost da se integriraju ranjivi ljudi s ponekad potpuno različitim kulturama, različitim jezikom i vrijednostima je znak da je društvo samo po sebi bogato i može se okoristiti različitostima. S planiranim završetkom Common European Asylum System, na kraju 2012.godine, EU planira ustanoviti sveobuhvatni pravni i praktični okvir za azil u svih 27 zemalja članica. Hrvatska je pokušavala u kontekstu ulaska u EU prilagoditi svoje zakone i procedure na polju azila s onima u skladu s EU. Prije samo nekoliko dana, 8.ožujka, Vijeće EU je prihvatilo zajedničku poziciju glede zajedničkog EU Resettlement Programme prezentiranog od strane Europske komisije 2009. Europska komisija opisala je prihvaćanje tog dokumenta kao veoma potrebnu mjeru i veoma bitan korak prema konkretnim aranžmanima i povećanoj kooperaciji po pitanju smještaja izbjeglica u Europi. Kao buduća zemlja članica EU, Hrvatska će također morati sudjelovati u tom programu solidarnosti. Prepoznavanje traženja azila i omogućavanje istog prvi je korak u prepoznavanju/priznavanju izbjeglica. Drugi korak je prihvaćanje te osobe od strane društva koje, ne samo da mora udomiti tu osobu, nego mora omogućiti osjećaj njenog pripadanja tom društvu. Također bih se složio s onim što je kolega Pike rekao, da se izbjeglice također i same moraju potruditi da postanu dio te nove zajednice. Postati novim članom društva s različitim jezikom, kulturom i tradicijom ne može, naravno, biti postignuto ni bez podrške samog tog društva. Nadam se da će zaključci i preporuke ove konferencije mogu biti integrirani u nacionalnu politiku i definiranje uloge svakog pojedinačnog ministarstva u ovom pitanju. Siguran sam da ćete se svi složiti da integracija izbjeglica ne može samo biti tema jedne godišnje konferencije, već mora biti podržana od strane politike i hrvatskih institucija koje su nadležne za integraciju; svako ministarstvo mora biti svjesno svoje obaveze. EU već je financijski asistirala Hrvatskoj u ustanovljenju svog sistema azila i EU također stoji spremno da ponudi svoju daljnju pomoć u procesu integracija izbjeglica u hrvatsko društvo. Htio bih zaključiti sa željom za uspjehom ove konferencije i uspješnom budućom hrvatskom politikom integracije izbjeglica. Hvala.

Mirjana Vergaš: Zahvaljujemo gospodinu Vandorenu na njegovim riječima podrške i zbog toga što je upravo identificirao ono što se već 2010. godine pokazalo problematičnim na putu integracije. Prije nego što krenemo na drugi dio konferencije pod nazivom „Integracija: dosadašnji i budući izazovi“, ja bih samo kratko htjela reći da je njena svrha upoznati novu Vladu RH s problemima na koje smo naišli do sada kako bi, na neki način, dali preporuke i poticaj kako bi oni problemi koji su već 2010. bili identificirani, kako bismo poradili na njima i tako pomogli azilantima i osobama pod supsidijarnom zaštitom na njihovom putu k integraciji. Otkada smo 2010.godine prvi put imali okrugli stol, ono što se promijenilo je zakonsko uređenje, međutim, put od zakona do prakse nije baš slijedio brzinu kojom su zakoni bili mijenjani. Ova današnja konferencija ima svoja dva dijela, prvi o integraciji, a nakon pauze za kavu nastavit ćemo s raspravom o obrazovanju azilantata i osoba pod supsidijarnom zaštitom. Nakon toga imat će otvoren prostor za sve moguće upite i raspravu. Sad bih zamolila Eminu Bužinkić iz CMS-a i u ime Koordinacije za integraciju, tijela koje okuplja nevladine organizacije koje su voljne pružiti podršku procesu integracije, da nam se obrati.

Emina Bužinkić: Dobar dan svima, lijepo vas pozdravljam u ime CMS-a koji je, kao što je Sandra Benčić naglasila na početku, posljednjih nekoliko godina fokusiran na pitanje integracije. 2005., dakle, prije prvog dodijeljenog azila, CMS je organizirao prvu međunarodnu konferenciju o integracijskim politikama, a nakon toga, vrlo brzo, na istome ovome mjestu organizirao i konferenciju o izazovima koji nam slijede u politici azila i iznio preporuke za usklađivanje hrvatskih propisa s novo-starim propisima EU, odnosno europskom pravnom stečevinom te naglasio de facto koje ćemo sve izazove u integraciji imati kada jednom i pružimo azile, koje do sada baš nismo bili voljni baš pružati u tom periodu. Mnogo je ljudi ovdje reklo da smo dali već gotovo 50 azila kao i supsidijarnih zaštita, međutim, pitanje integracije ne samo da gori, nego doista gori pod petama jer danas ljudi koji s ovim statusom žive u Hrvatskoj, zapravo žive jedan vrlo loš život. I ono čime ja želim početi ovo izlaganje jest potaknuti ozbiljno razmišljanje – što mi kao građani ovog društva i kao političari koji vodimo ovu državu radimo da bismo omogućili bolji i kvalitetniji život našim sugrađanima? Integracija je proces koji treba vrijeme, kao što je rekao gospodin Pike, ali dodajem da to treba biti vrijeme koje ne smije biti predugo jer to onda može biti pogubno, kao što danas možemo vidjeti. Naša kolegica iz Slovenije, Mojca Pajnik, prije nekoliko je godina predstavila tipologiju integracije koja je vrlo prisutna u zemljama EU. Ta tipologija zapravo govori o jednoj asimilacijskoj politici – one ljude kojima dajemo zaštitu, učimo ih da prihvaćaju sve norme ovog društva kao njihove nove norme unutar kojih oni onda nemaju priliku izraziti ono što oni zapravo jesu, niti kulturu iz koje dolaze. Za nas iz CMS-a to je jedno veliko upozorenje i to je znak da integracijske politike koje se trebaju u Hrvatskoj razviti ne samo da trebaju biti generalno kvalitetne i obuhvaćati sva područja života koje netko ima, nego one moraju biti i kulturno senzibilne, i to je jedan od prvih apela novoj Vladi - ne samo da prione na posao što se tiče razvoja integracijskih politika, nego da ih razvija tako da budu kvalitetne i kulturno senzibilne. Integracijska politika dvosmjerni je proces u svakom slučaju, i to smo čuli i ovdje, govorili smo o tome i puno puta ranije, a govorili smo i ulogama koje same izbjeglice imaju. Držimo da izbjeglice imaju relevantnu ulogu u vlastitoj integraciji i da - ako sami ne pokažu interes za integraciju - da se ona, na puno planova i životnih područja, ne može dogoditi. Međutim, ovu konferenciju ovdje organiziramo kako bismo naglasili kolika je obaveza i odgovornost države upravo razvijati takve integracijske politike. 2005. godine na prvoj međunarodnoj konferenciji o integracijskim politikama u Hrvatskoj 70-ak sudionika iznijelo je četiri preporuke tj. preporuke za razvojem četiri integracijske politike. Jedna se ticala obrazovanja, druga rada, treća stanovanja i socijalne zaštite i četvrta zdravlja, odnosno zdravstvene zaštite. Ono što možemo reći, nakon četiri godine, je da zapravo niti jedne integracijske politike u Hrvatskoj nema. Postoje momenti kada se službenici državne službe, određena ministarstva i tijela državne uprave bave određenim integracijskim aspektima, međutim, vrlo jasno i glasno ovdje želimo reći da RH nema razvijene integracijske politike i da danas kada netko dobije azil u Hrvatskoj, ima situaciju da ga se podržava, da postoji svojevrsna humanitarna zaštita i humanitarna pomoć, da postoje organizacije koje daju informacije, da postoji svega jedna osoba u cijelom sustavu koja se bavi integracijom, pomaže ljudima naći stan i slično – međutim na razini integracijskih politika ne znamo ništa. Ne znamo kolika je kvota, primjerice, kvota zapošljavanja azilanata godišnje, ne znamo kakav sustav imamo kvalifikacija, prekvalifikacija, na koji način uključujemo azilante u obrazovanje i na koji način rješavamo sve poteškoće koje se tu mogu dogoditi, ne znamo na koji način omogućavamo kulturni život azilanata i slično. Da podsjetim, Zakon o azilu, čl.40., kaže da azilant i stranac pod supsidijarnom zaštitom imaju pravo na boravak u RH, smještaj, rad, zdravstvenu zaštitu, školovanje, slobodu vjeroispovijesti i vjerskog odgoja djece, besplatnu pravnu pomoć, socijalnu skrb, spajanje obitelji i pravo na pomoć pri uključivanju u društveni život. Ono što sada znamo da integracija na svakom od ovih koraka šlepa, zapinje, i da de facto nema osiguranog sustava niti za jednu od ovih stvari. Kada govorimo o vjerskom odgoju djece, pitanje je koliko to možemo napraviti izvan vlastitog doma, kada govorimo o školovanju, pitanje je na koji su način doista ta djeca integrirana, uče li hrvatski jezik doista kada ga treba učiti, koliko dugo sustavu uopće treba da ih uključi u učenje hrvatskog jezika i sl. Rekla bih da, osim toga što nemamo razvijene javne integracijske politike, da postoje još dva glavna aspekta problema koji se tiču integracije: jedan je taj da smo sustav azila razvijali uglavnom na preporuke EU, odnosno prateći preporuke europske pravne stečevine. Međutim, ne samo da europska praksa pokazuje različite afinitete prema integraciji, odnosno ne-integraciji, asimilaciji i kvalitetnoj integraciji različitih društava, nego EU acqvie nema kvalitetno razrađene odredbe o integraciji. Budući da se ni hrvatsko zakonodavstvo tu nije posebno prilagođavalo i da to zahtijeva poseban napor Vlade, državnih institucija i jedinica lokalne samouprave

i ostalih državnih i društvenih aktera da osmisle vlastiti sustav. I to je, zapravo, ne samo obaveza, nego i prilika da ovaj sustav na razini specifičnosti pokaže što može dati. Treći problem koji se veže uz integracijski aspekt jest da mi imamo, možda ne po statističkim pokazateljima jer ih uglavnom i nema, nego po praćenju društvene prakse, vrlo ksenofobno društvo. Ksenofobni ispadi prema strancima vrlo su česti, oni su vrlo suptilni, gotovo neprepoznatljivi vrlo često, međutim ono što se isto tako veže za taj aspekt jest to da nama i na društvenoj i na političkoj razini nedostaje jedan samorefleksivni moment ratnog i izbjegličkog iskustva. I mi upravo taj veliki moment naše vlastite hrvatske emigracije tijekom 90-ih nismo integrirali u naš sustav azila pa tako ni u moguće začetke naših integracijskih politika. Rekla bih da su problemi azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom svakakvi. Oni su doista vrlo različiti i kada samo razmislite koje barijere mi, kao hrvatski građani, imamo hodajući po raznim institucijama, primjerice, onda možete zamisliti da su osobama koje su ostvarila azil ili zaštitu u Hrvatskoj još teže barijere, jer nemogućnost dokazivanja njihovih identiteta ili potreba puno teža. Radi se o osobama koje u Hrvatskoj ne stječu dobre uvjete za učenje jezika, ili su zbog izbjeglištva iz svog doma često otišle bez ičega, bez legitimacija koje mogu utvrditi od njihovog identiteta do drugih stvari kao što je, primjerice, da su članovi neke bračne zajednice. Njihovi problemi tako zapravo u institucijama hrvatske države jesu još i veći. Pritom, treba naglasiti jedan doista važan problem, a taj je da na razini sustava koji bi se trebao baviti integracijom, osim MUP-a, nemamo drugih ministarstava i tijela državne uprave koji su involvirani u integraciju na način koji bi bio primjeren prema sustavu kakvog smo izgradili, dakle prema sustavu državnog ustroja, s druge strane prema kapacitetima i kompetencijama koje bi bile potrebne da se kvalitetno bavimo integracijom. Ono što mi znamo i pratimo je da MUP od 2004. naglašava koliko je važno da se druga ministarstva uključe u integracijski posao, međutim, to je stvarno od slučaja do slučaja jako teško i osim Ureda za ljudska prava - koji prati integracijski sustav i njegov razvoj, na razini socijalne skrbi, zdravlja, čak i na razini pravosuđa ili uprave - nemamo involviranost koja se ovdje očekuje, ali htjela bih podsjetiti da je to zakonska obaveza. S druge strane, to je i naša odgovornost, ne samo zato što ulazimo u EU, nego zato što se ovdje radi o društvu u kojem živimo, u koje dolaze i drugi ljudi živjeti i zato što je obaveza države osigurati kvalitetu života svojih građana. Na kraju željela bih istaknuti da smo u suradnji s Koordinacijom za integraciju, neformalnom mrežom organizacija civilnog društva, izradili „Stajališta o integraciji izbjeglica u hrvatsko društvo“ i u vašim fasciklima ćete naći taj dokument – on je temeljno polazište za razvoj integracijskih politika u Hrvatskoj i tiče se određenih prioriteta za koje smatramo da ih je potrebno razviti u sustavu socijalne politike i pristupa zdravstvenoj skrbi, u sustavu obrazovanja, smještaja i zapošljavanja, pri čemu treba misliti da se određene politike toga sustava trebaju prilagođavati ne samo kulturalnim potrebama određenih ljudi, nego i specifičnim društvenim skupinama kao što su djeca, mladi, osobe ženskog spola, roditelji, obitelji, muškarci samci, osobe s invaliditetom itd. Glavno polazište je ipak razviti barem četiri mehanizma unutar državne uprave koja bi omogućila kvalitetan razvoj te praćenje i provedbu ovih integracijskih politika. Svaka od njih se tiče toga da se usvoji jasan integracijski protokol koji daje jasna zaduženja svim tijelima državne uprave, jasne postupka unutar integracijskog procesa u prvim mjesecima i godinama osobe koja dobije azil ili supsidijarnu zaštitu u RH. Ono što još uz to tražimo, mislimo da je to dobro i da je MUP pokazalo dobar primjer zapošljavanjem osobe koja je zadužena za integraciju, to učine i druga nadležna ministarstva, kao i Ured za ljudska prava. Zatim, predložili bismo da se uspostavi operativna radna skupina u sastavu koordinatora drugih obvezujućih tijela državne uprave i organizacija civilnog društva koje su neposredno ili posredno uključene u sustav integracije ili dodjele azila i nakon toga zamolili bismo da se razmotri te bismo htjeli uputiti zahtjev da se organizacije civilnog društva i građani ove zemlje kvalitetno podupru s različitim programskim i projektnim aspektima kako bi i oni mogli preuzeti ulogu u integraciji jer, kao što možete vidjeti na ovom papiru, ovdje se nalaze logotipovi nekoliko organizacija koje su zainteresirane u RH podržati integracijske procese, nekih organizacija na ovim „Stajalištima“ nema, međutim, one su vrlo aktivne i izražavaju svoj interes. Kao što je npr. Centar za nove inicijative, Institut za međunarodne odnose i dr. Na neki način ovo je naš apel da se razvoj sustava azila i integracijskih politika ne može dogoditi bez uključivanja građana i civilnog društva. U tom smislu bih zaključila svoj uvodni govor oko integracijskih problema i aspekata i zamolila da se integracijske politike razvijaju u suradnji i partnerstvu s onima koji pokazuju interes i koji mogu pružiti stručnu kompetenciju za kvalitetnu integracijsku politiku.

Mirjana Vergaš: Hvala, Emina, na vrlo opsežnom uvodu. Zamolila bih gospodina Ranka Ostojića, Ministra unutarnjih poslova RH, da iznese svoje mišljenje, odnosno stajalište Ministarstva prema problemima integracije.

Ranko Ostojić: Dobar dan svima (...) Naravno da će moj govor biti malo duži, ja se ispričavam, iz razloga što MUP i jest ono tijelo unutar državne uprave koje je ne samo svjesno ovog problema, nego i najviše sudjeluje u aktivnostima vezano za tražitelje azila pa mislim da neće biti na odmet da iznesem i nekoliko podataka vezano za tu problematiku pa će nam biti lakše kasnije raspravljati i eventualno donijeti kvalitetne zaključke. Tijekom 2011. je ukupno 686 osoba podnijelo zahtjev za azil u RH što je u odnosu na 2010., kada je bilo 259 zahtjeva, više nego dvostruko. Odluke koje su donesene u Europskoj komisiji 8.3.2012. u Bruxellesu samo ukazuju da ćemo uskoro biti izloženi istom problemu koji je aktualan u ovom trenutku i taj dokument koji je donesen je upravo imao kao povod ozbiljnu situaciju koja je, prije svega, istaknuta u Grčkoj kroz politiku azila, a to nas čeka kao zemlju članicu i stoga mi vrlo ozbiljno pristupamo ovoj situaciji i ne samo današnjih uvjeta koje imamo, već i zbog naše budućnosti u EU. Također, želio bih istaći da RH ima pripremljen zakonski okvir za učinkovit sustav zaštite stranaca čiji je život u zemlji podrijetla ugrožen. Zakonom o azilu u RH odobreno je 30 azila, 18 supsidijarnih zaštita i dva privremena boravka u svrhu spajanja članova obitelji s azilantom. U 2011. odobreno je 9 azila, 5 supsidijarnih zaštita, a od ukupnog broja osoba kojima je odobrena zaštita u RH njih 9 je napustilo boravište te nije prijavilo novo, a jedna osoba se vratila u zemlju podrijetla. MUP je nadležno za postupak azila od samog prijeha i smještaja koji organiziramo u prihvatilištima u Kutini i Zagrebu do donošenja odluke o statusu. U trenutku kada osoba dobije zaštitu u RH, započinje proces integracije u kojem sudjeluju nadležna državna tijela i nevladine organizacije. Kako bi integracija bila što uspješnija, Zakonom o azilu i podzakonskim aktima propisana su prava azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom te nadležnost državnih tijela za ostvarivanje pojedinih prava. Službenik za integraciju u MUP-u koordinira aktivnostima i procesima integracije. Također, on je nadležan za individualni rad sa strancima, kojima je odobrena zaštita, u ostvarivanje njihovih prava. Neposredno nakon odobrenja zaštite, upoznaje strance s pravima te s načinima na koje te prava mogu ostvariti, individualni rad pomaže strancima u komunikaciji s nadležnim institucijama. Obzirom da pojedini zakonski propisi, koji se odnose na ostvarenje prava, također još moraju biti usklađeni s odredbama Zakona o azilu. U pojedinim područjima integracije prije svega bih istaknuo: oko boravka - prvi korak u integraciji je prijava boravka za što je nadležno MUP, tu se dobivaju svi potrebni dokumenti, osobna iskaznica za stranca, uvjerenje o prijavi boravka, potvrda o matičnom broju i potvrda o OIB-u, da bi mogli ostvariti svoja prava i obveze te kako bi, kao i hrvatski državljani, mogli profunkcionirati u društvu. Stupio je na snagu i pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obrascima gdje je osigurano da to bude na trošak nadležnog tijela, dok je ranije bilo samo, ova, prva iskaznica. Što se tiče smještaja, osobama kojima je u RH odobren azil i supsidijarna zaštita imaju pravo na smještaj najduže dvije godine od izvršnosti odluke. Za smještaj je nadležno Ministarstvo socijalne skrbi, tj. socijalne politike i mladih. Smještaj azilanata i stranaca se osigurava na način da službenik za integraciju putem oglasa pronalazi odgovarajući smještaj i o tome obavještava nadležni Centar za socijalnu skrb, gdje se sklapa ugovor o najmu te se snose troškove najamnine i režije. Naravno, moram istaći da tu postoji problem. Takav način osiguravanja smještaja ima određene probleme - od cijene najma, otpora najmodavaca, i prema sklapanju samog ugovora o najmu, a jednako tako procedura koja se radi je dugotrajna i komplicirana i najmodavci odustaju od najma. Najveći problem koji trenutno imamo - većina osoba nakon isteka roka od dvije godine u kojem imaju pravo na smještaj ne uspije naći zaposlenje i samostalno si osigurati smještaj. Stoga je potrebno pronaći način na koji će se tim osobama osigurati smještaj. Što se tiče poduzetih mjera, vezano za navedeni problem mi smo kontaktirali Grad Zagreb, Ministarstvo socijalne skrbi, jedinice lokalne samouprave, ali nismo našli prihvatljivo rješenje. To govorim zato što želimo konkretno razgovarati na ovoj konferenciji i zaključci koji će na njoj biti doneseni imaju upravo taj cilj. Efikasnije rješenje bilo bi da Ministarstvo nadležno za socijalnu skrb, u suradnji s lokalnim zajednicama, osigura određeni broj stanova koji bi služili za smještaj azilanata i osoba pod supsidijarnom zaštitom. Pojedine europske zemlje u početnoj fazi integracije osobe kojima je odobren azil smještaju u integracijske kuće, dok u kasnijim fazama te osobe smještaju na privatne adrese kako bi im se omogućila kvalitetnija integracija. U 2011. osiguran je smještaj za 11 osoba - 10 azilanata i 1 pod supsidijarnom zaštitom - dvije osobe su smještene u Rijeci u gradskom domu Crvenog križa, dok je ostalih devet u privatnom smještaju u Zagrebu. Maloljetnici bez pratnje

smješteni su u domove za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi. Oko rada i zapošljavanja - imaju pravo na rad bez radne i poslovne dozvole; ako su pronašli zaposlenje, prijavljuju se na HZZ gdje imaju sva prava kao i hrvatski državljani, ali uvršteni su kao ciljana skupina u nacionalni plan za poticanje zapošljavanja. Međutim, imamo 3 osobe koje su se zaposlile, a 3 su bile samo sezonski zaposlene. Taj je problem, ponovno ističemo; mali je broj osoba koje se zapošljavaju i to iz razloga što su prijavljene najčešće kao NKV i u sustavu HZZ smatramo da bi ih trebalo uključiti u programe prekvalifikacije, poslodavce informirati o azilantima i strancima kojima se nudi poticaj za njihovo zapošljavanje i trebali bi i sami sudionici ovog procesa, vjerujem i uz pomoć nevladinog sektora - njima je važna podrška volontera, nevladinih organizacija u pronalasku posla. Što se tiče zdravstvene zaštite - azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom imaju pravo na zdravstvenu zaštitu u istom opsegu kao i osiguranici obveznog zdravstvenog osiguranja RH te se troškovi isplaćuju iz državnog proračuna s pozicije Ministarstva nadležnog za poslove zdravlja. Sve osoba prijavljene na HZZO odabiru najbližu zdravstvenu ustanovu, liječnika opće prakse, stomatologa, pedijatra i ginekologa. Opet imamo problem; kod prijave člana obitelji, azilanti, koji prema Zakonu o zdravstvenom osiguranju nemaju pravo na besplatnu zdravstvenu zaštitu, sami moraju snositi troškove, iako bi prema zakonu trebali imati ista prava. Trenutno MUP iz tih razloga snosi troškove zdravstvenog osiguranja za pojedinu osobu dok se ne usklade navedeni zakoni. Moram vam napomenuti da, prilikom podnošenja zahtjeva za dopunsko zdravstveno osiguranje po dohodovnom cenzusu HZZO-a, inzistiranje na dostavi rodnog i vjenčanog lista, dokazu o članovima kućanstva također ističemo kao problem. U HZZO-u u Zagrebu su prihvatili Rješenje o statusu kao dovoljan dokaz o članovima kućanstva, a u drugim se gradovima inzistira na rodnom i vjenčanom listu. S obzirom da azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom imaju pravo na dopunsko osiguranje pod istim uvjetima kao i hrvatski državljani, većinom nisu u mogućnosti priložiti navedene dokumente i stoga u tom dijelu predlažemo da se i u zaključcima ove konferencije taj dio nečega što je vrlo važno u njihovom integracijskom procesu, riješi. Mi smo poslali dopis direkciji HZZO-a u kojem tražimo zajednički dogovor o načinu kako dokazivati da su članovi kućanstva i, da ne dužim što se toga tiče, jasna je naša poruka – smatramo da bi dokazivanje bilo upravo kroz Rješenje o statusu azilanta i stranca pod supsidijarnom zaštitom. Radna skupina koja je osnovana za izradu Zakona o zdravstvenoj zaštiti stranaca u RH i iz MUP-a dva člana, imali smo dva sastanka te radne skupine i vjerujemo da ćemo kroz to pronaći rješenje. Što se tiče školovanja; azilanti imaju pravo pod istim uvjetima isto kao i hrvatski državljani, nadležno je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, djeca su uključena u odgovarajući obrazovni sustav. S time da moramo odmah istaći, da sad ne nabrajam brojke koliko ih je sve uključeno u vrtiće, osnovne i srednje škole, osnovni problem jeste u tome da školovanje i dio obrazovnog sustava ne mogu imati svi iz razloga što te uvjete nisu omogućeni svakome s obzirom na poziciju na kojoj se nalazi. U socijalnoj skrbi također – svi imaju pravo na korištenje stalne novčane pomoći, povremene jednokratne novčane pomoći te pomoći koju pruža lokalna zajednica. I dogovoren je s Hrvatskim zavodom za mirovinsko osiguranje način podnošenja zahtjeva za doplatu za djecu, potrebna dokumentacija za azilante i strance te četiri obitelji koje su u RH i ostvarili su pravo na dječji doplatu za 2011. Zahtjev se podnosi za svaku godinu iznova, najkasnije do veljače, kako se to pravo ne bi prekinulo. Što se tiče učenja hrvatskog jezika kako bi se integrirali u hrvatsko društvo, azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom imaju pravo na tečaj hrvatskog jezika, povijesti i kulture koji se provodi isključivo s Croaticumom - centrom za hrvatski jezik, kao i drugi strani jezik na Filozofski fakultetu u Zagrebu, u trajanju od 220 sati. Naravno, opet ističem problem, osobe koje su boravile u Zagrebu bile su uključene u tečaj hrvatskog jezika, dok se tečaj u drugim gradovima nikad nije provodio, naravno, obrazloženje da će se provoditi kada se donese program hrvatskog jezika. Mi vjerujemo da se to može riješiti i da je potrebno što prije učiniti u svim sredinama što se tiče azilanata. Svrha integracije je da se azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom omogućiti da se prilagode i snađu u novoj sredini kako bi se što prije osamostalili i postali punopravni članovi zajednice u kojoj žive. Pri tome najvažnije je kvalitetno naučiti hrvatski jezik, radi traženja zaposlenja i radi njihovog osamostaljenja. Stoga mislimo da nadležno Ministarstvo treba što prije donijeti program hrvatskog jezika i organizirati provođenja tečaja i na način da je potreban određen stupanj znanja jezika - dosadašnjih 220 sati koliko tečaj traje pokazalo se da nije dovoljno da bi te osobe svladale hrvatski jezik. Zaključno, MUP surađuje s nevladinim organizacijama, cijeni njihov doprinos i rad, kao i ovu konferenciju na kojoj smo danas. Vjerujem da njihovi volonteri koji pomažu azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom imaju izuzetan značaj u integraciji tih osoba u naše

društvo, s time da vjerujemo da se može uključiti još više volontera koji bi bili educirani o ovoj problematici radi svakodnevne pomoći, oko odlaska na razgovore za posao, pregledavanje oglasa, pisanja molbi, odlazaka doktoru, pomoći u učenju hrvatskog jezika i drugih predmeta. Stoga, koliko god je proces integracije kompleksan i dugotrajan proces koji iziskuje trud i blisku suradnju vladinih i nevladinih organizacija, kao i samih azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, ja ću na kraju biti vrlo praktičan i predlažem sljedeće da, ovako, zaključim – da Ministarstvo socijalne politike i mladih u potpunosti preuzme organizaciju smještaja azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, pronalazak efikasnijeg rješenja za smještaj nego što je to bilo do sada. Također, smatramo da je potrebno pronaći rješenje za smještaj nakon isteka roka od dvije godine, ukoliko se osoba ne zaposli ili ne osamostali. Što se tiče HZZ-a, trebao bi omogućiti azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom što bolji pristup informacijama, kao i na drugim jezicima, organiziranje prevoditelja, češće organiziranje individualnih razgovora, određivanje osobe koja bi bila upoznata s problematikom i kojoj se mogu obratiti za pomoć u traženju posla te ih uključiti u programe prekvalifikacije kako bi im se povećala šansa za zaposlenje. Ministarstvo zdravlja trebalo bi što prije uskladiti Zakon o obaveznom zdravstvenom osiguranju i Zakon o zdravstvenoj zaštiti stranaca u RH s odredbama Zakona o azilu, jasno odrediti koja je potrebna dokumentacija za prijavu obaveznog zdravstvenog osiguranja. MZOŠ trebalo bi žurno donijeti program hrvatskog jezika za odrasle azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom i organizirati tečaj hrvatskog jezika te bi trebalo u praksi provesti obveze koje su propisane Pravilnikom kao što su dodatni rad s djecom, uključena u obrazovni sustav na hrvatskom jeziku, i u drugim predmetima. Također, MZOŠ bi trebalo prilagoditi informacijski sustav za organizaciju upisa azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom na fakultete. I podržavamo prijedlog koji je iznesen odmah na početku, da svaka nadležna institucija odredi osobe koje će se baviti integracijom i koje će onda međusobno surađivati. Također, mislimo da je potrebno organizirati mrežu volontera koji bi bili educirani za pomaganje azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom u svakodnevnim obavezama. Toliko, hvala.

Mirjana Vergaš: Zahvaljujemo gospdinu Ostojiću koji je iznio upravo ono što smo svi uočili, probleme koji su se pojavili od donošenja prvog Zakona o azilu pa onda do drugog te do izmjena i dopuna tih Zakona. Sada kada smo došli do toga da je zakonsko uređenje takvo, da postoji dovoljan broj prava koja izjednačavaju azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom s ostalim hrvatskim građanima, nažalost svjedoci smo toga da određeni aspekti tj. praksa integracije ne teče jednako brzo kao i donošenje zakonskog uređenja. Ja bih sad zamolila gospodina Marijana Cesarika, zamjenika Ministra zdravlja, da iznese stajališta svoga Ministarstva.

Marijan Cesarik: Hvala, srdačan pozdrav svima (...) Izuzetno mi se dopalo što je govorio gospodin Ostojić jer mislim da je imao jednu sveobuhvatnu analizu koja je donekle bila edukativna i za mene, posebno po pitanjima koja se tiču Ministarstva zdravlja. Naime, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi se razdijelilo na dva nova ministarstva: Ministarstvo zdravlja i Ministarstvo socijalne politike i mladih, tako da je područje rada Ministarstva zdravlja daleko bolje definirano kad su u pitanju tražitelji azila, azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom, stranci pod privremenom zaštitom, dakle njihovo zdravstveno osiguranje. No, evo, i gospodin Ostojić je dao do znanja da ima problema u ostvarivanju tih prava kada je u pitanju birokracija, što ćemo svakako probati riješiti, no ne mislim da će to biti baš tako jednostavno jer sve to zahtijeva izmjene Zakona o zdravstvenom osiguranju. Naime, sukladno Zakonu o azilu, tražitelji azila imaju pravo na hitnu medicinsku pomoć i prijeko potrebno liječenje sukladno odredbama propisa kojima se određuje područje zdravstvene zaštite stranaca u RH. Azilant ostvaruje pravo na zdravstvenu zaštitu u istom opsegu kao osiguranik obaveznog zdravstvenog osiguranja. Stranci pod supsidijarnom zaštitom također ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu u tom istom opsegu, a stranac pod privremenom zaštitom ostvaruje pravo na hitnu medicinsku pomoć i prijeko potrebno liječenje bolesti za ranjive skupine, odgovarajuću medicinsku i drugu pomoć. U ovom podzakonskom okviru, sukladno članku 103. Zakona, ministar nadležan za zdravlje donosi Pravilnik o sadržaju i načinu provedbe zdravstvenog pregleda tražitelja azila, azilanata, stranaca pod supsidijarnom zaštitom i stranaca pod privremenom zaštitom. (...) Svi navedeni imaju, dakle, mogućnost zaštite zdravlja u zdravstvenim institucijama u RH, no svjestan sam da nailaze na prepreke, posebno u administraciji i birokraciji, o čemu smo već čuli. No, bit će potrebno posebno donijeti Rješenje o dopunskom zdravstvenom osiguranju o kojem je maloprije govoreno te znati da

se ono, zbog imovinskog cenzusa, mnogim građanima plaća iz proračuna, a mnogi ga sami moraju platiti. No, ta prava bi trebalo uskladiti, a ono samo po sebi uvjetuje i da se izvrše izmjene Zakona o zdravstvenom osiguranju. S obzirom da imam ingerencije, kao predsjednik Upravnog vijeća HZZO-a, nakon ovog skupa ću tražiti da me izvijeste koji su to problemi pa se u svezi toga možemo još i naknadno vidjeti. Hvala.

Mirjana Vergaš: Zahvaljujem gospodinu. Svrha ove konferencije je isto tako da nadležna ministarstva, koja bi trebala imati svoju ulogu u integraciji, da se ona upoznaju s problemima na način na koji smo to identificirali mi kao međunarodna organizacija, nevladine udruge koje rade s osobama koje su dobile zaštitu. MUP, koje ima službenika za integraciju s kojim mi svakodnevno surađujemo, prolazimo kroz sve probleme i bit će nam drago ukoliko barem ovaj jedan aspekt problema, oko zdravstvenog osiguranja, bude riješen nakon ove konferencije. Sad bih zamolila gđina Borisa Jurinića, višeg savjetnika Ministarstva kulture, da iznese njihova stajališta.

Boris Jurinić: Hvala, pozdravljam sve prisutne (...) Također, zahvaljujem na jednoj visoko pozicioniranoj ulozi u ovom popratnom uvodnom tekstu kada je riječ o kulturi i Ministarstvu kulture. Ja ću samo citirati, stoji da je jedna od značajnih prepreka uključivanje azilanata u kulturni i društveni život, a za to ima odgovornost Ministarstvo kulture. Moram reći, kad je kultura u pitanju, da naravno stvari stoje tako već polazeći od zakona da kada se krene u eksplikaciju te moguće uloge i odgovornosti, onda stvar ispada vrlo skromna. Evo, tako npr. ću reći da prema čl. 50. ona odgovornost za stvaranje uvjeta za uključivanje u kulturni život svede se na kraju na pružanje obavijesti o hrvatskoj povijesti, kulturi i državnom ustrojstvu. Velika ideja kako uključivati u kulturu, a da se to ne svede na informativnu funkciju, a prema čl.104. da je za program učenja hrvatskog jezika, povijesti i kulture nadležan Ministar obrazovanja. Naime, htio bih ovdje upozoriti da u resornoj, sektorskoj priči ovdje ipak dominantno pitanje i područje Ministarstva obrazovanja; kultura je ovdje kao jedan ukras, priljepak. Ono što sigurno, MK u ovoj novoj Vladi želi je da međuresorna, intersektorska ... bude novi način funkcioniranja tog Ministarstva i u tom smislu možemo reći da smo vrlo zahvalni za ovu konferenciju koja je i nama u MK pomaže da uopće osvijestimo problem. Svima je više-manje poznato da MK jedan od najvećih donatora kada su u pitanju organizacije civilnog društva, nevladinih udruga i u tom kontekstu apsolutno svu potporu imaju i one udruge koje rade na kulturnom uključivanju azilanata. Međutim, sad je problem da MK, kao institucija, nema osviješten i nema u svojim smjernicama i strateškim dokumentima uopće u vidu taj segment i uopće mogućnost participacije u tom segmentu u integracijskim politikama. Ono što mislim da je dobro je da se ova konferencija održava upravo u godini kada MK radi na donošenju svoje nove strategije kulturnog razvitka pa nedvojbeno će biti, mogu to i u ime Ministarice reći, u smjeru svih nastojanja za multikulturalizam, multikulturni dijalog i ovaj aspekt eksplicitno naveden kao svojevrsna obaveza. Ono što bi, kada je kultura u pitanju, svakako bilo dobro je, u nacionalnoj politici i strategiji koja se bude radila o ovoj temi, da se ipak malo više precizira u kojem smislu i što se zapravo misli pod kulturom. Dakle, da tu neke smjernice budu jasnije naznačene - sa stajališta MK mogu, dakle, ponoviti da ono što mi već možemo odmah sada napraviti je dati, u smislu poticanja u kulturni život, kriterije pri vrednovanju programa koji se nama prijavljuju, a njih je nekoliko tisuća godišnje; da eksplicitno navedemo da će oni programi, koji imaju u sebi elemente potpore kulturnom uključivanju azilanata, imati na neki način prednost. Drugo što možemo je da, ako nevladine i civilne organizacije i same apliciraju, u okviru volonterskih ili nekih drugih modaliteta aktivnosti, MK može - s obzirom na svoje načelno stajalište - o tome voditi računa. Dakle, prijedlog je, kada se govori o kulturnom uključivanju, da se maksimalno proba operacionalizirati kako bi bile onda jasne te nadležnosti i odgovornosti po tom pitanju.

Moirjana Vergaš: Zahvaljujemo gospodinu Juriniću. Nažalost moram vas obavijestiti da u ime Ministarstva socijalne politike i mladih nemamo niti jednog službenog predstavnika. Nadam se da to neće biti pokazatelj prakse koje smo imali do sada, a to je da je ovo Ministarstvo na sve naše pozive, gdje smo htjeli izvijestiti o problemima koji bi na kraju krajeva trebali biti u njihovoj nadležnosti, nikad nije pojavljivalo tako da bih ja sada zamolila gđina Luku Maderića, vršitelja dužnosti ravnatelja Ureda za ljudska prava RH, da nam se obrati.

Luka Mađerić: Pozdrav svima (...) Iznimno mi je drago što se organizira ovaj okrugli stol zato što je ovo jedna od mogućnosti da se skrene pozornost na određene teme koje zaslužuju pažnju i pozornost u idućem razdoblju, a tiču se zapravo cijele azilne politike RH, s posebnim naglaskom na integraciju azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom. Tako, zahvaljujem CMS-u ne samo na organiziranju ovog skupa, nego i na njihovom dosadašnjem radu na ovoj problematici, budući da su zaista bili preteča tijelima državne uprave u radu na ovom cijelom području azila, posebno što se tiče integracije. Ja ću, naravno – kao i svaki dobri državni službenik – krenuti od onoga što nije loše u sustavu, a ja bih rekao da institucionalno-normativna razina nije loša; ovo što smo već čuli do sada – Zakon o azilu postoji, naravno, imamo i Prihvatište za tražitelje azila i azilante, i drugi odgovarajući smještaj, u Kutini i sada u Zagrebu. Ono što nismo danas spomenuli je postojanje Povjerenstva za azil, drugostupanjskog tijela za odlučivanje o žalbama tražitelja azila, i u tom institucionalnom smislu Povjerenstvo je vrlo važno budući da na neovisan, nepristran i transparentan način može odlučivati o tim žalbama. Ono što zaslužuje posebnu pozornost su izazovi, o kojima smo već čuli i od prethodnih sudionika, međutim nije zgorega još jedanput podsjetiti da provedba odgovarajućeg normativnog okvira mora biti bolja – ne samo kroz provedbu odgovarajućih odredbi o azilu, nego i donošenjem odgovarajućih podzakonskih akata, posebno se to odnosi na one koje nije relativno teško donijeti i koji se mogu relativno brzo donijeti, a to su tzv. protokoli. Moja velika želja, što je Emina već u uvodu istaknula, je donošenje jednog sveobuhvatnog protokola za integraciju tražitelja azila gdje bi se na jednom mjestu mogli propisati ciljevi i načini integracije azilanata, koji su, naravno, raznoliki i spadaju u aktivnosti različitih tijela. Ono što je isto ključno, raditi na prevenciji, iako to zvuči generalno, tu bi se prije svega trebalo usmjeriti na prevenciju od nasilja i netolerancije većine u hrvatskom društvu. Naravno, kada govorimo o netoleranciji i diskriminaciji, s pravom često se orijentiramo na one ekstremne radikalne skupine koje čine često razne nasilničke aktivnosti, međutim, one čine u svakom društvu, pa tako i hrvatskom, ipak manjinu. Ono što je problem i što je potrebno napraviti u idućem razdoblju je educirati tihu većinu, onu koja je u našem društvu često opterećena raznim predrasudama, stereotipima, raznim oblicima netolerantnog ponašanja koje često nije vidljivo, ali postaje vidljivo kada se takvo ponašanje usmjerava prema strancima ili nekome tko je različit. Isto tako, u idućem razdoblju treba raditi na edukaciji stručnjaka koji rade s tražiteljima azila. U tijelima državne uprave, kao što je rečeno, imamo manjak ljudi koji se bave ovom problematikom i zaista treba stvarati što je više moguće ljudi koji će biti aktivni na ovom području i koji će moći provoditi ove zadane politike. Ono što bih htio samo naglasiti je da je ovo jedno multidisciplinarno područje, i to uvijek treba imati na umu. Čim je riječ o multidisciplinarnosti, odmah se uz nju stavlja i jedna druga riječ, čim je uključeno više ministarstava, više tijela, više ljudi bez odgovarajuće koordinacije, teško je postići odgovarajući rezultat. Zato ne bi bilo loše razmisliti o osnivanju jednog koordinacijsko-operativnog tijela državne uprave koje bi usmjeravalo rad svih nadležnih ministarstava i organizacija u ovom području. Isto tako, treba imati na umu da ulaskom RH u sustav Schengena zasigurno će se još više povećati i broj tražitelja azila, a time i broj odobrenih azila. Ovaj broj koji sada postoji vjerojatno će biti vrlo malen u usporedbi s brojem tražitelja azila i azilanata u skoroj budućnosti, kroz 6 do 10 godina. Dakle, ono što bi bile neke preporuke Ureda za ljudska prava na ovom području je, sigurno, donošenje jednog ovakvog protokola o integraciji koji se može zvati, pod radnim nazivom, „Protokol o integraciji azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom“. Zatim, pokušaj koordinacije svih aktivnosti tijela državne uprave koja su uključena u ovaj proces i ono što bi bila jedna moja preporuka organizacijama civilnog društva je umrežavanje, o čemu je Emina ranije govorila. Zaista je potrebno da se organizira ulazak što većeg broja organizacija civilnog društva u ovaj sustav zaštite tražitelja azila jer, naravno, što imamo više tih organizacija, nekako je njihov rad aktivniji i usmjereniji na zaštitu samih azilanata. Ovo što je kolega iz MK govorio, posebno je važno da rad tih organizacija civilnog društva bude održiv, a to ne može biti ako se ne financira kroz različite natječaje za projekte i programe, od raznih ministarstava i dr. Naravno, mi ćemo i ove godine u našem natječaju pokušati, ispred Ureda za ljudska prava, kao jedan od prioriteta odrediti ljudska prava tražitelja azila i stranaca pod supsidijarnom zaštitom. Samo još na kraju, vrijeme će pokazati koliko je odluka o ukidanju Povjerenstva za azil dobra budući da ono prestaje raditi, koliko ja znam, 31. ožujka. S obzirom na činjenicu da se obveze Povjerenstva prenose na Upravni sud, a znamo koliko su sudovi zakrčeni i koliko u određenim situacijama sporo rade u rješavanju tužbi, ali u ovom slučaju i žalbi, i zapravo s porastom tražitelja azila u budućnosti vidjet ćemo kako će se nositi upravni sud i koliko će brzo i efikasno moći rješavati žalbe tražitelja azila. Moram napomenuti da

je Povjerenstvo za azil na čelu s kolegom Pudićem brzo, transparentno odrađivalo sve žalbe tražitelja azila i, zapravo, bilo je vrlo, vrlo učinkovito u dodjeljivanju azila, a moram napomenuti i supsidijarnih zaštita koje su vrlo važne da bi se moglo govoriti o ljudskim pravima svih onih koji traže azil. Toliko, hvala svima na sudjelovanju. Nadam se da ovdje doneseni zaključci biti provedeni u praksi.

Mirjana Vergaš: Hvala gospodinu Maderiću. Imamo priliku da postavimo pitanje prije pauze pa da li netko ima neko pitanje?

Branka Žigante Živković: Dobar dan, ja sam Branka Žigante Živković, inače članica Povjerenstva za azil, još, evo, desetak dana, i drago mi je da je gđin Maderić spomenuo naše Povjerenstvo – za razliku od ostalih ranije jer u našem društvu... postojimo, evo, već pet godina... Nisam preuzela ulogu mog predsjednika, no on je nešto samozatajan pa ću ja nešto reći – nije se dovoljno pozornosti posvećivalo tom Povjerenstvu. Gđin ministar, između ostalog, je rekao da je određen broj azila dat. Nikad nije iznesen podatak da li je taj broj azila dat u prvostupanjskom postupku MUP-a, da li je Povjerenstvo dalo te azile i da li je dalo supsidijarnu zaštitu. Ono što ja mislim je da je velik broj toga dalo Povjerenstvo u žalbenom postupku. Pozdravljam akciju o koordinacijskom tijelu... Znam da Centar za mirovne studije sada ima edukaciju sudaca Upravnog suda. Nitko nije upozorio da će za pitanje azila raditi samo suci na Zagrebačkom sudu, njih ima 11. Koliko znam, oni sada dobivaju 125 predmeta dnevno, osim azila. Vi znate da onaj tko dobije supsidijarnu zaštitu, može mu trajati do dvije godine u RH, a dok se bude riješilo pitanje azila, budete uvjereni, po žalbama da će proći više od dvije godine i da će taj čovjek boraviti kod nas barem jedno 5 godina. Tu su onda i pitanja financiranja i naših ekonomskih mogućnosti, a znamo i koliki su nam smještajni kapaciteti. Da li će nam u tom periodu pružati ove mogućnosti koje zakon uopće pruža da bi se mogli dalje integracijski uopće osposobiti? Mislim da je to jedno od važnijih pitanja na ovoj konferenciji. Mi smo, kao Povjerenstvo, upozoravali na porast, govorimo o 686 zahtjeva 2011. godine, a mi u žalbenom postupku nismo imali ni 10%. Gđin Pudić, evo, može reći koliko smo imali. Pitamo se čeka li to, između ostalog, da sudovi krenu u formiranje pa da vidimo kojim će prioritetom raditi, a znamo da Upravni sud neće biti krajnja instanca, nego će biti i Visoki upravni sud RH. Ja vas pitam o učinkovitosti rješavanja takvih problema u Hrvatskoj.

Mirjana Vergaš: Podsjetila bih samo da je ova konferencija o integraciji. Dala nam je dosta informacija za ostale koji radimo u sustavu azila i na nekim drugim stvarima, međutim, ono što si ti sada rekla me podsjetilo na nešto drugo – na to da većina zemalja, rijetke su, radi na početnoj integraciji tražitelja azila. Kada budemo u situaciji da će osobe čekati na rješenje po 5 godina, trebat će razmisliti da li je učinkovito početi s nekom vrstom integracije u tom prvom, inicijalnom stupnju kada osoba traži azil jer onda se neće dragocjeno vrijeme gubiti. To se pokazalo i na nekim primjerima koje smo imali do sada, da su ljudi čekali na rješenje duže vrijeme. Ovo sada nije kritika MUP-u jer, nažalost, zahtjevi se rješavaju onako kako se mogu riješiti i tu je više stvari koje treba uključiti; od provjere vjerodostojnosti, dostupnosti prevoditelja itd. Znači, jedno rješenje nije lako donijeti. Međutim, kada osoba čeka duže od godine dana, onda je to vrijeme za nju na neki način ipak prošlo, tako da vjerujem da mi sada pričamo o integraciji osoba koje već imaju zaštitu u RH, ali vjerujem da kad uskoro ti brojevi budu veći, da ćemo govoriti i o nekakvoj inicijalnoj integraciji tražitelja azila. Mi smo dugo upozoravali da će se broj tražitelja azila u RH povećati i svi smo bili malo uljuljkani jer su oni do 2009. bili na jednoj razini od 100 do 200 ljudi. Prošle godine u lipnju pokazalo se da se slika može promijeniti, i mijenjat će se sve više. Isto tako, kao što je gospodin Pike rekao u svom govoru, nije stvar u tome da će se broj tražitelja azila povećati – onog momenta kada bude veći broj tražitelja azila ovdje, a kad Hrvatska bude članica EU, ona će biti atraktivnija. Naši podaci su da 71% tražitelja azila ode prije nego što dobije konačnu odluku, tako da RH je još uvijek jedna tranzitna zemlja, što će se promijeniti. To samo znači da će se i broj osoba koje će dobiti zaštitu povećati, i ono što mi sada želimo je da na neki način preveniramo, je da ono što smo učili s našom prvom azilanticom pa onda s našim drugim azilantom iz Turske, trećim iz Afganistana, koji su prošli sve najteže sve faze integracije - kada nije bilo ovakve podrške koja danas postoji, koja, iako nedostatna, još uvijek postoji. Oni to nisu imali, a i zakonsko uređenje je bilo drugačije. Da li se još netko javlja za riječ?

Ranko Ostojić: Ispred MUP-a moram reći sljedeće; mi strogo poštujemo da svatko u ovoj državi radi svoj posao. Poštujući i pravilnike i uredbe kojima je reguliran rad Povjerenstva koje kaže da je to neovisno i nepristrano tijelo, ne pada nam na pamet da izvještavamo o radu Povjerenstva za azil, pogotovo što rješava po žalbama MUP-a, a drugo; u izvješću istog tog Povjerenstva, koje je dano vladi RH, stoji - a mislim da je onda nepotrebno otvarati ovu priču na konferenciji - a to je da je napravljen značajan napredak u izgradnji sustava azila u RH koji je vidljiv u sljedećem, a to je da je Upravni sud postao sud pune jurisdikcije i preuzeo ulogu prvostupanjskog tijela u postupku azila od 1.siječnja 2012. Ovo je vaše izvješće, ne MUP-ovo.

Mirjana Vergaš: Zahvaljujem.

Senada Šelo Šabić: Promijenili smo, kao što vidite moderatora, a jedan od razloga zašto ja moderiram drugi dio ove konferencije je što smo mi, Institut za međunarodne odnose, skupa s Fakultetom političkih znanosti, izradili jednu manju studiju koja je završila ovim policy paperom koji imate ispred sebe, koja se osvrnula u sklopu jednog šireg regionalnog projekta koji nije nužno fokusiran u detalje na pitanje imigracije i azilanata, ali smo zapravo identificirali sve ove stvari koje su ranije iznijeli Emina Bužinkić i ministar Ostojić, tako da su na neki način problemi potpuno jasniji i ja mislim da sada - kad su se i novi nositelji vlasti upoznali s problemima koji postoje još od 2010., odnosno koji su identificirani 2010. i onda ponovljeni 2011. - sada bi stvarno bilo vrijeme krenuti u realizaciju i rješavanje tih osnovnih pitanja. Ono na što smo se mi ovdje osvrnuli je da to nije samo zakonska obveza RH kao buduće članice EU i zemlje koja je preuzela taj dio europske pravne stečevine, nego i kao moralna obveza kao zemlje koja je prije 20-ak godina imala veliki broj svojih državljana koji su zaštitu potražili u mnogim zemljama EU i šire. Ovaj panel će se fokusirati više na problem obrazovanja iz razloga što je obrazovanje jedan od ključeva integracije. Ranije smo govorili o zdravstvenoj skrbi, socijalnim pitanjima, a sada ćemo konkretnije o obrazovanju. Ja ću prvo zamoliti gospodina A.F. da nam, kao azilant i osoba s direktnim iskustvom pokušaja ulaska u hrvatski visokoškolski sustav, kaže neke stvari što će biti uvod u ostala izlaganja u drugom dijelu. Nakon toga će biti vremena za pitanja, širu diskusiju i zaključke današnje konferencije. Na kraju nas čeka jedan mali prigodni domjenak.

A.F.: Dobar dan svima, ja sam A.F. iz Republike Kongo (Kongo-Brazzaville) i ja sam dobio azil tu 2010. godine. Tj. ja sam došao tu s bratićem, smo bili studenti prije. Ali dobro, znate, kada život ovako živite ne znate što vam očekivat sutra. Živjeli smo ok i se dogodilo nešto... Nekoliko ljudi to već zna ovdje, neću više o tom pričat, i došli smo tu, hvala Bogu, smo dobili azil. I naš uvjet u život je obrazovanje jer bez obrazovanja, bez diploma baš ne znate što ćete. Mi smo mladi. I tako smo došli tu, naučili hrvatski jezik kako treba po zakonu i poslije došao ovaj dio za upisat se na faks. (...) tj. trebali smo se upisati u sustav. Ali što sad... da bi se upisao u sustav ili ti si stranac ili ti si Hrvat. Nema nikakvih drugih varijanti - za azilante. Ja uđem u sustav, kažem „ma dobro“, ja ću se upisivati kao stranac, ali kao stranac treba tvoj broj putovnice, a nemam je. Imam putovnicu, ali kada sam dobio azil, to više ne postoji, to nije ono. Dobro, mogu kao Hrvat jer imam OIB, imam sve, i tako ja sam se upisivao u sustav kao Hrvat ---- i otišao sam radit na more. Poslije toga, s Rudarsko geološko naftnog fakulteta su me nazvali da su me primili i da se moram doći upisati. Ja sam došao tu u Zagreb i otišao na faks, ispunio sam sve papire, dokumente, na kraju su rekli da moram platiti 14,000 kuna. Ja sam rekao: - Kako to? Oni su rekli da se to tiče tvojih bodova jer ja sam imao samo matura. Ove sve dokumente - prvi, drugi, treći razred nisam imao. Ali što se tiče dokumente koji se tiču studiranja fizike u Rusiji, nisam imao. I ja sam rekao da ne mogu, to je previše za mene, čak i za vas je to previše. I tako, onda su rekli, ako nemaš toliku sumu, ne možeš se upisivati. Ja sam rekao ok, tj. ne mogu sad, ali što trebam napraviti, trebam u Ministarstvo obrazovanja. Ja sam otišao tamo i objasnio problem i oni su rekli da će probat srediti i vidjet ćemo u 9. mjesecu. Ja sam se vratio u Pulu, gdje sam radio. U 9. mjesecu sam otišao na faks i oni su rekli da je tvoja situacija baš ono, jer su tvoji bodovi baš ono... duga priča. Treba platiti jer ti imaš manje bodova. Ja sam rekao: - Gledajte, nemam ja sve dokumente, napravite meni neki test ili ispit, ne znam. Oni su rekli: - Ne, po zakonu, tako ne ide. Ja kažem: - A to je po zakonu? Ja sam Hrvat, ne znam što sad, nemam toliku sumu tako da neću studirati. Oni su rekli: - Ako nemaš, idi doma spavati. Ja sam rekao: - Dobro, što ću, ništa. Otišao sam doma, spavao, i razmišljao što ću dalje. Jednog dana

pričali smo s gospođom Liljom i ona me pitala što se dogodilo s faksom, ja sam rekao da ne želim o tome pričati. Jer nije mi jasno, ja sam dobio azil, toliku sumu trebam platiti, što ću, ja neću studirati onda. Jer kada pričam s bratićem, ja stvarno ne znam u kojoj kategoriji se nalazimo tu, u koji sustav. Čak i kad idem u banku, kad smo otvorili račun. Dam OIB, osobnu iskaznicu, gospođa me gleda i pita: – A vi ste azilant? Kažem: – Da. I pita šef: – Gdje ćemo ubaciti u sustav, kao Hrvat ili stranac? Mi smo bili u šoku jer smo rekli da ne znamo. Oni su zvali nekoga i na kraju šef je došao i rekao: – Ubaci kao Hrvat, nema veze. I bilo smo ovako... gledali... mislim da ne postoji nekakav sustav, ne kao Hrvat, ne kao stranac, nego kao azilant – svugdje gdje idemo imamo isti problem, ali navikli smo već. I tako. Pričali smo s Julijom i ona je rekla da ćemo vidjeti što će napraviti za mene. Ali već je bio 10. mjesec, već je krenuo faks. Tako sam spavao svaki dan, izgubio sam nadu u sve. Julija me nazvala da kaže da su sredili moj problem: – Možeš sad na faks jer CMS i Ured za ljudska prava tebi će platiti ta suma. Ja sam rekao: – Hvala puno. Bio sam jako sretan jer to je (...) moj cijeli život, moja studija. (...) I tako sam uspio da idem na faks, upisao sam drugi semestar (...) Moj bratić to isto želi, ali on nije dobio. Ja mogu reći srećom da sam dobio, zbog CMS. Ali vi zamislite ako ovakvu situaciju ima 10 ljudi, što oni će napraviti? Ništa, samo sjesti doma. Kada sjediš doma kao azilant, nemaš ništa, dobiješ, dobro, onih 500 kuna mjesečno. Ali, hvala Bogu, da pričamo, ja pričam jezik i znam kako funkcionira stvar tu u Zagrebu što se tiče Crveni križ, Centar za socijalnu skrb... znam ja sve. Za ljudi koji ne pričaju jezik, ili možda čak ne studiraju, njima baš nije lagano. Možete reći sto posto, tisuću puta tu – integracija... treba se potruditi... Da, potruditi ćemo se, ali ima neke barijere, kao npr., dobiješ neki posao preko veze. Kažem: – A da, moram ići raditi, prijaviti tamo u socijalnu skrb da dobio sam neki ono (...) na dva, tri mjeseca. Oni kažu: – Ne, po zakonu ne možeš. Ja kažem: – Čekaj, vi želite da sjedim tu, čekam vaših 500 kuna ili da prekinete tih 500 kuna ako želite i ja idem raditi? Jer, znam, treba platiti za stan, jer već gotovo dvije godine, treba platiti stan, hvala Bogu da studij ne moram platiti, ostalo mi treba za preživjeti. Moram zaraditi. Nisam rekao da ne mogu raditi. Mogu raditi, ali samo me pustite kada radim, kada nađem nešto... ne možete od mene napraviti – ono, ne možeš po zakonu... Nisam protiv zakona, nego moram preživjeti. Sad moj drugi život počne, razumijete? Ok, taj dio sam na burzi i imam status studenta. Ne znam što ja ću napraviti sljedećih godina, da li trebam odjaviti na burzu i dobiti studentski pravo, ne znam. Kako mogu dobiti studentski pravo? Dobro, ja ću studirati tako da neću 100% imati vremena za raditi; moram platiti za stan, moram jest, ne znam kako ja ću to. Dobro, ne znam, ako idem pitati u studentski dom smještaj...ne znam koliko dugo traje. To je sve pitanje. Nikad odgovora na to, za sad. Ali inače, sve ok, idem na faks, zahvaljujući CMS i Ured za ljudska prava. (...) Što se tiče integracija, se nađemo ja i bratić, pričamo, ruski ... ali drugi azilanti baš ne pričaju hrvatski jezik. Nema šanse. Što mogu reći? Mogu vam samo reći da vodim radionica tu u Zagrebu za afrički tradicionalni ples, utorkom, i što još... čekam sad sezonu, idem raditi, kao i uvijek s turistima na more, animator... I to je to. A sad ide dobro, osim ovo obrazovanje, koje mene sad ne muči, ali mog bratića da. Jer on sjedi doma, je htio upisivati političke znanosti, ali nije uspio zbog financijskih problema. On treba ići raditi (...) 4. mjesec da bi zaradio i platio (...). Samo sam to htio reći, hvala vam na pažnji.

Senada Šelo Šabić: Hvala najljepša na ovom osobnom iskustvu i spremnosti da ga podijelite s nama, a nešto više o ovom pitanju će nam reći Julija Kranjec, koordinatorica programa afirmacije prava na azil CMS-a.

Julija Kranjec: Dobar dan, pozdrav svima. Malo mi je sad nezahvalna pozicija nakon ovog osobnog iskustva govoriti o ovom području jer mislim da je on jako dobro dočarao većinu prepreka koje se javljaju ne samo u području edukacije, nego i u drugim područjima integracije. Kada smo u CMS-u sastavljali program ove konferencije, onda smo, osim tog nekog općeg i uvodnog dijela o integraciji, htjeli istaknuti upravo obrazovanje – ne zato što ga smatramo više ili manje važnim od drugih, nego zato što smo tijekom svoje prakse u tom području naišli na brojne poteškoće i probleme. S druge strane, edukaciju smatramo izuzetno važnom, kao što je i Senada prije rekla – ključem integracije. Možda čak i preduvjetom kada govorimo o poznavanju jezika i razumijevanju onoga što ljudi oko nas govore. Također, vidimo da je edukacija snažno povezana i nedjeljiva u principu od drugih aspekata jer, s jedne strane, ona je taj pokretač integracije jer što osoba bolje razumije jezik, šanse za integraciju su joj, logično, i veće. No s druge strane, da bi edukacija bila uspješna, ne samo hrvatskog nego i drugih predmeta, važno je da su zadovoljene neke druge potrebe;

da je osobi osiguran smještaj, da je financijski stabilna i sigurna i da ima socijalnu i zdravstvenu zaštitu. Također, da vidimo kao rezultat dobro osmišljenog i kvalitetnog sustava obrazovanja može biti samo dobrobit i zajednice i osobe. Kao što smo čuli u nekoliko navrata, integracija je dvosmjernan proces – s jedne strane omogućivši osobi obrazovanje i stjecanje viših kvalifikacija, dakle, doprinosimo njenoj većoj zapošljivosti, da s time doprinese zajednici u kojoj živi, gospodarstvu, ali i na brojne druge načine. Smanjuje se ovisnost o socijalnim davanjima, osoba više nije na teret države već sama aktivno doprinosi u svom životu. Ono što bismo htjeli istaknuti je da pravni okvir, kao što smo čuli, postoji i samo ovo pravo na obrazovanje možda je detaljnije regulirano nego neko drugo područje integracije pa je tako, osim brojnim međunarodnim dokumentima, to pravo zaštićeno i Ustavom, Zakonom o azilu, Zakonom o osnovnom i srednjem obrazovanju, Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju i kroz nekoliko zakonskih pod-akata o kojima ću kasnije nešto više reći. Međutim, tu nailazimo na dva bitna problema. Dakle, osim toga što razvoj zakonodavstva ne prati razvoj prakse, događaju se problemi kod implementacije mjera i aktivnosti i ne prati se razvijanjem kapaciteta za provedbu istih, a drugi veliki je problem upravo – najjednostavnije je riješiti ovaj problem koji je prethodni govornik spominjao – najjednostavnije je svrstati azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom kao hrvatske državljane. To je jedno lako i jednostavno rješenje, ali ono u praksi, vidimo, ne funkcionira i ne doprinosi nikome, već samo stvara probleme i dovodi ponekad do kršenja temeljnih ljudskih prava. Smatramo, kao što je i Sandra Benčić istakla, da to je diskriminacija jer je to jednako postupanja s osobama koje nisu u jednakoj poziciji i da svakako o tome treba razmišljati pri osmišljavanju cjelokupne integracijske politike, ali i pojedinih njenih aspekata. Kada govorimo uopće o tome kako sustav edukacijske politike treba osmisliti, a da bi on bio uključiv, čini nam se da u ovoj fazi treba obratiti pozornost na tri ključna područja: integraciju djece i interkulturalizam u školama, učenje hrvatskog jezika, ali i drugih tečajeva za odrasle azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom te područje nostrifikacije diploma, odnosno, priznavanja kvalifikacija i stečenih razina obrazovanja koje su osobe do sada stekle. Kada govorimo o integraciji djece i interkulturalizmu u školama, donesena su tri pod-zakonska akta, pravilnika i programa o učenju hrvatskog jezika. Upravo je zadnji donesen krajem prošle godine i svakako pozdravljamo što se u njemu prepoznala važnost individualiziranog rada s pojedinim djetetom i što se ističe važnost stvaranje atmosfere dobrodošlice, odnosno, pogodne za učenje i usvajanje kako jezika, tako i drugih stvari. No, isto tako u njemu je istaknuto da se on treba, osim pojedinom djetetu, prilagoditi i uvjetima u školi, što svakako može predstavljati poteškoću i već vidimo da predstavlja jer znamo da su kapaciteti škola ograničeni i ako u njih ne ulažemo, onda se stvar tu neće puno promijeniti. Kroz naše iskustvo pokazalo se da u školama jako puno treba raditi na senzibiliziranju cijelog osoblja, ne samo nastavnika koji dolazi u direktan doticaj s tom djecom, već i drugog osoblja, ali i djece, dakle na tu kulturološku osjetljivost. Pokazao se kao problem da često osoblje ne vidi zašto bi se prilagodilo ili izašlo ususret pojedinom đaku pa ću vam ispričati nešto što se dogodilo u praksi. Dok mi ne smatramo da bi cijelo osoblje trebalo detaljno znati sve o nekoj kulturi, ali bi trebalo jednostavno biti osjetljivo i prepoznati da to dijete ne samo da sa sobom nosi neke traume zbog izbjegličkog iskustva, već i da je ono prekinulo neko školovanje, da se snalazi u novoj okolini, da možda nema podršku roditelja, da se roditelji možda još uvijek snalaze u novom društvu, novoj situaciji. Roditelji vrlo često slabije poznaju jezik nove okoline, tj. hrvatski jezik, nego djeca. Tako da nam se čini treba jako puno truda uložiti jer, npr., u jednoj školi osoblje nije vidjelo potrebu da prehranu prilagodi religijskim potrebama pojedine djece već su smatrali, dali rješenje da taj dan donese hranu od kuće li jede samo kruh. Dakle, radi se o posluženom svinjskom mesu za djecu islamske vjeroispovijesti. Mi smatramo da to svakako nije klima društva dobrodošlice, i klima u kojoj bismo željeli da novi članovi našeg društva odrastaju, pogotovo zato što je škola neizostavni dio integracije djece, gdje oni ne uče samo znanja, vještine, nego općenito kako se snalaziti u pojedinom društvu, uče kulturu, koja su pravila ponašanja, norme i drugo. Osim toga, smatramo važnim do-edukaciju nastavnika i njihovu fleksibilnost da možda prilagođavaju materijale u školi prema potrebama djece, ali i da se stvaraju novi, dakle, da stvaramo neke nove prakse i shvatimo to kao dobrobit cijele zajednice. Svakako, nastavnicima treba dati podršku jer i sami znamo, osobito od 1. do 4. razreda učitelji imaju ulogu u životu svakog djeteta, pogotovo u ovoj situaciji gdje su oni na neki način medijatori između i roditelja i društva u koje su --- došli i o kojima ovisi da li će dijete i koliko napredovati. Druga razina koju sam spomenula su tečajevi hrvatskog jezika za odrasle azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom i to je već jutros bilo spomenuto da je problem u tome što ga mogu učiti samo osobe smještene u Zagrebu ili Rijeci. U Zagrebu se to radi

na Croaticumu; pokazalo se kroz praksu u više navrata nefunkcionalnim - program se radi na principu hrvatskog/engleskog i na latiničnom pismu, a u posljednje vrijeme najviše osoba koje je dobilo zaštitu u RH su iz Afganistana i pokazalo se, došli su nam s primjedbama, da oni ne razumiju dovoljno dobro ni hrvatski ni engleski jezik i da onda ne mogu dobro iskoristiti tu priliku koja im je dana. Ispred CMS-a moram izraziti žaljenje što zadnjim izmjenama i dopunama Zakona o azilu, kada se radi o tečaju hrvatskog jezika, dakle, jednom represivnom mjerom umjesto da izvršimo pritisak na MZOŠ da donese program učenja hrvatskog jezika, da nađe neke alternativne modele koji su prilagođeni populaciji o kojoj govorimo. Zakonodavac je, dakle, u Zakon stavio da osobe koje krenu na tečaj hrvatskog – koje plaća Ministarstvo – u slučaju da odustane, mora snositi troškove tog tečaja koji su uplaćeni. Na sreću, to se u praksi još nije dogodilo. Međutim, prije donošenja Zakona bio je slučaj kada je jedan azilant, upravo zbog toga što je bio jedini zaposlen i uzdržavao svoju četveročlanu obitelj, radio po dvije smjene dnevno i jednostavno nije mogao pohađati tečaj hrvatskog jezika jer mu je posao, i to da mora zarađivati i osiguravati egzistenciju svojoj obitelji, bilo važnije nego pohađanje tečaja. Ukoliko se takav slučaj ponovi, ne znam što dobivamo time da tu osobu još dodatno novčano kažnjavamo. Ono što je pokazala praksa u nekim zemljama EU, koje imaju duže iskustvo, je da tečajeve jezika jako dobro i poželjno kombinirati s tečajevima nekih drugih vještina, zanimanja i slično, odnosno, da istovremeno dobivaju neke kvalifikacije i uče jezik jer, pogotovo nam se čini da bi taj model bio dobar u Hrvatskoj, kao što smo čuli – u HZZ-u nude se brojne mogućnosti tečajeve edukacije i do-edukacije, međutim, azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom to ne mogu pohađati zbog nedovoljnog razumijevanja jezika. Dakle, imaju pravo na papiru koje jednostavno ne mogu iskoristiti, tako da nam se čini da rješenja nisu prezahtjevna i komplicirana, teška, a mogla bi uroditi višestrukim uspjesima – i za društvo i za same izbjeglice. I još treće područje, priznavanje diploma i školovanja; o tome je nešto A.F. govorio i jutros je bilo rečeno, dakle, da vam treba papirnati dokaz, u Hrvatskoj još, o završenom stupnju obrazovanja. Još uvijek ne postoje neki testovi ili nešto koji bi omogućili određenoj osobi koja ne posjeduje takve dokumente koji bi dokazali da ona možda ima dostignut određen stupanj obrazovanja, a o tome će možda govoriti nešto više gđa Kristina iz Ministarstva pa ja o tome ne bih duljila. Samo bih još jednom istakla da, ukoliko bježimo iz vlastitog doma pod raznim okolnostima, sigurno nam naša diploma, dokumentacija o obrazovanju neće biti prva na pameti, nego to da sačuvamo živu glavu. I jako nam je žao što do sada institucije nisu prepoznale važnost pronalaženja nekog trećeg puta – cijeli sustav je izgrađen tako da se možete svrstati u dvije kategorije: ili kao hrvatski državljani ili kao stranci, a ovdje se radi o populaciji koja ne spada ni u jednu od tih kategorija, i vrlo je jasno zašto. Kažem, i u europskim zemljama postoje različite prakse tako da smatramo da bi čim prije trebalo krenuti u osmišljavanje čitavog procesa, a posebno uključivanja u obrazovanje. Hvala.

Senada Šelo Šabić: Evo, kao što čuli iz jutrošnje rasprave te u nekim ranijim konferencijama, i u našem malom istraživanju, nažalost, MZOŠ uvijek ispada nekako slaba, neću reći najslabija, karika u lancu politike i prakse integracije. Evo, dobili smo u posljednje vrijeme pozitivne naznake da će se neke stvari promijeniti, neke su već i napravljene, i gđa Kristina Gerber-Sertić, voditeljica odsjeka Odjela za bilateralnu suradnju u Upravi za međunarodnu suradnju i europske integracije MZOŠ-a, nešto će nam više reći o tome.

Kristina Gerber-Sertić: Dobar dan, pozdrav svima (...) Ja sam, inače, Viša stručna savjetnica u Upravi za međunarodnu suradnju u MZOŠ-u. Pošto smo čuli iskustvo od A.F., nekako MZOŠ, iako dolazim iz njega, oko tog slučaja je bilo dosta uspavano, po pitanju azilanata. Kada smo otkrili njegov slučaj, on je bio okidač koji je pokrenuo preobrazbu cijelog sustava. S tim u vezi, mi smo prvo došli do dva problema: iako imamo dobar postojeći zakonodavni okvir i raznorazne Pravilnike koji zaista propisuju sve – po njima se nije radilo. Mi smo došli do problema pitanja verifikacije osobnih podataka, gdje čak naše sastavnice nisu uvažavale čak sve odredbe i zakona i pod-zakonskih akata te sto puta smo se našli u situaciji da moramo pisati obrazloženje obrazloženja... obrazloženja Pravilnika te da, u svim tim zakonskim aktima, je vrlo jasno izrijekom propisano kako su pristupnici, ili u obrazovanje ili u visokoškolsku sustav RH, dužni imati potvrdu o statusu RH, potvrdu o boravištu ili drugi odgovarajući dokument koji izdaje MUP RH. Svaki azilant to ima, međutim, trošilo se i vremena i truda na pisanje tih obrazloženja obrazloženja. Jedan od najvećih problema su dokumenti koji dokazuju prethodno obrazovanje. U slučaju A.F., njegova zemlja ima sustav vanjskog

vrednovanja obrazovanja, odnosno, državnu maturu. On je imao samo svjedodžbu o završenoj državnoj maturi. Na razini našeg tijela koje se bavi državnom maturom i upisom na visoka učilišta je zaključeno i ušlo u službeni zapisnik kako će se uzeti u obzir prosjek ocjena ostvarenih na državnoj maturi; ocjene dakle iz te državne mature. To je dovelo do toga da je A.F. imao 100 bodova manje od zadnjeg upisanog hrvatskog državljana na RNG fakultetu. Kako bi mu fakultet ipak omogućio školovanje, njemu su ponudili da plati i upiše kao stranac. Isto tako moramo razumjeti da se tu radi o akademskoj samoupravi i o sveučilišnoj autonomiji, da se mi kao MZOŠ prilikom upisa, pa čak i azilanata, nemamo puno prostora miješati. Međutim, uz iznimno dobru suradnju, žao mi je da nema prorektorice Turković ovdje, ona je u pregovorima uspjela ispregovoriti nižu cijenu te je bila voljna naći i neke sponzore. MZOŠ je već napravilo i prije po pitanju azilanta to da im je dalo X-ice za prehranu u studentskim menzama jer smo shvatili da ako oni žele pojesti u Pučkoj kuhinji, moraju odabrati hoće li ići na predavanja na Croaticum ili će ići jesti. S obzirom na to da je obrazovanje stvarno jedan od najvažnijih elemenata integracije azilanata, odlučeno im je na taj način izaći u susret. Isto tako, valja napomenuti da će MZOŠ iz svoje kvote za naše stipendiste, zaštitnike, osigurati određeni broj mjesta u studentskom domu i ustupiti ih azilantima koji upišu fakultet, odnosno, visoko učilište. Mislim da je to najmanje što možemo napraviti. Isto tako, mislim da svaki slučaj trebamo gledati individualno. Bez obzira što središnji prijamni ured, koji je zadužen za taj cjelokupni problematični portal za upis azilanata, jer ne nudi nikakvu drugu opciju, odredbe o azilantima i njihov pristup visokom obrazovanju trebat će se uvrstiti u taj Pravilnik. Ono što smo mi njima ponudili, odnosno, na sugestiju fakulteta, da oni idu kao strani državljani iz jednostavnog razloga što tako imaju veće šanse upisati fakultet. Ne zato što se njih prijedlog visokih učilišta, to je bio prijedlog Sveučilišta. Nažalost, to je tako jer same kvote za strance su veće i sama visoka učilišta i fakulteti mogu propisati kolike će kvote za strance imati neovisno o MZOŠ-u, i to je jedina stvar koju smo mi uspjeli ispregovarati s fakultetima. Međutim, još jednom ponavljam, suradnja sa Sveučilištem, s prorektoricom Turković, će, mislim, rezultirati konkretnim i boljim rezultatima. Ono što ćemo za sljedeću akademsku godinu napraviti, i to će previdjeti Pravilnik o prijavi na visoka učilišta, jest da ćemo imati posebnu kategoriju za azilante jer smo shvatili da je to doista tehničko pitanje uređenja sustava, a dokumenti koji dokazuju njihovo prethodno obrazovanje se opet moraju rješavati od slučaja do slučaja. Netko će imati samo jednu svjedodžbu prvog razreda srednje škole, netko će imati sve. Ono što bismo mi željeli napraviti jest jednostavno provjeru znanja prilikom upisa na visoka učilišta koje bi bilo u nadležnosti Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, isto kao što se izlazi u susret nekim stranim studentima koji dolaze ovdje po pitanju temeljem Zakona o razvojnoj pomoći. I mi ne vidimo razloga da se to ne napravi i u slučaju azilanata koji bi željeli upisati fakultet. Što se tiče Pravilnika o učenju jezika za starije osobe i srednjoškolce, on je donesen krajem prošle godine. Došlo je do zastoja o objavi u Narodnim novinama zbog preustroja Ministarstva i pitanje ovlasti potpisnika, međutim, on će biti objavljen sljedećeg tjedna u Narodnim novinama. Ono što ostaje zadatak Ministarstva jest da organizira mrežu učenja hrvatskog jezika izvan Zagreba. Ono na što smo mi do sad naišli su veliki problemi pojedinih ustanova koje su izvodile programe učenja stranog jezika za azilante i to su bili nerealni troškovi. Primjerice, jedna ustanova je nama ispostavila račun za 5 mjeseci učenja hrvatskog jezika za jednu osobu u iznosu od 25,000 kuna. Tako da mislim pored Ministarstva bi trebalo postići veći senzibilitet za azilante i prepoznati prvenstveno svoje obaveze i mislim da se na većoj razini isto tako mora uključiti lokalna uprava u kojoj dosta stvari, moram priznati, šteka. Nacionalno okvirni kurikulum za osnovnu školu predviđa asistente u nastavi, predviđa asistente i za rad s azilantima. Međutim, tu trebamo osvijestiti svi skupa, i Ministarstvo, a tu je i naš kolega iz Agencije za odgoj i obrazovanje, koji, vjerujem, isto tako radi u provedbi, više operativno od nas samih. Mislim da se trebaju osvijestiti i profesori i učitelji. Na kraju krajeva, postavlja se uvijek pitanje tko će sve to platiti. Ono što mi sad razmišljamo, i naša jedinica za pred-pristupne, odnosno, buduće strukturne fondove EU, iznalazi načina kako povući dio programa iz njih, a to je predviđeno IPA programom, za pitanje uređenja sustava, odnosno, obrazovanja azilanata i mislim da ćemo i iz toga povući neka sredstva koja će onda omogućiti kvalitetan pristup obrazovnom sustavu, visokim učilištima u RH. Ono gdje se možda čini da su zaista neke smiješne odredbe, gdje smo mi rekli da stranci imaju više šanse upisa, ali to jest nažalost doista tako. Fakultet nam kaže da mi azilanta upišemo na način da bude u kvoti za strance jer nam to nije ograničena kvota, a i nema baš navale azilanata na RNG fakultet pa vi nama sada platite 14,000 kuna pa ćemo mi njega upisati. Nažalost, tako stvari funkcioniraju. Ono što možemo svi skupa, ja bih sada pozvala na

bolju koordinaciju između tijela, prvenstveno državne uprave jer doista nismo koordinirani. Ja samo znam tko se u MUP-u bavi azilantima, a ne znam tko radi u Ministarstvu zdravlja, Ministarstvu socijalne skrbi. Mi smo išli nekim raznoraznim poluprivatnim poznanstvima da bismo otkrili, na primjer, socijalnu radnicu koja nam veli: – Znaite, ne postoji samo jedan taj azilant, njih je šest, na putu k vama, ja sam vam ih poslala. Tako da koordinacije na ovom našem nižem operativnom nivou doista nedostaje i mislim da se svi zajedno moramo bolje umrežiti i na taj način bismo izbjegli neke probleme kojih očito ima, ali mislim da si ih sami stvaramo više nego što ih ima.

Senada Šelo Šabić: Zahvaljujem gđi Gerber-Sertić. Odgovorili ste na neka posebna pitanja i obrazložili na način koji će se to rješavati u budućnosti. Otvorili ste i također druga pitanja i probleme koordinacije, spomenuli ste suradnju s lokalnom samoupravom i lošu koordinaciju između ministarstava i tijela koja bi bila zadužena za provođenje politike integracije. Sada imamo priliku, nakon svega ovoga što ste jutros čuli, da otvorimo prostor za raspravu. Pozivam vas da postavite pitanje i da imamo diskusiju.

Višnja Ljubičić, Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova: Pozdrav svima (...) Kao čelnica antidiskriminacijske institucije, ovlaštena sam promicati načelo ravnopravnosti spolova i ujedno pratiti kršenje tog načela temeljem četiri diskriminacijske osnove – temeljem spola, spolne orijentacije, obiteljskog i bračnog statusa. Danas, vezano za ovu populaciju, htjela bih skrenuti pozornost na jedan rodni aspekt kad govorimo o azilantima, azilanticama, strancima, strankinjama. Preda mnom su statistike koje ću spomenuti, od 2008. do 2011., odnos između tražitelja i tražiteljica azila. Postoji veliki nerazmjer u korist muškaraca. Veliki je broj muškaraca tražitelja azila u odnosu na žene, međutim, ovdje bih spomenula da je Povjerenstvo za azil pokazalo jedan visok senzibilitet, rodni, za pitanje odobravanja azila i supsidijarne skrbi u odnosu na žene. Ako krenemo od 2008., od 125 tražitelja azila muškaraca i 29 žena tražiteljica, odnos je 6 prema 0, dakle, 2008. je bila nekako najkritičnija. 2009. od 108 muškaraca i 39 žena tražiteljica, odnos je bio 8 prema 5. 2010. azil je tražilo 258 muškaraca i samo 32 žene, odnos je 10 prema 4. Dakle, tu ulaze odobreni status azila i supsidijarne zaštite. 2011. godine imamo 694 muškaraca i 113 žena tražiteljica azila, odnos je 8 prema 5. Godinama pratim rad Povjerenstva za azil, poznajem njegov sastav i ne čudi me takav visok stupanj senzibiliteta za pitanje tražiteljica i odobravanje njihovog azila i supsidijarne zaštite. Prenošenjem nadležnosti ove problematike na Upravni sud, osim problema kojima će taj sud biti zakrčen, kako je sutkinja visokog Prekršajnog suda rekla – da imaju 125 predmeta dnevno – upitno je rodno osjetljiv senzibilitete takvih sudaca prema ovoj problematici. To je jedna priča. Druga je ta da su azilanti posebno ranjiva društvena skupina. Unutar nje imamo još ranjivije skupine, a to su žene, LGBT populacija, djeca, osobe s invaliditetom itd. Ja sam ovdje ispred institucije koja prati dvije osnove, a to su spol i spolna orijentacija. Ja želim skrenuti pozornost na to da je potrebno educirati i rodno senzibilizirati stručnjake, dakle, u samom tretmanu azilanata i azilantica, a ujedno vjerujem da će postati jedna od važnijih zadaća edukacija sudaca i sutkinja koji će u pravosudnom sustavu odlučivati o takvim zahtjevima. U samom tretmanu osoba, dakle žena i LGBT osoba, mislim da je jako važno voditi se tim rodnim senzibilitetom, osigurati im tretman, posebnu pozornost vezano za njihovu pripadnost. Zahvaljujem vam se.

Senada Šelo Šabić: Zahvaljujem, općenito je to pitanje edukacije stručnjaka i javnosti, posebno osoba koje će se baviti pitanjem azila, jako važno tako da je to na neki način nadogradnja funkcioniranja sistema koji uspostavljamo i koji treba zaživjeti u praksi već sada. Osobito, ako ćemo u godinama koje slijede, kako mnogi ističu, primati sve veći broj azilanata i rješavati puno veći broj predmeta nego danas. Ima li još pitanja, komentara?

Gorana Hitrec: (...) jer je jedna od ključnih stvari kojih smo svi jako svjesni, a to je da nam je školsko okruženje jako nesenzibilizirano za razlike. To dobro pokazuju UNICEF-ova istraživanja o mišljenju djece prema onima koji su drukčiji. Npr. djeca koja ne pohađaju vjeronauk su na samom vrhu onih koja su odbijana. Pojava sve većeg broja djece azilanata će se također pokazati kao problem s kojim će se škole morati suočavati. Mislim da mi imamo dobrih iskustava, samo ih moramo znati i probati dobro integrirati u jedan sustav brige o azilantima, ali rekla bih i o svoj djeci i ljudima koji su različiti. Recimo, imamo dobra iskustva kako se pristupa integraciji romske djece. Znam za

to da Pučko otvoreno učilište korak po korak radi izvanredne seminare za škole, za osoblje u školama, pod nazivom „Živjeti različito“, gdje se cjelokupno osoblje senzibilizira za prihvaćanje, za adekvatan odgovor i potrebe onih koji su različiti. Vjerujem da se jako puno iskustava upravo nevladinih udruga može koristiti ovdje. Za djecu azilante mislim da će trebati razmišljati o rješenju sličnom kao i za djecu koja imaju posebne potrebe, a to je da bar u jednom periodu njihovog integriranja imaju asistenta. To je nešto što će biti vrlo potrebno da im se olakša ulazak u život zajedno s ostalima đacima.

Senada Šelo Šabić: Zahvaljujem. Toleriranje, prihvaćanje i življenje s različitostima je pitanje ne samo ovog sustava, nego društva općenito. Način kako odgajamo našu djecu, kako živimo, te vrijednosti su temelj budućnosti našeg cijelog društva i, prema tome, odgovornost svakog od nas pojedinačno kao profesionalca, ali isto tako kao roditelja ili građanina ove zemlje.

Antonija Petričušić: (...) Dobar dan (...) nekako sam bila pozvana javiti se i ne postaviti pitanje, nego iznijeti jedan svoj komentar nakon ovo što sam čula od prethodne govornice. Dakle, što ja vidim kao mogućnost za uspostavu dobre azilantske politike u RH? To je naša manjinska politika iz koje su mnoge društvene institucije već mnogo toga naučile i u njoj su zapravo itekako involvirane. Nije dovoljno da se odredbe manjinske politike propisuju isključivo zakonima i provode kroz različita tijela državne uprave na lokalnoj ili centralnoj razini – bitno je da bi takva politika zaživjela i da bi se održala, da se ona zapravo prihvaća u srcima i dušama građana. To je ovo što su ranije rekli – da to treba biti dio obrazovnog kurikuluma. Ako naša Vlada, ova i svaka buduća, prepozna to kao mogućnost, to mi se čini tako kao jedan jednostavan i nenametljiv model kroz koji bi se hrvatsko društvo razvijalo u društvo interkulturalnosti. Naravno, da bismo to uspjeli, nije dovoljno samo educirati djecu – politička socijalizacija se događa i izvan škole. Gđa je rekla da je obrazovni proces važno mjesto integracije, za azilante, ali to je mjesto za integraciju cijelog društva, a politička integracija se događa i kroz medije, udruge civilnog društva... Dakle, različiti su kanali kroz koje mi moramo demokratski još sazrijeti. Ali, evo, imamo i jedan model, hajmo ga kao članica EU znati i prodati kao jednu uspješnu priču koje se ne moramo sramiti, nego s kojom se možemo ponositi.

Lovorka Marinović, Centar za nove inicijative: Drago mi je da sam ovdje (...) zajedno s partnerima s kojima sam surađivala i davno prije nego sada kao vladin sektor jer sam 16 godina radila u Međunarodnoj organizaciji za migracije, gdje smo dosta programa radili i s nevladinim udrugama i s državnim institucijama. Polazeći od tog stanovišta, pokušala bih sve ovo sagledati u jednom širem kontekstu. Nažalost, nakon dugih godina rada na ovom području, opet moram konstatirati da kao društvo nismo spremni za promjene i da se aktivno uključimo u procese koji su nas već prije zatekli i koji će nas tek zateći, i gledam ovaj problem u kontekstu cijele migracijske politike koju, nažalost, nemamo. Zato bi moja sugestija bila da bi trebalo migracijsku politiku donijeti pravovaljano, i u koju bi se uključili svi segmenti. Radeći parcijalno na određenim problemima, bojim se da ćemo se izgubiti u šumi svega što nas čeka i s čime smo suočeni. Osim integracijske politike azilanata, pojavljuju se i druge integracijske politike, drugi preventivni programi vezani za ostale tipove migranata kojih mi imamo u društvu, ali ih nažalost ne vidimo, počevši od radnika migranata, djece bez pratnje, ilegalnih tj. migranata u nezakonitom statusu, zakonitom statusu... Jedno vrlo široko područje u kojem bi se trebalo početi s jednim operativnijim načinom rada, gdje bi svi oni koji to znaju i žele raditi mogli uključiti u svakom svom segmentu. Radila sam dugo i s MZOŠ na donošenju preventivnog programa za suzbijanje trgovanja ljudima i znam mehanizme kako to ide. Nažalost, kad se sve završi i kad se program donese, kad treba država preuzeti da dalje radi na tome, bez obzira što ima već educirane stručnjake, i preko Agencije s kojom smo puno radili – taj program zamre. Naravno, onda smo mi tu iz civilnog sektora da potaknemo takve stvari. Ovo što sam danas čula vezano za obrazovanje, na kraju bih imala jedan prijedlog kako bi se mogao riješiti problem naših sunarodnjaka, a to je kroz Zakladu za stipendiranje studenata i učenika gdje se započelo o tome razgovarati, ja samo osobno nekoliko puta razgovarala, da se u njihov program uvrsti posebna kategorija – može se nazvati iz humanitarnih razloga – pa se tu mogu staviti i azilanti kojima je odobren status i koji žele studirati, obrazovati se. Zatim, žrtve trgovanja ljudima jer, osim stranaca, imate tu i naše ljude koji postaju žrtve, a koji se jednako tako moraju reintegrirati u društvo, a nema

programa adekvatnih za to. I druge kategorije ljudi. Tako da mislim da bi bilo dobro uključiti Nacionalnu zakladu preko koje se može dobiti redovna stipendija dok traje obrazovanje. Ima još puno prijedloga, ali nadam se da će biti nekih operativnijih sastanaka na kojima ćemo u manje protokolarnom okruženju moći razgovarati. Hvala.

Senada Šelo Šabić: Hvala. Pitanja integracije azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom digli ste na meta-razinu (...) i sigurno ima prostora za rasprave i konkretna djela.

Terrence Pike: Thank you for bringing A.F. here today and his experience (...)

Senada Šelo Šabić: Je li potreban prijevod? Ako razumijemo engleski svi, onda da ne gubimo vrijeme?

Terrence Pike: For us here, I've heard about the various problems that different institutions and ministries are facing because of, in terms of coordination of proper integration strategy. I would just like to read a quote from very interesting paper that was prepared. It says (...) system several serious laybacks, first of all, there's no strategic integration in Croatia and no efficient coordination between institutions. This makes the responsibility unbalanced amongst its actors. (...) I'm also encouraging – Mr. Vandoren stated that EU is ready to assist all of us in terms of forging the integration strategy – so what do we need? I would like to make a recommendation. I think we need to establish a working group, of key state holders that look into development of national strategy for integration. Because there are various levels; political, legal, social, education etc. All needs to be brought together. Right now, there is some kind of framework but it's very fragmented. So, my suggestion is, and if you all agree, we should establish a working group at the conclusion of this meeting. Because it's going to be again in year or two discussing the same things as today and we really want to avoid that. Thank you.

Branka Žigante Živković: Hvala prethodnim govornicima. Samo ću reći iz ovoga što sam zaključila jer nije u pitanju da sam ja članica Povjerenstva, nego ja sam sutkinja. Ja malo drukčije razmišljam i malo drukčije tumačim zakon nego neki drugi jer sam jednostavno obučena za to. Između ostalog, zahvaljujem što je naš sugrađanin tu, a morala bih reći da i zahvaljujući meni sjedi tu, ne zbog toga da si dopuštam ne znam što /smijeh/, nego zato što, između ostalog, dok je bio u našem prihvatnom centru, je učio hrvatski jezik. Da u spisu nismo imali, između ostalog, činjenicu da je on prevodio knjigu, koju je izdao njegov rođak, na hrvatski; da nisam vidjela sam taj rukopis i njegovu volju da se asimilira u ovo naše društvo, teško da bi nešto prošlo. Iz ovih podataka što ste Vi rekli, između ostalog, nije u pitanju da mi nemamo... nego kod nas mora biti sve napisano, mene to užasava. Nisu sve situacije za zakon, pravilnike, podzakonske akte, nije točno da ih ne možemo riješiti. Odgovorno to tvrdim, zato sam rekla tko sam i što radim. Zakon se može tumačiti gramatički, to je najjednostavnije. Piše, nema ništa - ljepota; završili smo ga, zatvorili mu vrata. Vidjeli smo plastično kako je dokazao neke stvari, znači nerazumijevanje jedne druge strane za stolom, kako su ga odbijali i zatvarali mu vrata bez potrebe. Vi kažete: – Ako ne bude učio jezik, on će platiti – ali nema razloga da plati čovjek koji, između ostalog, dokaže da nije mogao ići na jezik. Nije tako, neće mu to tumačiti svatko, nije to svatko. Između ostalog, vi kažete: – Otkad smo se kompjuterizirali, više ništa ne možemo riješiti, zato što nema rubrike za to – a to nije to, pogotovo ako imamo integracijsku politiku za ljude koji su žrtve, bilo čega. Prema tome, mora postojati, uvijek ima ona rubrika naznake pa ćemo napisati zašto vežemo nešto za nešto. Ako se budemo držali samo tehnike, npr. na papiru je križ, to nam je najlakše riješiti. A, između ostalog, mislim da je teret svega, puno toga, na NGO-ima koji moraju, stvarno moraju, na tome im hvala, pokazati. Što se tiče gđina koji sjedi preko puta mene, u mome spisu je bilo, između ostalog, da je taj gđin došao sa sveučilišta vanjskoga. Zbog čega je bila potreba da mu se prizna možda samo jedna matura koju je uspio staviti u džep, taj papir kad je bježao? Ako je netko provjerio, a provjerilo je MUP, da je on studirao, ja sam to imala u spisu, zbog čega je onda bio problem da mu se taj dio školovanja prizna? To je ono što je u stvari nedopustivo. Zato mi kažemo, kad kažemo sa sudačkog, mogu se zakoni teleološki tumačiti, svrsishodno onome što želimo. I mislim da nećemo pogriješiti. Hvala.

Senada Šelo Šabić: Hvala. Vi ste postavili pitanje naprosto vrijednosnog sustava društva i osviještenosti, spremnosti da se rješenje protumači na način koji je praktičan i provediv u praksi, a ne nužno nerazumijevanje nečega što je napisano, što nam je onda alibi da ne napravimo ono što bismo u suprotnom slučaju mogli napraviti. Evo, sada konkretan odgovor na jedno od ovih pitanja.

Kristina Gerber Sertić: Samo bih se htjela nadovezati na gospođu vezano za stipendiranje i Nacionalnu zakladu. RH se iz primateljice humanitarne i razvojne pomoći promakla u pružateljicu. Tako mi već sad na studiju, pretežno medicinskih znanosti, imamo petero afričkih studenata koje školujemo kako bi se vratili tamo. Ja isto tako vjerujem, a u tom smjeru upravo ide slučaj A.F., gdje ćemo mi njemu upravo iz tog programa dodijeliti stipendiju, za studij, smještaj u studentskom domu i X-icu. Ne možemo zaista gledati sve po propisima, zato i idemo od slučaja do slučaja jer ako ćemo gledati strogo po propisima, onda ni on nikada neće dobiti stipendiju kod nas. Druga stvar, vezano za priznavanje inozemnih kvalifikacija, RH je potpisnica i u sustavu je ENIC-NARIC, priznavanja inozemnih kvalifikacija koji je dosta čvrst. Mi ćemo u daljnjim razgovorima s Agencijom za znanost i visoko obrazovanje – koja praktično provodi, odnosno sad već i sveučilišta, priznavanje inozemnih kvalifikacija – vidjeti imamo li prostora napraviti nešto tako jer on ima indeks, on je bio student u Rusiji, međutim, to je pitanje od sveučilišta do sveučilišta, o priznavanju istovjetnosti programa, gdje mi isto tako, apropos sveučilišne autonomije, nemamo puno prostora da se miješamo.

Senada Šelo Šabić: Hvala. European Commission?

Caroline Friehe Chevalier: (...) European delegation in Zagreb. I would also like to support the idea about the representativity on UNHCR because... the idea of having the working group issuing specific message. I think it's a good moment now that at the end of this conference the message is issued by this round table on (...) what should be written in immigration strategy. (...) Our ambassador met the Minister of MUP and addressed this issue on lack of the migration strategy and we had this week feedback from MUP – migration strategy will be finally developed. So I think this is indeed moment that civil society issues a clear message and recommendation on migration strategy, very much agree, there is Lovorka, that we don't (...) the need of migration strategy because there's no only to work on integration of refugees, but also human trafficking, unaccompanied minors and all these issues left aside. We offered our financial support also last June when it was the conference on unaccompanied minors and we asked the Office for Human Rights to make a proposal on how to deal with them. Until this day we didn't receive any request for funding from that Office. We offer our help, we tackle these issues through, we are monitoring exercises as well and the commission last week during the monitoring sub-committee (...) justice and home affairs raised the issue of lack of migration strategy, lack of tackling the issue of human trafficking and unaccompanied minors; so far we don't see that there's any reaction, but it seems that the Minister that was met last week is now probably, and I believe that was part of his message today, considering that there is need for that strategy and that something should be done now. So we hope very much our support would be called upon because we are very supportive to that and the Minister said that some focal point should be nominated in each ministry to ease this integration of refugees because even if during the accession process we saw a lot of progress on lining the legislation, we can see that the stage of the implementation and integration is very much about practice. There is no progress for the last years so this is why I think this is practical measure – to have those focal points in each ministry. And that should be very much supported and that could really bring some progress. But just to tell you that from our sight we are, even though accession is closed and we had these monitoring exercises, that is put in the place by member state and followed by commission, that this issue is something we are tackling and that we put on our monitoring table an issue that we are following up until the accession. So having a migration strategy, tackling human trafficking and unaccompanied minors and integration of refugees so that's why is now good idea to have a clear message from civil society to try to do something now cause after there will be no support, it would be left totally to Croatian government and to what they want to do in this regard.

Senada Šelo Šabić: About forming the working group – actually one of the first (thing on the paper issued today for conference) priorities is the creation of the working group and identifying even the person who is in charge for coordination. So this is the position of the civil society organization and platform for today's meeting. Tako da, ako se slažete ovaj trenutak o kojem je govorila Caroline iz delegacije Europske komisije da sada imamo idealan trenutak kada pozicije organizacija civilnog društva, vlade, EU i drugih međunarodnih tijela, UNHCR-a, se na neki način poklapaju i to treba iskoristiti da bi se stvari pokrenule. Tako da u tom smislu se može očekivati da će se konačno konkretno formirati radna grupa s osobama imenom i prezimenom u odgovarajućim ministarstvima koje će biti zadužene za koordinaciju i suradnju različitih institucija. Time bi se onda došlo do onoga što svi ovdje priželjkujemo - da se stavi u praksu i u pogon sve ono što postoji na papiru i što je do sada postojalo, ali fragmentirano, nekoordinirano, neujednačeno.

Maja Kadoić: Ja sam Maja Kadoić, radim za Hrvatski Crveni križ i uključena sam u integraciju od prošle godine. Prije toga sam radila u Prihvatilištu za tražitelje azila u Šašnoj Gredi i od prošle godine sam u Zagrebu gdje radim s azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom i drugim osobama koje su dobile neku vrstu zaštite u RH. Mi se od samog početka susrećemo s dosta problema u radu s integracijskom politikom zato što neke stvari nisu sustavno riješene, ali i mnoge rješavamo ad hoc što ćemo vjerojatno raditi i ubuduće zato što niti ne možete sustavno sve pokriti i sve njihove probleme riješiti kroz zakon ili kroz bilo koji način sustavno, ali htjela bih reći da mi u Hrvatskom Crvenom križu smo od samog početka prepoznali te probleme i uključili smo nekolicinu inkluzivnih volontera koji nam pomažu, koji šire tu mrežu. A ove godine smo počeli uključivati i same azilante koji su naučili hrvatski jezik da nam pomažu u radu s novim azilantima koji ne znaju hrvatski, a dolaze iz njihovih zemalja. To je jedna mreža koja će se vjerojatno širiti i dalje i to je jedan način kako mi sami sebi moramo pomoći u svemu tome. Mi ne možemo senzibilizirati cijelu javnost, cijelu Hrvatsku da svi imaju jednake osjećaje prema strancima, za očekivati je da će netko biti više senzibiliziran, a netko ne. Mi sami moramo pronaći načina kako ćemo to implementirati u društvu, kako ćemo tim ljudima pomoći. Mi za sada nemamo puno azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, govorimo o 40-ak ljudi koji su trenutno u Hrvatskoj, ali kada zamislite da svaki od njih ima sve ove probleme koje smo nabrojali, od zapošljavanja do obrazovanja, vi se morate s tom osobom kompletno baviti, od samog početka, znači voditi osobu po institucijama da bi ostvarili svoja prava. Htjela sam samo reći da smo mi aktivni u ovome svemu i da smo prepoznali da im treba pomoći u zapošljavanju, obrazovanju, da se trudimo i da je Hrvatski CK od 1. ožujka zaposlio jednu azilanticu iz Ukrajine, koja radi u prihvatilištu za tražitelje azila, da nam je MUP omogućilo to radno mjesto i da smo prvi pokrenuli pomoć ljudima kojima treba posao.

Drago Župarić: Institut za migracije i narodnosti, vanjski suradnik CMS-a: Samo dvije, tri točke oko same integracije i potrebe za donošenjem migracijske politike, strategije RH. 2007/2008 bio je donesen prvi dokument te strategije i u procesu njenog donošenja bile su uključene organizacije civilnog društva koje su svojim komentarima mogle utjecati na finalnu verziju strategije koja se nakon toga nažalost nije previše implementirala u praksi. Bila je jedan, prvi dokument koji je definirao ciljeve povodom migracija i slično. Preskočio sam središnji dio konferencije pa ne znam što je gospodin Ostojić rekao povodom današnjeg odlučivanja, odnosno donošenja novog dokumenta migracijske strategije. Ono što mogu reći da je naš Institut bio uključen u tu priču, mogao je komentirati sam prijedlog. Tako da kritika treba ići prema tome da MUP ni ovaj put nije bilo dovoljno transparentno u načinu javne rasprave, svih onih koji se mogu uključiti, aktera povodom tog pitanja. Trebalo bi se razmišljati o tome da su određena vrsta državno-socijalnog partnerstva uključuje i organizacije civilnog društva koje su se bavile prije svega pitanjima migracije, poput vas koji sjedite ovdje za stolom. Predstavnici svih ostalih ministarstava koji su tu, pa u određenom smislu – ako su pojedine dobre prakse tako pokazale – zašto ne i sami azilanti? U tom smislu je hvalevrijedno ovo što je gđa Kadoić rekla kako se sami azilanti uključuju u proces integracije ne samo kao objekti tog procesa, kao neki koji moraju biti asimilirani ili integrirani, nego zapravo kao djelatni, aktivni subjekti u tom procesu. Iz tog razloga kada pričamo o ovome, potrebi razvijanja nekih integracijskih praksi u području obrazovanja, nije to sad ništa novo, ali preporuke ECRE kada smo organizirali prvu konferenciju na tu temu – jedna od preporuka je tada bila da se samo azilanti kao svojevrсни interkulturalni medijatori uključuju u sam proces. Konkretno, što bi to značilo? Jedan od roditelja djece koja

pohađaju nastavu mogao bi gostovati u samom obrazovnom procesu, raditi zajednički s asistentima u nastavi i sl. To istovremeno radi na senzibiliziranju nastavničkog osoblja koje radi s djecom azilanata, a istovremeno i samih učenika, s problemima s kojima se azilanti susreću. Samo za kraj – komentar oko toga koliko je sustav napredovao; međutim, još postoji prostora za veću koordinaciju, umrežavanje, sinergiju zajedničkog djelovanja – slažem se da se i danas stvari rješavaju od slučaja do slučaja i to je dobar individualizirani pristup. Bez daljnjega, u nekom skorijem vremenskom roku, od dvije-tri godine, to rješavanje od slučaja do slučaja neće biti dovoljno. Kao što smo već rekli, susrest ćemo se s povećanim brojem tražitelja azila i azilanata i iz tog razloga, da se vratim na početak ove migracijsko-integracijske politike, nemoguće je donošenje te politike gledati izolirano bez da se raspravlja istovremeno o uključivanu raznih drugih faktora, demografskih, populacijske politike i ekonomske.

Senada Šelo Šabić: Hvala. Podcrtali ste ponovno manjkavosti sustava u smislu koordinacije i dobar primjer Hrvatskog CK-a i integracije azilanata. Vi imate direktno iskustvo s terena i rada s ljudima što je nekad neprocjenjivo u odnosu na čitavo teoretiziranje i priče koje se razvijaju na ovakvim forumima, tako da je uvijek dobro imati sve strane uključene u cijeli proces što će se onda kasnije, nadam se, pokazati u daljnjem radu ove radne grupe.

Ines Krajčak: (...) MUP, pomoćnica ministra. Replicirala bih – meni je u svakom slučaju jako drago čuti da su NGO-i, volonteri, CK i svi ostali spremni još jače se uključiti zato što mi, uglavnom kao MUP, imamo stvarno jako velikih problema u radu od početaka, od prvog prihvata azilanata do integracije, imamo jedan dugi proces koji je, nažalost, u većem djelu nama na teret. Ono što bih htjela ponovno spomenuti je ono što je ministar Ostojić naglasio na početku, a to je pronalaženje efikasnijeg rješenja za smještaj. Nešto što smo možda malo zanemarili, daleko od toga da edukacija nije važna, bez daljnjeg je ona veliki problem, ali smještaj je nešto što je nama trenutno gorući problem. Voljeli bismo da se to posebno naglasi u zaključcima.

Emina Bužinkić: Hvala na komentaru. Željela bih naglasiti jednu važnu stvar, a to je, ali stvarno s namjerom da vas o tome informiramo – mi ovdje nemamo intenciju jače se uključiti u integraciju jer ne možemo biti uključeni jače nego što jesmo. Radi se o tome da mi ovdje želimo potaknuti sve nadležna tijela da se ona jače uključe u integraciju, i konferenciju radimo upravo za druga ministarstva i tijela državne uprave. Jasno nam je da je MUP potegnulo najviše do sada, ali dopustite nam i da imamo očekivanja od nove vlasti i nove političke administracije. Da se i odgovorom na politički način konkretizira ovo pitanje integracije, ne samo na razini toga da upućuje integracijske poslove na druga ministarstva, nego da svako ministarstvo preuzme svoju ulogu baš onako kako treba. Zakon jest referentan, ali su referentne i sve one potrebe koje danas vidimo na terenu. Tako da bih ja ovako rekla; i CMS, i CK, i UNHCR, i druge organizacije koje su ovdje prisutne rade, za sada, posao koji treba raditi država. To nam nije teško raditi, mi imamo tu mogućnost, na svu sreću imamo i dovoljno senzibiliteta, stručnosti, interesa i kapaciteta, ali dugoročno to neće biti održivo. Već sada jako teško radimo s ovolikim brojem ljudi, a kada se u Hrvatskoj dogodi – što je vrlo moguće – da bude 100 ili 200 azilanata, mislim da ćemo svi grcati u problemima. Vrlo često su u posljednja dva mandata Vlade stizale različite vrste zahtjeva prema nama. Da mi nismo solidarni građani, to se ne bi dogodilo. Igrati na kartu solidarnosti nije dobro kada država mora preuzimati obaveze – i to je nešto gdje od vas očekujemo suradnju, mi smo i dalje spremni raditi na tome, to je naš primarni interes, ali tu bismo stvarno htjeli vidjeti jasne političke prioritete. Pitanje migracijske politike, pa i integracijske koja proizlazi iz nje, nama se čini da mora biti jedna od prvih stvari kojom će se Uprava za upravne i inspeksijske poslove u MUP-u baviti i u čemu će druga ministarstva preuzeti kvalitetniju ulogu. Što se tiče toga, rekla bih da ste vi iznijeli veliki posao, što se tiče politike smještaja, stambenog zbrinjavanja. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi u prošlim mandatima se apsolutno nije uključivalo. Sada je, naravno, pitanje kakav će se transfer napraviti prema Ministarstvu socijalne politike i mladih. U Uredbi o unutrašnjem ustrojstvu Ministarstva socijalne politike i mladih, u Upravi za socijalnu skrb oformio se odjel za obiteljsko-pravne odnose koji će se djelomično baviti i azilom, odnosno integracijom azilanata – čini mi se da je sad jedan od prvih koraka taj transfer, onoga što ste vi do sada preuzimali kao njihov posao, napravi prema njima. Tako da se osoba koja je zadužena u MUP-u za integraciju sada posveti i drugim pitanjima jer do sad za to nije bilo prilike.

Mirjana Vergaš: Ja bih samo htjela reći, vezano za ovu podjelu odgovornosti i drugo, meni je uvijek razočaravajuće to što se mi uvijek potrudimo da pozovemo sva nadležna ministarstva i onda da iz njih s nama do kraja dana sjedi evo gospođa iz MZOŠ i druga iz MUP-a. Mi smo cijelo vrijeme nastojali da i druga ministarstva prepoznaju potrebu da temeljem zakona moraju raditi na integraciji, da se napravi ta jedna radna skupina, da se na neki način funkcionira. U prošlom sastavu Vlade smo imali, na neki način, potporu potpredsjednika Uzelca koji je na koordinaciji za društvene aktivnosti nastojao barem tu problematiku potaknuti i pokušati dva ključna ministarstva pogurati. Međutim, ništa se po tom pitanju do sada nije dogodilo. Ne znam gđo Krajčak, možda bi bilo dobro, prije nego što pošaljemo preporuke s ove konferencije, čisto da vidimo na koji način bismo mogli praktično djelovati, naravno, Vi i uz podršku organizacija civilnog društva i UNHCR-a, kako bi se dogodila ta radna skupina, znate. Možemo mi sada doći s ovim preporukama i reći: – Osnovat ćemo radnu skupinu – ali netko mora potaknuti, kako bih rekla... Čisto da vidimo na koji je način to najpametnije odraditi jer jedno je staviti nešto u preporuku – mi smo i 2010. imali preporuku da ćemo napraviti jednu takvu radnu skupinu, ali ona se nije dogodila. Možda neki sastanak čisto da vidimo na koji način možemo djelovati prema drugima? Jer kažem, nama je najveći problem taj što svi znamo u čemu je problem, što nadležna ministarstva dođu i odu nakon 15 minuta. (...) do samog kraja. I to što se nadam da ova dva ministarstva koja smo još pozvali da će prestati s praksom nedolaženja na ovakve skupove jer mi smo, na neki način, čak i navikli na to, mislim, to je žalosno reći, ali... mi se čudimo kada netko od njih dođe.

Zorana Uzelac, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom: Samo jedna digresija – možda je kod nas drugačija situacija na lokalnoj razini, kako vidim, nema kolega iz drugih ureda, došla je socijala, a ne kao na ovoj nacionalnoj pa nije došla socijala. Što se tiče Grada, evo, mi jesmo dobili poziv i surađujemo s CMS-om, i nekako je unatrag godinu dana baš ova suradnja po pitanju azilanata se ojačala, ne dovoljno i ne onako kako bi trebalo – to je kritika što se tiče Ureda, ali svakako je u našim očima prepoznata. Iako smo već 2009. u našoj Odluci o socijalnoj skrbi Grada Zagreba, koja nam je temeljna što se tiče socijalnih pomoći na lokalnoj razini, mi uvrstili i azilante kao moguće korisnike socijalne pomoći. Međutim, mi unutar Ureda mislimo da to nije dovoljno, da bi to trebalo biti zadnje što čovjeku dajete – kako i našim sugrađanima koji imaju prebivalište u gradu, tako i onima koji dolaze izvana. Međutim, obično je priča drugačija, obično im to bude prva pomoć kada dođu, a onda ide zapošljavanje i eventualno nešto o čemu smo sve danas govorili. U nas u Gradu je isto tako pitanje koordinacije veliki problem, podcrtavam žutom. Međutim, mislim da je iz više razloga neavljenja tom temom – ne kao ne-avljenja da mi ne surađujemo nego zbog neprepoznatosti te kategorije sugrađana, u krajnjem slučaju – pa se i zato ta koordinacija ne događa. Možda tu griješim, ali mislim da je ipak tako. Ono što je možda nekakva budućnost, gdje bi se to moglo ispraviti – mi sada radimo na izradi novog programa socijalne politike koji je već treći po redu. Prvi smo radili 2004. za trogodišnje razdoblje, izradili smo ga zaista sami, sljedeći je već bio boljom koordinacijom i suradnjom apsolutno svih, i Ureda i drugih organizacija, međutim, izbacili smo, odnosno, izostavili neke kategorije koje bi trebale biti uvrštene u njemu, a tu su baš azilanti, tako da mislimo da bi ih trebalo uvrstiti. To će biti jedan dobar temelj dok pričekamo sve ove zakonske izmjene i dopune, da ipak možemo kao lokalna uprava raditi jer mi uvijek možemo malo više, i to u Zakonu o socijalnoj skrbi i piše – kao mogućnost pa kao i obaveza, u krajnjem slučaju. Jedino što ne bismo voljeli, kako je i gđa Lovorka rekla, ušla nam je sad još uvijek vrijedeći program socijalne politike, jedna mjera što se tiče traffickinga, a ona je doslovno ostala slovo na papiru. E, sad, tko je tu zakazao, mi kao provoditelji ili organizacija civilnog društva koja nam je tu bila suradnik... da se zaista to i provede, za neko naredno razdoblje koje će doći.

Lovorka Marinović: Htjela sam samo napomenuti da ne zaboravimo da za sljedeće sastanke i radne grupe ne uključimo i Ministarstvo rada koje je izuzetno važno, upravo za integracijske politike i naravno, Zavod za zapošljavanje. I njihov Migracijski info-centar, koji postoji, sve imamo samo...

Senada Šelo Šabić: Da, oni su također bili pozvani, ali nisu se odazvali. Pitanja?

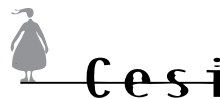
Terrence Pike: I would just like to share one experience from the country where I worked, where they had local integration strategy. This was in Hong Kong for Vietnamese refugees and what we did there is we developed step-by-step guide for the refugees once they were granted local integration. And that really helped them to know where they should go for issues related to education, employment, health care etc. I would like to propose is that we also here make a recommendation to develop a guide for refugees so that they can use that and it can be updated once we come up with the national strategy. I would also like to say that we should take the full advantage of the fact that we have the EU here and the fact that they, through monitoring mechanism and their reporting, can help us to ensure that we develop a strategy for integration. Let's not lose this opportunity.

Senada Šelo Šabić: Thank you. Ja bih, ukoliko nema drugih javljanja, par minuta ranije okončala današnju raspravu bez nekog velikog sumiranja, sve ste čuli, bili smo aktivni. Puno je posla pred nama, ja bih se u ime ovog zadnjeg panela zahvalila najprije A.F., a onda i Juliji i Kristini te svima vama koji ste došli na današnju raspravu i koji ste razgovarali, koji o ovome razmišljate i koji ćete nastaviti u svom poslu provoditi i rješavati neka od ovih pitanja, međusobno surađivati i napraviti ovo naše društvo primjerenijim mjestom za integraciju i boravak azilanata i osoba pod supsidijarnom zaštitom. Hvala vam lijepa, sada nas sve čeka vani jedno malo osvježenje.

Popis sudionika/ica konferencije

IME I PREZIME	NAZIV ORGANIZACIJE
Gorana Hitrec	Koordonacija udruga za djecu
Josip Biljan	Prihvatni centar za strance – MUP
Lana Tučkorić	Hrvatski pravni centar
Tatjana Budimir	Hrvatski pravni centar
Spomenka Oblak	Izazov
Maja Kadoić	Hrvatski crveni križ
Antonija Petričušić	Pravni fakultet Zagreb
Rosana Stanko	Centar za socijalnu skrb Kutina
Branka Žigante Živković	Visoki prekršajni sud RH
Aleksandra Selak Živković	Udruga za inicijative u socijalnoj politici
Alenka Vlahinić	Odvjetnica
Vanja Pudić	Povjerenstvo za azil
Branka Arlović	Povjerenstvo za azil
Drago Župarić	Institut za migracije i narodnosti
Višnja Ljubičić	Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova
Gordan Bosanac	Centar za mirovne studije
Lucija Kuharić	Centar za mirovne studije
Sandra Benčić	Centar za mirovne studije
Ivana Canjuga Bedić	Odvjetnica
Zorana Uzelac	Gradski ured za socijalnu zaštitu
Janko Bekić	Institut za međunarodne odnose
Vanja Trojak	Centar za mirovne studije
Nina Gojić	Centar za mirovne studije
Vedrana Baričević	Centar za mirovne studije
Petra Kremenjaš	Centar za mirovne studije
Sara Lalić	Centar za mirovne studije
Tea Vidović	Centar za mirovne studije
Julija Kranjec	Centar za mirovne studije
Emina Bužinkić	Centar za mirovne studije
Lovorka Marinović	Centar za nove inicijative
Lada Marinović	Centar za nove inicijative
Ljiljana Pranjić	UNHCR
Terence Pike	UNHCR
Tena Rilović	UNHCR
Eilish Hurley	UNHCR
Mirjana Vergaš	UNHCR
Mario Rogač	Agencija za odgoj i obrazovanje
F.A.	Azilant
Caroline Frieh-Chevalier	Delegacija Europske Unije u Hrvatskoj
Nenad Javornik	Hrvatski crveni križ
Paul Vandoren	Delegacija Europske Unije u Hrvatskoj
Zrinka Vrabec Mojzeš	Ured Predsjednika RH
Ranko Ostojić	Ministarstvo unutarnjih poslova
Marijan Cesarik	Ministarstvo zdravlja
Boris Jurinić	Ministarstvo kulture
Luka Mađerić	Ured za ljudska prava Vlade RH
Kristina Gerber Sertić	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
Senada Šelo Šabić	Institut za međunarodne odnose
Igor Lekić	Pučki pravobranitelj
Monika Čavlović	Pučki pravobranitelj

STAJALIŠTA ORGANIZACIJA CIVILNOGA DRUŠTVA U INTEGRACIJI IZBJEGLICA U HRVATSKO DRUŠTVO

Prioriteti

INTEGRACIJSKE POLITIKE

- Usvajanje integracijskog protokola sa jasno propisanim zaduženjima tijeladržavne uprave i obvezama lokalnih samouprava – protokol donosi niz obaveza pojedinačnim tijelima uz postavljene robove i obveze zajedničke koordinacije.
- Uspostavljanje ili dodjela odgovornosti koordinacije u provedbi integracijskog protokola – imenovanje osobe za integraciju u svim nadležnim ministarstvima i drugim tijelima.
- Uspostavljanje operativne radne skupine u sastavu koordinatora, drugih obvezujućih tijela državne uprave i organizacija civilnoga društva (neposredno ili posredno uključenih u sustav azila i integraciju azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom).
- Programska i financijska potpora organizacijama civilnoga društva koje su neposredno uključene u pružanje socijalnih usluga odnosno koje rade na integraciji azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom.

SOCIJALNA POLITIKA I PRISTUP ZDRAVSTVENOJ SKRBI

- Usvojiti izmjene Odluke o socijalnoj skrbi Grada Zagreba radi otvorenijeg integracijskog procesa – besplatne mjesečne pokazne karte, sustav pučke prehrane, sustav snabdijevanja obitelji prehranbenim namirnicima higijenskim potrepštinama.
- Nacionalnu strategiju socijalne skrbi dopuniti nizom pozitivnih integracijskih mjera za azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom.
- Omogućiti azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom pun opseg zdravstvenih prava iz osnovnog i dopunskog sustava zdravstvene skrbi.

OBRAZOVANJE

- Osigurati individualiziran pristup u nastavi uz intenzivno učenje hrvatskoga jezika u periodu prilagodbe djece.
- Omogućiti intenzivno učenje hrvatskoga jezika prema izrađenom i usvojenom programu učenja za mlade i odrasle.
- Školska prehrana treba biti prilagođena potrebama i kulturama azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom.
- Omogućiti vjersku naobrazbu manjinskih religijskih skupina na ravnopravan način.
- Omogućiti nostrifikaciju diploma i prilagođeni postupak certificiranja potvrda o stupnju obrazovanja - fleksibilan tretman osoba bez fizičkih dokumenata (uz besplatno ovjeravanje).
- Stručno obrazovanje, osposobljavanje, trening, prekvalifikacija i dokvalifikacija treba biti dostupno bez naknade ili uz dostupno financiranje.
- Osigurati individualiziran tretman azilanata i osoba sa supsidijarnom zaštitom u pogledu prijemnih ispita ('kulturalna osjetljivost'), financijskih sredstava i statusa njihovih ranijih potvrda o obrazovanju.

SMJEŠTAJ

- Ministarstvo nadležno za socijalnu skrb treba osigurati u suradnji sa jedinicama lokalne i regionalne samouprave određeni broj stanova koji bi se koristili za smještaj azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom.
- Pojedine europske zemlje imaju integracijske kuće u kojima je organiziran smještaj i integracija azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom što je također dobro rješenje.
- Osigurati stanove u kojima će osobe nakon proteka dvije godine moći nastaviti živjeti po povoljnijim uvjetima (namjenski najam za azilante).

ZAPOŠLJAVANJE

- Organizirati edukaciju zaposlenika HZZ-a o potrebama i pravima azilanata/ica.
- Informirati azilante/ice putem HZZ-a, poduzetničkih centara i dr.
- Razviti modele/prakse – porezne olakšice za poslodavce koji zapošljavaju azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom.

DOPUNITI POSEBNE MJERE ZA DRUŠTVENE SKUPINE:

- djeca,
- mladi,
- žene,
- roditelji,
- obitelji,
- muškarci,
- osobe s invaliditetom,
- osobe s duševnim smetnjama,
- slijepi i slabovidni i dr.

O PROJEKTU POTPORA INTEGRACIJI IZBJEGLICA

Od 2003. godine nesporedno radimo s tražiteljima azila, azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom putem tečaja hrvatskoga jezika i radionica Boalovog teatra. Posljednje dvije godine, u suradnji s UNHCR-om surađujemo na projektu „Potpora integraciji izbjeglica“. Cilj projekta je poboljšati položaj i prava svih osoba koje se došle u Hrvatsku zatražiti zaštitu od osnovanog straha od proganjanja iz zemlje porijekla. Direktna rad s izbjeglicama uključuje sljedeće:

- Tečaj/radionica hrvatskoga jezika u Prihvatilištu za tražitelje azila u Kutini (jednom tjedno, dva školska sata),
- Tečaj/radionica hrvatskog jezika u Kući ljudskih prava u Zagrebu (individualan rad),
- Pomoć u učenju za djecu izbjeglice,
- Podrška u svakodnevnoj integraciji u Zagrebu putem uspostavljenog informativnog pulta u Kući ljudskih prava te podrške u rješavanju administrativnih procedura i komunikacije s institucijama.

U aktivnosti projekta uključeni/e su angažirani volonteri/ke, uglavnom polaznici/ice Mirovnih studija, članovi/ice Centra za mirovne studije i zainteresirani građani/ke. Prije rada s tražiteljima/icama azila, volonteri/ke prolaze intenzivnu edukaciju, a njihov rad se prati i supervizira. I ranije su polaznici/e Mirovnih studija i građani/ke bili uključeni u naše aktivnosti. Generacija studenata/ica Mirovnih studija 2007/2008 organizirala je radionicu Boalovog teatra s tražiteljima/icama azila u Kutini koju je i javno prezentirala u Zagrebu povodom Međunarodnog dana izbjeglica 20.06.2008. godine pod nazivom „Apel Za Izlaz iz Labirinta“. Ovogodišnja generacija studenata/ica Mirovnih studija (2011./2012.) razgovarala je s tražiteljima azila, azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom o hrani u njihovim kulturama, u svrhu prikupljanja recepata za kuharicu pod nazivom „Okus doma“. Osim razgovora, studenti su se družili s tražiteljima azila u Prihvatilištu za tražitelje azila te zajedno s njima pripremili neke od kulinarskih specijaliteta o kojima su razgovarali. Također, svake godine u suradnji s Udrugom navijača NK Zagreb „Bijeli anđeli“ organiziramo malonogometni turnir kojim obilježavamo borbu protiv rasizma u nogometu, a na kojem osim zainteresiranih građana/ki sudjeluju i tražitelji/ice azila te azilanti/ice. Dosad je u naše aktivnosti bilo uključeno 70-tak volontera/ki i oko 200 tražitelja/ica azila i azilanata/ica koji uglavnom dolaze iz Afganistana, Somalije, Irana, Ruske Federacije, Turske itd.

Osim poboljšanja položaja i prava u hrvatskom društvu, ovaj projekt teži tome da se građani/ke hrvatskog društva upoznaju s osobama koje su u Hrvatskoj zatražile azil te da se uspostavi dijalog između hrvatskog kulturnog konteksta i konteksta kulture koju izbjeglice/imigranti nose sa sobom. Primjećujemo kako je socijalna uključenost tražitelja/ica azila i azilanata/ica neizmjerljivo slaba te kao važan prioritet u svome radu vidimo razvijanje održive suradnje s lokalnim (Kutina i okolica, Zagreb) organizacijama i institucijama u pružanju informacija i socijalnih usluga tražiteljima/icama azila i azilantima/icama. Centar za mirovne studije 2010. godine uspostavio je neformalnu Koordinaciju za integraciju koju čini desetak organizacija civilnoga društva koje razvijaju ili uključuju izbjeglice u svoje socijalne programe te zajedno s CMS-om zagovaraju oblikovanje i primjenu integracijskih politika što čini okosnicu ovoga projekta.

KORIŠTENA LITERATURA

- Benčić, S. i sur.: Azil u Hrvatskoj - Integracijske politike, Centar za mirovne studije, 2006.
- Salama, P: Migrants and Fighting Discrimination in Europe, Council of Europe, 2011.
- The Good Practice Guides on Integration of Refugees in EU, ECRE, 1999.
- Intercultural competences in social services, Council of Europe, 2008.
- Migracijska strategija Republike Hrvatske, 2007/08.
- Senada Šelo Šabić, Saša Čvrljak i Vedrana Baričević: Policy analiza: integracija azilanata u Hrvatskoj - Welcome? Challenges of integrating asylum migrants in Croatia, Institut za međunarodne odnose, 2011.
- Program za integraciju izbjeglica u Srednjoj Europi, UNHCR, 2009.

[Centar za]mirovne[studije]

HRVATSKA (K)RAJ NA ZEMLJI

WWW.CMS.HR